Coperta și desenele : DINU PETRESCU

NICOLAE IOANA

Pasagerul

EDITURA SPORT-TURISM

Locul de întîlnire

Ion Argintescu, pensionar onorabil, de cînd ieșise la pensie din funcția pe care o deținea la căile ferate și pe care și-o îndeplinise cu sfințenie aproape patruzeci de ani, încercase în fel și chip să-și ocupe timpul. Făcea nenumărate plimbări, dezlega cuvinte încrucișate, ba, la un moment dat, se apucase să scrie și versuri ; o poezie a sa avusese un oarecare succes, fiind publicată într-o revistă de circulație.

„M-am retras la timp !“, îi mărturisi el după o vreme unui prieten și începu să rîdă încercînd astfel să-și ascundă tristețea. Îi rămînea înainte foarte puțin, iar în urmă o viață ca un lung coridor cu amintiri amare și insuccese peste care se așternea uitarea. Cîteva dintre ele nu-i dădeau însă pace nici acum, îl chinuiau pînă și în somn, iar adeseori se trezea pe stradă sau în parc cuprins de remușcări. Întîmplările îi reveneau în memorie destul de clare și atunci bolborosea cuvinte de neînțeles pentru cei cîțiva cunoscuți care se aflau în preajma sa : „Ce se întîmplă cu prietenul nostru ?“, se întrebau ei, fără să găsească răspuns. De la un timp nu mai apărea în locurile de întîlnire decît foarte rar, scaunul de la masa din restaurantul unde beau uneori cîte-o

halbă de bere rămînea adesea gol, ca și banca din parc.

Curînd discuțiile și jocurile lor începură să lîncezească. Iar cînd el apărea era de-a dreptul o sărbătoare ! Întîrzia foarte puțin și era din ce în ce mai trist și mai abătut.

„Îl pierdem !, spuse într-o zi unul dintre bătrîni. Nu vedeți cum arată ?"

Bătrînii își plecară capetele și multă vreme nu scoaseră o vorbă. Știau ei ce voia să spună prietenul lor. Totul se petrecea pe nesimțite ! Orice lipsă de la locul de întîlnire era un semn. De aceea se așteptau cu emoție. În fiecare dimineață întîrziau unii, iar cîte unul nu mai venea deloc ! Și adeseori nici nu-i știau măcar adresa. Dar ce importanță avea ! Nici adresa domnului Ion Argintescu n-o cunoșteau. Îl văzuseră, zilnic, coborînd și urcînd în același tramvai. Atît ! Știau cîte ceva doar din spusele lui. Aflaseră că avea un fiu. Uneori domnul Ion Argintescu se ridica de pe bancă îngîndurat și spunea : „Mă duc la fiul meu !" Se urca într-un autobuz sau tramvai și se îndrepta spre o stradă necunoscută. Bătrînii tăcuți se uitau în urma lui.

Fiul domnului Ion Argintescu lucra tot la căile ferate. Nu prea avea timp să se ocupe de tatăl său. Uneori treceau săptămîni întregi fără să se vadă și fără să-și adreseze un cuvînt. Lucra în trei schimburi și era extrem de ocupat. Și apoi copiii și casa îi dădeau mult de furcă ! Se vedeau din cînd în cînd duminica. Bătrînul stătea pe un scaun, iar băiatul venea din dormitor cu ochii cîrpiți de somn și mahmur. Și cînd îl descoperea pe scaunul din sufragerie îi adresa cîteva cuvinte de bun-venit, îl întreba ce

face, cum o duce cu sănătatea, apoi, mîrîind ceva, se îndepărta şi-şi vedea în continuare de treburi.

„E ocupat ! E foarte ocupat !“ şoptea la rîndul lui bătrînul. Şi se întorcea în camera lui mică şi neprimitoare din partea opusă a oraşului. Încăperea i se părea rece. Toată noaptea se răsucea de pe o parte pe alta. Amintirile îl chinuiau din ce în ce mai tare. Îndeosebi una nu-i dădea pace ! Una pe care n-o putea mărturisi nimănui.

Într-o zi îl vizită fiul. Avusese treabă în partea aceea a oraşului.

— Ce faci ? întrebă el.

— Plec ! răspunse Ion Argintescu.

— Unde ?

— Voi vedea...

În sfîrşit, luase marea hotărîre. Aşa nu se mai putea.

Tot în aceeaşi zi se văzu cu bătrînii săi prieteni. Îl primiră cu mare bucurie. Dar domnul Ion Argintescu era mult schimbat. Îşi pusese un costum nou, cămaşă albă, cravată şi, ce era ciudat, îşi vopsise părul ! Ce se întîmplase cu el ? Aşa arăta mai tînăr şi puţin mai vesel. Cu greu puteai distinge pe chipul acela atît de familiar lor tristeţea şi oboseala.

A stat cu ei toată seara şi s-a întors tîrziu acasă, iar a doua zi în zori abia se trezi. Îşi aminti că trebuie să plece, îşi puse în grabă pe el costumul şi porni la gară. Şi nu peste mult timp, în trenul de Braşov, putea fi văzut într-un vagon de clasa I un domn grav care aducea mai degrabă a actor. Era Ion Argintescu !

Drumul i s-a părut neînchipuit de lung. Privea pe fereastră niţel agitat. Se ridica destul de des să-şi

aranjeze ţinuta. Se uita în oglindă şi în locul chipului său vedea alt chip, cu liniile bine trasate. Doar ochii îl dădeau de gol. Erau cam obosiţi. Puţină vigoare nu i-ar fi stricat. Ar fi arătat cu mult mai tînăr.

Dar iată şi oraşul copilăriei lui. Ion Argintescu zîmbi, deşi, o dată cu coborîrea şi cu plecarea trenului din staţie, i se păru că se dusese o bună parte din închipuita lui voioşie şi tinereţe. Nu-şi mai amintea de casă, de rude, de nimic şi o porni agale pe străzi. Îşi părăsise prietenii şi acum plecase în căutarea altora. „Aici ! Nu aici !“ şoptea Ion Argintescu bodogănind pe străzi. Îşi puse ochelarii, dar şi-i scoase repede. Nu, nu era nevoie ! Se va descurca şi fără ei.

Se opri în faţa unei porţi. Aşteptă vreo cîteva clipe, de parcă ar fi vrut să-şi amintească ceva şi în cele din urmă bătu. Din grădină, un bătrînel îşi ridică privirea. E el sau nu e el ? ! Greu de spus. Omul se îndreptă spre Ion Argintescu cu un mers aproape tîrşîit. Bătea cineva oare în poartă, sau i se păruse ? Deschise totuşi şi, pentru cîteva momente, păru că admiră statura stranie a noului venit. Apoi scoase un strigăt :

— Adelaida !

Faţa bătrînului se lumină brusc.

Dintr-o odaie îi răspunse o voce de femeie. Nu trecu mult şi chipul ei apăru la geam.

— Uite cine a venit !

— Credeam că nu mă mai recunoşti ! respiră uşurat Ion Argintescu.

Musafirul pătrunse în curte şi, după ce aruncă o privire în jur, intră în casă şi dinainte îi apăru fe-

meia care îi răspunsese bătrînelului. Îl urmărea cu ochii mari, uimită. Aceeași uimire se putea citi și pe chipul oaspetelui.

Femeia arăta rău. Și era îmbrăcată destul de neglijent. De aceea Ion Argintescu începu cu o mustrare :

— Adelaida, de ce nu te îngrijești ! Și, văzînd că nu primește nici un răspuns, nici din partea femeii și nici din partea bătrînelului, care nici el nu arăta mai de Doamne ajută, adăugă : Dar ce faceți voi ? Nu-mi place cum arătați ! Ar trebui să mergeți la plimbare, să urcați...

— Unde ? întrebară, în sfîrșit, gazdele.

— Cum, unde ? Pe munte !...

— Pe munte ?! se mirară ei.

— Vai, dar ce mult ați îmbătrînit ! se miră la rîndul său Ion Argintescu. Și asta numai din cauza voastră.

— Dar și tu ai îmbătrînit ! spuse într-un tîrziu madam Adelaida.

Pendula mare și veche a soților Protopopescu, cu sunetul ei lung și hodorogit, curmă discuția. Era ora prînzului. Și bătrînii se risipiră care încotro. Doar musafirul, rămas locului, scoase din micul său geamantănaș cîteva daruri și le așeză cu grijă pe un scaun.

În jur domnea o atmosferă apăsătoare. Pereții erau pătați iar mobila învechită. Ion Argintescu o urmări un timp pînă cînd madam Adelaida cu pasul ei tîrșîit îl chemă la masă.

Masa a durat puțin. Musafirul rîdea și vorbea și privea pe fereastră în grădina unde i se mai părea

că-l vede pe domnul Protopopescu, prietenul său din copilărie, şi pe el însuşi la poartă, uitîndu-se niţel derutat printre gratiile de fier.

Un motan mare, roşu se învîrtea printre picioarele lor şi madam Adelaida îl asigura în cuvinte cît se poate de calde că va primi şi el de mîncare. Agitaţia lui contrasta enervant cu figurile aproape hieratice ale celor trei bătrîni. Tufele de liliac cu florile lor sîngerii se mişcau în grădină sub un vînt abia simţit. Iarba era culcată şi pîrlită ca de un soare dogorîtor.

Fără să ştie de ce, cei trei bătrîni priveau în grădină.

— Ziua e cald, dar noaptea este frig ! se auzi vocea lui Protopopescu. La voi tot aşa e ?

— La fel ! afirmă musafirul. Şi în clipa aceea îşi aminti de camera lui rece şi neprimitoare şi un fior îi trecu prin inimă. Dar trebuia să fie tare şi să ducă la capăt ceea ce îl frămînta de atîta amar de vreme.

— Ai tăi ce mai fac, Argintescule ? !

— Ai mei ? Bine... Fiul meu e cam ocupat... răspunse el, cu gîndul tot la ce avea să înfăptuiască.

Se retraseră în linişte. Cînd urcă treptele care duceau din bucătărie în casă, Ion Argintescu văzu din nou motanul acela mare şi roşu, care-l privi o clipă fix în ochi, apoi o rupse la fugă pe scară, iar el intră în cameră. Dar nu stătu acolo prea mult şi reveni în hol. Acolo îl aşteptau soţii Protopopescu. Se aşeză şi el pe un scaun.

Adelaida privea într-un colţ al încăperii, cu ochii închişi pe jumătate ; în schimb, bătrînelul avea chef de vorbă. La vederea lui Argintescu tresări.

— Și fiul meu este la fel : ocupat ! Dar așa am fost și noi. Ei, să nu mai vorbim de trecut, Argintescule ! Ar fi multe de spus și...

Oaspetele tăcu.

— Ai dreptate. Să nu vorbim despre trecut. Dar atunci, despre ce să vorbim ? continuă el, puțin tulburat.

Mica conversație fu din nou întreruptă. Adelaida descoperise darurile și se bucura.

— Ăștia sînt pentru mine, și ăștia pentru el ! murmura ea. În fiecare din mîini ținea cîte o pereche de papuci groși de iarnă. Dar, oare, ne vin bine ? Nu sînt cumva prea mici ? !

— O să vă vină bine, Adelaida ! O să vă vină bine ! repetă Ion Argintescu. Dar, ce, nu vă plac ? ! reluă el după o vreme. M-am gîndit... Știți, frigul... Și-apoi, ce-ar putea fi mai necesar pentru bătrîni decît papucii ?

Dar madam Adelaida vru să se convingă. Îi scoase pe cei vechi din picioare și-i puse pe cei noi. Îi privi mirată o vreme, apoi își ridică privirile pline de mulțumire spre Ion Argintescu. Într-adevăr îi veneau bine. Deși contrastau nițel cu ciorapii rupți și mototoliți și mai ales cu capotul ei învechit și soios.

Madam Adelaida se ridică de pe scaun, făcu vreo cîțiva pași prin încăpere să vadă dacă nu cumva o bat la călcîiele crăpate și se opri în fața domnului Protopopescu.

— Dar ție îți vin ? ! Ia să vedem !

Și bătrînul, la rugămințile ei, încercă papucii.

— Îmi cad de minune ! zise el în cele din urmă, privind cu uimire în jur.

— Ar trebui să ieșiți și voi în oraș, spuse Ion Argintescu. Eu am să vă însoțesc.

Brusc, cei doi bătrîni se întristară. Și Ion Argintescu se retrase să se odihnească. Dar nu trecu mult și în ușă apărură soții Protopopescu.

Musafirul îi privi uimit.

— Ne-am gîndit, zise Adelaida. O plimbare cred că nu ne-ar face rău.

— Rău ? ! Dimpotrivă ! șuieră aproape Ion Argintescu. De cînd n-ați mai ieșit ?

— De mult ! recunoscu madam Adelaida.

— Eu, reluă musafirul, îmi petrec aproape toată vremea prin parcuri. Iar cînd e frig intru în local și beau bere. Tot timpul mi-l petrec aproape pe drum. Mai văd un om, un tramvai și vremea trece. Am prieteni. O groază ! Dar nu sînt ca voi. Uite, că sînt și eu gata.

— Cheia ! ? strigă nervos domnul Protopopescu.

— Cheia ? ! se miră madam Adelaida.

Și priviră cu toții în jur. Privirile le căzură pe chipul femeii. În pumnul mic și noduros strîngea ceva. Era cheia. O ținea strîns, de parcă ar fi vrut să nu-i scape sau, mai degrabă, s-o ascundă. Cu greutate cei doi bărbați reușiră să-i desfacă pumnul și să-i ia cheia. Bătrîna izbucni în plîns ? De ani de zile nu mai ieșise din casă și subit i se făcuse frică.

Coborîră în sfîrșit scările. În curte dădură iar ochii cu motanul. Stătea lungit pe o scîndură. La apariția lor întoarse capul. Îi urmări cîteva momente cu ochii pe jumătate deschiși, apoi își continuă somnul.

— Bîrr, motanule ! făcu madam Adelaida.

Străzile erau pline de oameni. Treceau dintr-o parte în alta zgomotoși. Mașinile se avîntau și făceau viraje primejdioase. Pînă la cofetăria din colț însă nu era mult. Acolo trebuia să facă primul popas. Ion Argintescu o văzuse în drum, la venire, și, deși își scosese ochelarii, reușise să descifreze : Co-fe-tă-ri-e. Văzuse înăuntru cîțiva copii și bătrîni. La ușă, un cerșetor. Părea cunoscut și grăbise pasul.

Intrară în cofetărie. Se simțeau mai bine. Aici zidurile îi protejau de zgomot și de tot ceea ce se întîmpla afară. Într-un colț al încăperii cîțiva bătrîni stăteau la mese. Fiecare avea în față cîte o farfurioară cu prăjituri de diferite culori. Unei bătrîne i se scurgea sucul dulce pe barbă.

Madam Adelaida se așeză alături de ei. Părea să-i cunoască de cînd lumea. Cu unul legă chiar o conversație. Descoperi cu uimire că locuia foarte aproape de ei. Deci nu-și cunoștea bine nici vecinii. Dar nu-i păsa. Luară loc și cei doi bătrîni. Comandară cîte o prăjitură și o mîncară urmărind cu ochii pe fereastră forfota mulțimii.

— Dar de ce întîrziem atît de mult ? ! zise în cele din urmă Ion Argintescu. Sînt locuri mult mai frumoase !

Și porniră spre locurile acelea mult mai frumoase. Orașul îi aștepta cu străzile, magazinele și localurile lui. Oaspetele îi trăgea tot timpul după el. Dar noții Protopopescu se plictisiseră.

— Unde ne duci, Argintescule ? Unde ne duci ? întrebă în cele din urmă bătrînelul.

— Știi tu ! îi răspundea Ion Argintescu.

Și mergea mai departe. Uneori mergea cu ei la pas. Alteori o lua înainte. Iar cei doi, deși obosiseră, îl urmau fără să cîrtească.

Domnul Argintescu era toropit de amintiri. Se oprea în fața unei case. Întîrzia o vreme în fața ei. Cerceta cu luare-aminte ferestrele, ușile, murmura ceva și pleca mai departe. Apoi zăbovea la un colț, la o întretăiere de străzi, lîngă un chioșc, într-o piață mică și pustie. Toate existau ! Pînă și arborele în care se suia cînd era mic. Domnul Argintescu îl atinse obosit. Doar oamenii nu mai erau aceiași...

— Vezi, acolo — îi spuse el prietenului — ne-am bătut pentru prima oară. Acolo stăteam ascuns de teama învățătorului. Acolo un camion a călcat un copil. Acolo... Domnul Argintescu făcea semne prin aer, indica locul cu precizie, mima pînă și întîmplările petrecute.

Domnul Protopopescu îl privea de-a dreptul uimit și din cînd în cînd îi spunea :

— Argintescule, ți-am spus să nu mai vorbim despre trecut !

— De ce ? De ce să nu vorbim despre trecut ? răspundea domnul Argintescu impacientat. Trecutul este tot ceea ce ne-a rămas. Tu la ce te gîndești noaptea, dacă nu la trecut ?

— Eu ? ! La nimic... Stau și picotesc, iar cînd vreau să fac ceva, adorm. Apoi mă trezesc și iar o iau de la capăt. Așa că mai nimic nu reușesc să duc la bun sfîrșit.

— Mortule ! strigă înfuriat domnul Argintescu. Dar la ce-ai făcut tu nu te gîndești ? !

Bătrînul tăcu. „Oare ce vrea să spună cu asta ?“, se întrebă el. I se părea de-a dreptul ostil. Şi pe el îl frămînta trecutul, uneori ; dar de ce trebuia să recunoască ? Şi apoi nici nu reuşea prea mult să se concentreze. Cum îi apărea în minte o amintire cum cădea în somn sau picotea — aşa cum spusese mai înainte. Nu minţise. Şi de ce să bată el străzile de pomană ? ! Mai bine s-ar întoarce acasă. Dar Ion Argintescu îl trăgea mereu după el.

Nu numai domnul Protopopescu voia să se întoarcă acasă, ci şi madam Adelaida. Se gîndea la papucii ei...

Oaspetele se înduioşă şi făcu cale-ntoarsă. Voia să le arate locul unde o cunoscuse pe Adelaida dar renunţă. Şi astfel Ion Argintescu putea fi văzut tîrînd în urma sa două mogîldeţe în umbra unui amurg straniu şi apoi prin întunericul care cobora pe nesimţite. Se strecurară în curte şi apoi în casă, ca într-un bîrlog ce îi proteja, unde multă vreme nu mai scoaseră o vorbă.

Ion Argintescu se retrase în odaia sa, de unde, prin uşa întredeschisă, îi vedea pe cei doi bătrîni trecînd dintr-o parte în alta. Papucii de pîslă aduşi de el le amortiza zgomotul paşilor ; doar mersul greoi al Adelaidei îl auzea, fiind întru totul inconfundabil. Şi cînd nu-i mai zări pe cei doi prieteni şi nici tîrşîitul Adelaidei nu-l mai auzi, oaspetele îşi aminti de motan. La un moment dat i se păru că trecuse pe dinaintea sa ca o flacără roşie şi că se oprise în mijlocul încăperii, de unde îl privise fix, aşa cum se întîmplase cu cîtăva vreme în urmă, pe scară. Apoi i se năzări că o vede pe Adelaida cu un ciorap pe cap

și tropăind ușor cu papucii noi și, în cele din urmă, pe însuși domnul Protopopescu, prietenul său din copilărie și de mai tîrziu, încercînd să-și amintească o întîmplare fără să reușească. Aceste imagini îl urmăriră un timp, ca după aceea asupra sa să dea năvală alte întîmplări, mai îndepărtate, iar mintea-i să rătăcească cu totul aiurea. Dar se înșela. Gîndul îi era tot la Adelaida și la domnul Protopopescu. Se bucură o clipă că în visele lui se aflau tot prietenii săi, apoi se întristă groaznic. Îi văzuse rătăcind, triști și neputincioși, pe străzi. El îi urma îndeaproape, înaintînd liniștit. În clipa aceea se auzi un zgomot înfiorător : căzuseră sub o mașină ! Șoferul intrase cu toată viteza în oasele lor anchilozate și bătrîne ! Apoi, el, umblînd printr-o piață străină cu un uriaș trandafir roz în mînă...

*

Razele soarelui pătrundeau prin fereastră, cînd domnul Ion Argintescu deschise ochii. Nu se auzea nici un zgomot. În jur domnea o tăcere ciudată. Doar motanul lui madam Adelaida stătea pe scîndura lui și se încălzea la soare.

Mai moțăi o vreme în pat. Excesele din ajun i se citeau pe chip. Dar, hotărît, se ridică din culcușul cald și se furișă afară. În coridor nu era nimeni. Căscă și se așeză pe unul din scaunele pe care se odihnise la ventre. Nu se gîndi în nici un fel la impresia pe care le-o făcuse bătrînilor săi prieteni și dacă ei se simțeau mai bine după plimbarea aceea prelungită. Era atît de preocupat de sine, încît, după ce își întinse oasele pe scaun cîteva minute, se ri-

dică și își urmări chipul în oglindă. Nu arăta bine deloc, fu prima lui impresie despre sine. Apoi, după ce se mai privi o vreme, ajunse la părerea că nici atît de rău cît să se îngrijoreze. Doar ochii îl trădau, ochii care păreau ca niște mici luminițe în fundul capului și care mai pîlpîiau încă înainte de a se stinge, ecouri palide ale îndepărtatei lui tinereți.

Dar ce făceau ei de nu se treziseră ? gîndi domnul Argintescu. Și o furnicătură îi trecu prin inimă. Luă un ziar, apoi ieși și se așeză în apropierea scîndurii pe care dormea motanul. Cîteva rațe îl întîmpinară gălăgioase, de parcă ar fi vrut să-i dea bineațe. O pasăre despică aerul deasupra lui și domnul Argintescu tresări și se întoarse în casă. Simțise din nou o furnicătură în piept. Dacă va fi să piară, Dumnezeu ar trebui să-l ia pe nesimțite. Ca și cum ar zimbi sau ar vîrî mîna în buzunar. Mai ascultă totuși o vreme, din hol, măcăitul fericit al rațelor și sforăitul abia perceptibil al motanului. Și iarăși se întrebă ce fac ei de nu se trezesc ?

Se apropie în vîrful picioarelor de camera soților Protopopescu și în clipa aceea auzi inconfundabilul tîrșîit al lui madam Adelaida. Ardea de nerăbdare să-i vadă ; dar, brusc, îi apăru o altă idee în minte : „Ce-ar fi să-i sperie ?“ Asta era însă peste puterile lui. Și nici nu era timp de glumit. Cu toate astea nu se putu reține să nu-i dea foc ziarului la micul dejun, ziarului pe care și el se uitase cu cîtva timp în urmă. Domnul Protopopescu, care tocmai atunci îl citea, se pomeni cu o grămăjoară de cenușă în poala șorțului de grădinar și cu Argintescu, față în față, rîzînd strident. Doamnei Adelaida îi căzu din mînă o farfurie care se sparse. Musafirul se aplecă și adună cioburile. Domnul Protopopescu, fără să

spună un cuvînt, se retrase în grădină. Curînd adormi lîngă un pom.

— Protopopescule, ce faci aici ? !

Deschise ochii şi îl văzu pe Ion Argintescu.

— Eu ? Abia reuşi să spună bătrînul. Stau. Dar tu?

— Eu mă uit la tine cum dormi !

— De mult ?

— Cam de multişor...

Se făcuse ora prînzului. Luară masa şi se retraseră în casă. Domnul Protopopescu simţi nevoia să citească. Căută ziarul şi, în cele din urmă, îşi aminti de gluma musafirului. „Dacă nu-i dădea foc, acum aveam cu ce să-mi omor timpul !“ gîndi el. De fapt, ar fi vrut să spună : „Aş fi putut şi eu să dorm !“ Adormi totuşi, închipuindu-şi că citeşte ceva.

Curînd se auzi strigat :

— Protopopescule !

Era tot musafirul.

— Da ! răspunse bătrînul.

— Ai văzut că pomişorii aceia din grădină s-au uscat ?

— Nu !

— Cînd i-ai pus ?

— Acum un an.

— Acum un an ? ! se miră Argintescu.

— Da !

— Haide să-i vezi !

— Lasă !... Altă dată...

— Haide acum !

Domnul Protopopescu se sculă, se duse în grădină, observînd şi el că pomişorii se uscaseră.

— Şi acum ce să fac ? mormăi el.

— Cum ce să faci ? Să iei alţii !

— Cînd ?

— Acum !

— Dar găsim ? făcu gazda încurcată.

— Găsim !

— Şi cu Adelaida ce facem ?

— Las-o să doarmă ! Nu trebuie s-o amestecăm în treburile noastre.

Se îmbrăcară şi ieşiră pe poartă.

Ca un făcut, străzile la ora aceea erau aproape pustii. Domnul Protopopescu grăbea pasul, dar oaspetele îl trase de mînecă.

— De ce te grăbeşti ? Avem timp destul. Mai bine am merge pe unde am fost ieri...

— Ieri ?

— Da, ieri ! şopti oaspetele.

Domnul Protopopescu se opri. Ceva nu era în regulă.

— Şi pomii ? întrebă el.

— Lasă acuma pomii !

*

Urmară itinerarul străbătut cu o zi în urmă. Văzură casele acelea cu ferestrele întunecate, locul unde ei se bătuseră pentru prima dată, chiar şi arborele cu frunze îngălbenite, dar domnul Argintescu nu se mai entuziasmă. Înainta tăcut, fără să privească în urmă. La un moment dat se opri.

— Tu, într-adevăr, nu îţi aminteşti nimic, Protopopescule ?

Bătrînul tăcea.

— Sau nu vrei să-ţi mai aminteşti... Păcat ! continuă el.

Îşi prinse prietenul de braţ şi trecură strada. O maşină opri cu greutate în apropierea lor. Şoferul scoase capul agitat pe geam. Traversaseră pe roşu !

— Paparudelor ! strigă el. Vă caută moartea pe-acasă !...

— De ce strigi aşa, nefericitule ? ! Vezi-ţi de treaba ta ! încercă să-l domolească Ion Argintescu.

— Să-mi văd de treaba mea ? ! ! ! îl îngînă şoferul, roşu de furie. Păi dacă mi-aş fi văzut de treaba mea, ar fi trebuit... ar fi trebuit să te calc !

— Pe mine ? !

— Dar pe cine altcineva ? !

Ion Argintescu mai voi să spună ceva, dar prietenul îl trase de mînecă :

— Lasă-l ! murmură el. Are dreptate. Noi sîntem de vină c-am trecut pe roşu. Mai bine am merge în parc. Pe acolo nu sînt maşini !

Bătrînul tăcu şi urmări, cu un dispreţ suveran, mai întîi şoferul, al cărui cap se mai agita la fereastră, apoi maşina care se îndepărta.

— Vezi, Protopopescule ? zise el. Pretutindeni este cineva de vină pentru tot ceea ce se întîmplă. Aici, noi ! În alte împrejurări — alţii... Tu ai spus, bine !

Brusc se liniştise. Îşi apucă prietenul din nou de braţ şi porni mulţumit pe o străduţă cu case mici şi retrase, din curţile cărora nu răzbătea nici un zgomot. Însoţitorul mergea şi el mult mai liniştit. Doar observaţia privitoare la vinovăţie a prietenului său, căzută pe neaşteptate, îl cam tulburase. Acum însă

se simțea cu totul altfel, mai ales că la capătul străduței se vedea parcul.

— Uite-l ! aproape strigă Ion Argintescu. Îți amintești ?...

Bătrînelul tăcu.

Intrară în parc. Aleile erau înțesate de oameni și lui nu-i plăcea sau, mai bine-zis, nu-i făcea bine aglomerația. Găsiră un loc mai retras. Se așezară pe o bancă. De aici, fără să te expui, se vedea totul : șirurile de perechi rătăcind bezmetic dintr-o parte în alta, chiar și roata care domina cu înălțimea ei orașul, și de unde răzbăteau, ca niște clinchete de clopoței, glasurile copiilor.

— Aici, într-adevăr, e mai bine ! zise bătrînelul. Își vîrî mîna în buzunar și scoase un ziar mototolit.

— Ce faci ? ! se miră Ion Argintescu. Vrei să dormi ?...

— Nu, să citesc ! Și vîrîndu-și din nou mîna în buzunar scoase o pereche pe ochelari mari și bombați.

Musafirul zîmbi.

— Nu ! făcu el un semn cu degetul în aer. Fără ! Eu nu mai port ochelari și nu trebuie să mai porți nici tu ! Nici un prieten de-al meu nu se mai folosește de ei. Și am la prieteni !... Berechet !

Bătrînelul puse ziarul și ochelarii pe bancă și căzu pe gînduri.

— Să nu-i uiți ! interveni iarăși prompt Argintescu.

— Ce ?

— Ochelarii !

— A, da !... făcu zîmbitor bătrînelul. Ai dreptate! Se foi niței, apoi reluă : Cum eu nu-mi amintesc mai nimic, s-ar putea să-i uit !...

— Ba, ai început să-ți mai amintești ceva ! îl asigură prietenul.

— Nu știu !... Nu știu !... Chiar tu mi-ai spus că nu-mi amintesc nimic ! zise omul rîzînd.

Argintescu tăcu.

— Uite, Protopopescule, deja m-am plictisit ! Nu vezi ce urît e aici ? Mai bine am pleca...

— Unde ?

— Pe acolo ! Și Ion Argintescu îi arătă o potecă care șerpuia printre arbori.

— Și asta unde duce ?

— Nu știu ! Haide, vom vedea noi !

Musafirul îl luă iarăși de braț. Bătrînelul se supuse. Străbătură poteca aceea lungă, șerpuitoare și se strecurară în stradă printr-o gaură făcută în gard.

— Ca golanii ! murmură domnul Protopopescu nemulțumit.

Dar prietenul nu-l luă în seamă. În fața lor se afla o clădire mare și cam ponosită, la care acesta privea de-a dreptul uimit.

— Ce e asta ? întrebă în cele din urmă bătrînelul.

— Ce, nu știi ? ! Abatorul ! șopti Ion Argintescu.

— Așa de aproape !

— A fost construit mai înainte și n-a mai fost mutat. Dar, haide !

Un om de pe trotuarul vecin se uita la ei și asta nu-i plăcea. Nu făcură însă nici cîțiva pași, că Protopopescu se opri.

— Ochelarii ! strigă el.

— I-ai uitat ? ! îl întrebă Argintescu mustrător. Acum lasă-i ! adăugă el.

Înaintară, dar bătrînelul dădea semne de neliniște. Tot se gîndea la ochelarii săi. Nu-i putea ieși din cap, cum, discutînd atît de mult despre ei, reușise pînă la urmă să-i uite ! „Ce va spune Adelaida cînd îl va întreba de ei ? Și el ce-i va îndruga, cum o va minți ? !“ gîndea el. Între timp prietenul îl tot îndemna :

— Lasă-i ! zicea el. Tot nu mai ai nevoie de ei ! Acum, probabil că i-a și luat cineva. Ce crezi tu ? ! Ai să vezi cît de bine ai să te simți fără ochelari !

Curînd însă bătrînelul se mai calmă. Îi apăruseră alte și alte lucruri în cale, care îi atraseră atenția. Printre ele și un mic restaurant, cu un grătar care fumega în stradă.

De cum îl văzu, Argintescu, făcînd un semn, se îndreptă spre el. Dar bătrînelul refuză. Micii nu-i făceau bine. Luară amîndoi cîte un ștrudel de la o covrigărie alăturată și îl mîncară acolo, peste drum, privind oamenii care se îmbulzeau în jurul grătarului. După care își scoaseră batistele din buzunarul de la piept și se șterseră îndelung.

— Tu cum stai cu stomacu' ? îl întrebă domnul Protopopescu.

— Cu stomacu' ? ? ! N-am probleme ! Da' tu ?

— Eu ? ! Mă cam supără uneori... Dar ce faci ? ! Nu lua sirop că-ți face rău !

Argintescu comandă totuși un sirop, îl dădu pe gît și plecară.

— Mie sifonul îmi face rău ! Siropul, nu ! zise el.

— Sifonul ? ! se miră domnul Protopopescu. Sifonul e cel mai bun ! Mie îmi face bine, recunoscu el.

Mergeau acum pe stradă cu pălăriile în mînă. Domnul Protopopescu se uita la cîte o vitrină și ră-

mînea din cînd în cînd în urmă. Uneori intra în cîte un magazin și Ion Argintescu, derutat o clipă de dispariția prietenului, pătrundea înăuntru, îl lua de braț și-l scotea afară. Într-unul din magazine intraseră amîndoi și își potriviseră ceasurile ; era o ceasornicărie. Apoi, fără să riposteze, domnul Protopopescu acceptă ca prietenul să-l ia din nou de braț și să înainteze pe o altă străduță, cu soarele în față.

Domnul Protopopescu dădea iarăși semne de neliniște. Se îmbrăcase cam gros pentru o vreme ca asta ! Își scoase din nou pălăria și începu să-și facă vînt. Înainta cu greutate, abia tîrșîindu-și picioarele. Voia acasă ! De pomișori nu uitase, dar, cine știe cînd îi va cumpăra. Zarva însă creștea, dovadă că se apropiau din nou de centru. Teama puse iarăși stăpînire pe el și, pe deasupra, i se făcuse o teribilă sete. Își exprimă, pe șleau, dorința de a se întoarce.

— Acasă ? ! spuse Argintescu, surîzînd. Știi că aici e cinematograful ?

— Care, ăla vechi ?

Protopopescu, nici el nu știa de ce, se mai înviorase, dar îmbulzeala aceea de la intrare îl făcea rău. Cu toate astea, prietenul îl trase prin mulțime pînă în holul cinematografului. Ieșiră însă repede. În hol îi întîmpinase un bătrîn vesel. Îi cunoștea !

— Mitică ! Mitică ! se auzi vocea lui. Îl striga pe domnul Protopopescu.

— Nu-i răspunde ! șopti Ion Argintescu.

Încercară să se îndepărteze, dar, ca o fatalitate, omul mai iute de picior le ieși înainte.

— Ce faci, Mitică ? întrebă el.

— Eu ? ! răspunse domnul Protopopescu încurcat. Bine ! Uite, continuă el, îți fac cunoștință cu prietenul meu din copilărie !

Cei doi bătrîni își strînseră mîinile.

— Nu mergeți la film ? întrebă noul venit.

— Nu ! răspunse bătrînelul, la un alt semn al prietenului.

— Păcat !... Păcat !... murmură cunoștința, cu tristețe în glas. Aveam și eu cu cine schimba o vorbă... Și dispăru, așa cum apăruse !

Cei doi traversară strada și intrară într-un restaurant, unde stătură în fața a două halbe cu bere, fără să scoată un cuvînt.

— Ce-ai avut cu el ? rupse tăcerea domnul Protopopescu.

— Îl cunoști ? ! se grăbi să întrebe Ion Argintescu.

— Da, desigur ! Mi-a fost coleg.

Musafirul zîmbi. Curînd începu să dea din nou semne de nerăbdare.

— Hai la gară ! spuse el deodată. Trebuie să treacă un tren pe la ora patru.

— De unde știi ?

— Cum, de unde ? ! Și acum patruzeci de ani trecea unul, tot pe la ora patru.

Porniră spre gară. Casele se înșirau de-a lungul străzii, ca niște figuri geometrice încercînd să facă față timpului care năvălise peste ele. Dintr-o curte răzbăteau strigăte de copii, apoi lătratul unui cîine. Aceluși copii ieșiră la poartă și îi amenințară cu niște bețe.

— la uitați-vă la ăștia ! strigă unul.

— Ha, ha, ha ! rîseră ceilalți.

Bătrînii grăbiră pasul.

— Golanilor ! Golanilor ! le strigă domnul Protopopescu.

Dădură colțul și larma se stinse. Au încercat să treacă podul, dar la jumătatea lui s-au oprit. Înălțimea le producea ameteală. Li se părea că cineva rău, desigur, îi suspendase deasupra străzii pline de mașini. Închiseră ochii și înaintară. Ajunși la capul podului, domnul Argintescu reluă :

— În fiecare gară, trebuie să treacă un tren pe la patru.

— De ce ? întrebă domnul Protopopescu.

— Pentru că asta este ora trenurilor. Oriunde ! Știi tu...

— Mă rog !... Mă rog !... Dacă tu spui așa...

În fața gării îi întîmpină un cîine. Și domnul Argintescu se grăbi să adauge :

— Și în fiecare gară te întîmpină cîte un cîine rătăcit, care nu știe pe cine așteaptă.

— Argintescule, ce vrei să spui ? se trezi dintr-o dată domnul Protopopescu.

— Nimic !... Nimic !... îngînă musafirul.

— Tu ții neapărat să-mi amintești ceva... Ceva neplăcut, desigur !...

„Ceva groaznic !“ vru să spună musafirul. Dar se reținu.

Pătrunseră pe peron. În clipa aceea trenul intră în gară și, lovit ca din senin, domnul Protopopescu se așeză pe o bancă. Bătrînul nu mai vedea nimic.

Clopoțelul gării bătea, bătea ! Devenise cu totul nesuferit ! Din vagoane coborau călători fericiți. O doamnă se apropie de ei și întrebă dacă omului întins pe bancă i s-a întîmplat ceva. Domnul Argintescu o asigură că nu i s-a întîmplat nimic.

— Poate i s-a făcut rău ! insistă ea.

— Nu i s-a făcut rău ! Doarme !...

— Aici ? !

— Desigur ! Nu-l treziți, îi e somn !

În clipa aceea se auzi un scrîșnet metalic.

— Cu bine, Protopopescule ! îngînă domnul Argintescu, cu o voce înecată de plîns. Și, cu o agilitate ieșită din comun, se urcă în trenul pus în mișcare.

— Cu bine ! mai strigă el încă o dată, de pe ultima treaptă a vagonului.

Apoi intră într-un compartiment gol și, plecîndu-și capul în pumni, se adînci în gînduri...

Calul

Maria devenea din ce în ce mai agitată. Hîrtia pe care trebuia să i-o facă domnul Simon o visa și noaptea. Era convinsă că multe s-ar fi rezolvat pînă în prezent, dacă ar fi avut-o. Dar omul găsea tot timpul motive pentru amînarea scrierii ei. Ba o ținea de mînă și îi înșira verzi și uscate, ba îi vorbea despre lucruri cu totul străine ei ! Mai mult, începuse el însuși să se îndoiască de utilitatea hîrtiei, iar lui Vasile Păun, soțul ei, să-i inventeze păcate care nici prin minte nu i-ar fi trecut. Spunea că îi e frică, și Maria îi dădu crezare pentru că și ei îi era frică. Însă numai pentru un moment.

Acum, însă, cînd stătea în pat și își ținea — nici ea nu știa de ce — mîinile pe lîngă trup, lipite de coapse, deși avea atîtea treburi și casa era dată peste cap, nu-i mai găsea nici un motiv pentru întîrziere și chiar îl ura pentru felul în care se purtase cu ea.

Dar tocmai cînd gîndea mai intens la ceea ce avea să facă, auzi o voce. Cineva o striga.

Se smulse cu greu din așternut și ieși afară. La poartă o aștepta o femeie trupeșă. De la dispariția bărbatului o strigau fel de fel de oameni, s-o consoleze pentru nenorocirea ei și, nu o dată, să-i ceară cîte ceva, convinși că în asemenea momente puteau

obține cu mult mai mare ușurință ceea ce doreau. De la o vreme o lăsaseră în pace ; acum, însă, începuseră să se perinde din nou.

Fața oacheșă a femeii se vedea printre uluci. Avea ochii umezi și era atît de tristă, încît Maria se întreba ce i s-o fi putut întîmpla. Cînd află că necunoscuta îi deplîngea soarta, Maria se-nduioșă de-a binelea.

— Ce tristă e viața, doamnă dragă ! Ce tristă e ! Femeie atît de tînără ca dumneata să rămînă singură ! Cu doi copii, și cu o bătrînă pe cap ! Am stat și m-am tot gîndit, cu bărbatu-meu — reluă ea, după ce își șterse cu colțul basmalei ochii —, și la un moment dat ne-am zis : Hai să facem ceva pentru femeia asta ! Și ce putem noi face ? Ne-am gîndit că și noi sîntem oameni neputincioși, însă ceva tot putem face. N-o s-o lăsăm noi să se zbată singură cu nevoile, așa că o să-i dăm un sfat. Sfaturile, dragă doamnă, continuă trupeșa pe un ton schimbat, sînt foarte căutate astăzi !

Între timp femeia intră în curte și începu să adune lucrurile pe care le găsea în cale : un hîrleț, o lopată, un tîrnăcop, săpăliga pentru flori și încă vreo cîteva fleacuri, sub ochii din ce în ce mai uimiți ai Mariei.

— Împrumută-ni-le și nouă un timp, spuse ea. Acum, oricum, nu prea mai ai nevoie de ele. Stai jos nițel și ascultă-mă ! Și văzînd banca de mesteacăn, adăugă : E cam ud aici, dar n-are importanță.

Maria se așeză. Se așeză și musafira, dar nu stătu mult. Ceva o făcea să se ridice în picioare — un fel de agitație care nu-i dădea pace. Nu mai plîngea. Ochii i se îngustaseră și fața îi căpătase o notă de duritate. Se uita în toate părțile, de parcă i-ar fi

fost teamă să nu fie auzită de cineva, apoi se aplecă la urechea Mariei :

— Avocat ! zise ea. Trebuie să iei neapărat un avocat !

Avocaţii, după ea, leagă şi dezleagă totul ! Ăsta era de fapt sfatul pe care voia să i-l dea. Şi era un sfat cum nu se poate mai preţios. Iar pentru a o convinge pe Maria, care privea la noua venită din ce în ce mai descumpănită, aduse fel de fel de cazuri în sprijinul părerii ei. Şi femeia i le povesti de-a fir a păr pe toate, cu o rapiditate care te lăsa de-a dreptul năuc. Iar tuturor lucrurilor le găsea pe loc rezolvări. Nu exista pentru ea nici o piedică. N-avea avocat ? Îi va găsi ea unul. Unul bun. Îl ştia chiar. Era domnul Ionescu. Alexandru Ionescu, zise ea, cu cel mai firesc glas din lume, uimită că Maria încă nu auzise de el. Îi va spune ea unde locuieşte. Nu prea departe. Îi va da adresa. Într-un cuvînt, îi va deschide calea spre el. Că şi ea a avut un necaz şi tot domnul Ionescu a ajutat-o. Şi-i povesti cu lux de amănunte şi această întîmplare — gesticulînd, îndepărtîndu-se şi apropiindu-se de Maria atunci cînd era nevoie.

După ce termină şi această poveste, femeia ridică uneltele acelea pe umăr cu o uşurinţă uimitoare, fără să mai spună nimic referitor la ele, şi aşa îi dădu ultimele sfaturi Mariei. Unul din ele era să nu-i lase în nici un fel pe cei care i-au făcut rău, să le sece şi lor sufletul, aşa cum aceştia i-l secaseră pe-al ei! Şi alte lucruri asemănătoare, care sunau ca un blestem. Apoi tăcu.

Maria privi în urma ei şi după un timp auzi din nou glasul femeii care o compătimea :

— Ce tristă e viața, doamnă dragă ! Ce tristă e ! O femeie atît de tînăr ca dumneata să rămînă singură !

Repetă asta pînă dispăru.

Maria lăcrimă. Îi luase hîrletul, tîrnăcopul, lopata, săpăliga de flori, dar nu-i părea rău ! Femeia îi dăduse un sfat bun. Ideea de a consulta un avocat, omul cunoscut, îi stăruia în minte. Trebuia s-o ducă cît mai repede la bun sfîrșit. Și a doua zi plecă la oraș.

*

Orașul i se înfățișă Mariei cum nu se poate de trist și de zgomotos ! Găsi repede casa avocatului Alexandru Ionescu, dar nu intră. Nu-i putu ieși din cap că aici, în oraș, dispăruse soțul ei ! Și astfel rătăci o vreme, speriată și bănuitoare, crezînd că s-ar putea ca, din întîmplare, să-l întîlnească sau așa, lam-nisam, să i se dezvăluie misterul dispariției lui, dar pretutindeni o întîmpinau uși și ferestre închise și mulțimea aceea gălăgioasă, care parcă se muta dintr-o parte în alta numai și numai s-o înșele pe ea. Unii se uitau la chipul ei, alții nici n-o băgau în seamă. Pe toți îi găsea vinovați, într-un fel, de dispariția lui Vasile Păun. Înaintă o vreme și apoi se rezemă de un zid și văzu într-un gang un bărbat care o urmărea de mai multă vreme ! Avea o mutră atît de sinistră, încît gîndi că ar fi mai bine să plece de acolo și să se ducă neîntîrziat la avocatul Alexandru Ionescu. O fereastră se deschise brusc la primul etaj, în imediata apropiere a ei, și apărură doi bărbați, cu nimic mai breji decît omul văzut în gang !

De cum se îndepărtă, unul dintre ei strigă după ea. Instinctiv, Maria întoarse capul, iar cei doi bărbaţi se porniră pe rîs. Spuseseră probabil o prostie, căci nu mai conteneau să rîdă şi să-i adreseze cuvinte urîte şi să-i facă semne ruşinoase. Îşi aminti din nou de femeia care îi luase hîrleţul, lopata, tîrnăcopul şi săpăliga de flori. Din pricina ei ajunsese aici. Ea o pusese să facă drumul la oraş, unde îşi băteau oamenii joc de ea. Cînd se va întoarce acasă o să i le ceară înapoi ; doar le luase cu împrumut. Ştia unde stă. Capătul satului doar n-o fi capătul lumii !

Tocmai în clipa aceea i se păru că un copil se lovise de ea sau ea se izbise de el. Dar nu era copil, era un om în toată firea care, după ce o proiectase în zidul unei clădiri, tot el se supărase :

— Ce faci, femeie ! Unde mergi, de nu te uiţi pe unde calci ?! întrebă omul înfuriat.

— La domnul avocat Alexandru Ionescu, răspunse Maria extrem de politicos, crezînd că omul, într-adevăr, o întreabă unde merge. Şi se dădu la o parte din calea lui.

Omul, roşu de mînie, făcu un gest şi se îndepărtă.

Femeia porni mai departe. Trebuia să-şi termine treaba şi să plece acasă. Oraşul nu era de ea ! La fiecare pas îi întindea capcane, pe care nu le putea trece uşor. Se izbea în continuare de lume şi, deşi hotărîse să se dea la o parte din calea fiecăruia, nu exista om pe care să nu-l supere, şi încă destul de rău, prezenţa ei.

Ajunse, în sfîrşit, la domnul Alexandru Ionescu şi se simţi o clipă mai uşurată. Curînd alte lucruri începură s-o frămînte şi anume ce îi va spune şi cum îi va explica ea tot ce se întîmplase ? Era şi

Asta un hop, și nu dintre cele mai ușoare. Dimpotrivă !

Casa în care locuia Alexandru Ionescu era un imobil vechi, puțin retras, cu o curte străbătută de o mică alee pietruită. În acea clădire, care cîndva fusese al lui, ocupa două camere extrem de spațioase.

După cîteva momente de gîndire, Maria își luă inima în dinți, străbătu aleea aceea și se opri în fața unui cu grilaj de fier. Întîrzie o clipă. Acolo îi atrase atenția butonul soneriei și o plăcuță de pe care literele erau șterse. Probabil, își zise ea, pe plăcuța aceea fusese trecut numele avocatului. Deschise ușa masivă și o închise la loc cu multă grijă, apoi urcă niște scări în spirală. Cu un sentiment nedefinit de teamă se opri în fața unei uși și bătu.

În prag se ivi un domn între două vîrste, care îi arătă o ușă în fundul coridorului. Bătu și acolo și dîrlind îi apăru înaintea ochilor o cameră încărcată cu vechituri, iar printre ele îl văzu pe domnul Alexandru Ionescu ; el trebuia să fie — o altă vechitură!

Avocatul era un om mărunt și slab, trecut bine de optzeci de ani. De cum o văzu pe Maria îi făcu un semn.

Maria ezită un pic, apoi îl urmă, și, croindu-și anevoie drum printre lucruri, se așeză într-un fotoliu mare și jegos. Brusc, un miros de aer vechi îi tăie respirația. Din cauza semiobscurității, abia îl vedea pe domnul Alexandru Ionescu.

Omul stătea acum la un birou și avea fața luminată de un bec mic, al cărui filament roșu abia putea lumina o parte din încăpere. Maria îl privi și o apucă ameteala !

În clipa aceea se auzi un ușor cîrîit ; era glasul domnului Alexandru Ionescu :

— Ce-ai adus ? întrebă el.

Maria tresări. Şi privi din nou în direcţia filamentului înroşit, unde îl văzu pe domnul avocat privind-o pe deasupra ochelarilor. I se înfăţişară o chelie lucitoare şi doi ochi reci şi nemiloşi.

O privi o vreme, apoi cu o sprinteneală demnă de invidiat pentru vîrsta sa, domnul Ionescu se strecură printre mobilele acelea vechi şi impunătoare şi, apropiindu-se de Maria începu să care bagajele pe care ea le adusese. După fiecare pachet, striga : „Numai atît ?!". În cele din urmă se aşeză pe un scaun scoţînd un lung geamăt.

— Hoaţo ! zise el după un timp. Ai fi putut să-mi aduci şi o găină !

Maria îl privi mirată. Îi adusese chiar găina cu pene aurii. În marea ei grabă, doar pe asta reuşise s-o prindă. Cum de n-o văzuse ?

— Ai fi putut să-mi aduci atîtea !... spuse el, plescăind într-un fel foarte ciudat. Viaţa e grea !... Ia spune-mi, ce te aduce la mine ?

— Bărbatul ! îşi reveni Maria, care stătea pe scaun, pierită, repetînd în mintea ei, ca un lait-motiv chinuitor : „Ei, Mario, acu-i acu' !".

— Ce s-a întîmplat cu el ?

— E închis ! Şi abia se întorsese din război.

— Închis... repetă domnul Alexandru Ionescu, trecîndu-şi degetele lungi şi subţiri peste chelia strălucitoare, ca şi cum ar fi vrut să-şi îndrepte un păr imaginar. O clipă ! şi aceiaşi ochi o fixară peste lentilele ochelarilor.

Maria se retrase. I se părea că filamentul ardea din ce în ce mai intens.

— Și ce-ai vrea să fac eu în cazul ăsta ? rupse tăcerea, în cele din urmă, bătrînul.

— Să fie eliberat !

— Eliberat ?!

In momentul următor domnul avocat se ridică de la birou și, cu aceeași iuțeală și agilitate înnăscute, se strecură printre mobile și se apropie de Maria. Se plimbă în jurul ei, de parcă ar fi vrut să i se așeze în poală, apoi se întoarse la birou.

— Dar ce-a făcut ? întrebă în cele din urmă domnul Alexandru Ionescu.

— Nimic ! răspunse Maria, uimită că exact același lucru o întrebase și domnul Simon, sfătuitorul ei. Spre deosebire însă de atunci, acuma întrebarea i se păru de o deosebită gravitate. Poate că făcuse el ceva și ea n-a știut și nici nu știe. Dar faptul că i se adresa această întrebare a doua oară trebuia s-o pună pe gînduri. Și o puse ! Deodată i se păru că încăperea aceea e plină de oameni, la fel ca Alexandru Ionescu, cu chelie, și în halate grena, roase pe la coate. Ba, i se năzări că printre ei s-ar afla și vreo cîțiva tineri care, ca și bătrînii avocați, o priveau cu gravitate și suspiciune. Cum de nu și-a dat ea seama pînă acum că încăperea domnului Alexandru Ionescu folește ca o sală de tribunal în care nu fusese niciodată, o ferise Dumnezeu, dar despre care auzise atîtea !...

In acest timp „fosila" se foia de parcă nu-și găsea locul și o fixă din nou peste ramele ochelarilor.

— Mie trebuie să-mi spui tot, altfel nu pot să te ajut ! murmură în cele din urmă.

Maria începu să tremure.

— O fi făcut el ceva, domnule, reluă ea ; dar nu atît cît să-l ia, să dispară ca un pui din bătătură !

Eu nu sînt femeie umblată, dar nu mi se pare drept !

Vorbea cu o voce care nu era a ei. Dar nu avea încotro. Trebuia să-i spună avocatului tot ce știa, altfel nu era cu putință. Și apoi, din această pricină bătuse drumul pînă la el.

Tremura mai departe, nu avea stare. Nu-și găsea cuvintele. I se părea că totdeauna greșește și că orice ar fi spus nu este îndeajuns. Pe frunte și în jurul nasului și chiar pe buza de sus, care începuse să-i tremure, se adunaseră dungi de sudoare, semn al tensiunii în care o ținea omul cu ochelari și chelie. De fapt, nici nu știa dacă e închis. Bănuia doar. Și-i comunică această bănuială domnului Ionescu.

— Nici nu știi dacă a fost închis ?! șuieră el.

— Nu ! răspunse Maria, într-o oarecare măsură mai ușurată.

— Atunci ce i s-a întîmplat ?

— A dispărut !

— Atît?

— Atît !

Bătrînul avocat o privi din nou pe deasupra ochelarilor. De data asta o străpunsese cu o privire rece, bănuitoare.

Maria tăcea. Filamentul becului tremura într-un fel foarte ciudat în semiobscuritatea încăperii.

— S-o fi pus rău cu regimul ?!

Maria tăcea mai departe. Broboanele acelea de sudoare se uniseră și căpătaseră formă de lacrimă. Lacrima stărui pe obraz o clipă, într-o nemișcare exasperantă, apoi alunecă și se sparse spre încheietura gurii.

În cele din urmă încuviinţă. Nu ştie exact, dar aşa bănuieşte.

Şi din nou i se păru că locuinţa domnului avocat Alexandru Ionescu este plină de oameni nemiloşi, stînd în aşteptare, gata pregătiţi să răstălmăcească tot ce spune ea. În semiobscuritatea aceea, zeci de priviri i se păreau că-s îndreptate asupra ei. Tocmai d-nia ţinea avocatul becul acela firav şi roşu, ca o scînteie în imperiul mare şi întunecos al dreptăţii. Ce-ar fi dacă i-ar cere, l-ar ruga mai bine-zis, să aprindă lumina şi să vadă şi ea ce se petrece în jur ? Probabil că în mobilele voluminoase sînt ascunşi oamenii aceia. Era imposibil ca printre ei să nu se afle şi cetăţeni înarmaţi ; soldaţi sau miliţieni. De ce nu ? gîndea din ce în ce mai agitată.

— Femeie! se auzi din nou cîrîitul domnului Alexandru Ionescu. Ai fi putut să-mi spui de la început, nu ne pierdem vremea de pomană !

— Nu se poate ! spuse Maria cu faţa plină de lacrimi. Dumneavoastră sînteţi singurul om care mă puteţi ajuta ! Aţi ajutat atîţia... Fac orice spuneţi dumneavoastră, vă rog !

— Ba se poate ! cîrîia „fosila".

— De ce ? întrebă Maria din ce în ce mai mirată.

— Uite-aşa !

— Dar vă rog să mă ajutaţi ! Vă rog să faceţi dreptate !

— Eu ?! se miră bătrînul avocat, impresionat de ignoranţa clientei. Eu nu numai că nu fac dreptate, dar o şi încurc !

— De ce ?! se miră la rîndul ei Maria.

— Uite-aşa, ca să iasă bine şi să te miri dumneata.

Şi „fosila" se porni pe rîs, în timp ce Maria îşi căuta disperată cuvintele care, brusc, o părăsiseră.

Fața ei obosită de atîtea nopți fără somn pălise și căpătase o culoare pămîntie. Era chinuită de mai multe lucruri deodată, lucruri pe care ea practic nu le înțelegea. De răspunsul avocatului privitor la soarta lui Vasile Păun, dar și de faptul că omul legii nu apără dreptatea. Atunci, ce apără el ? se întrebă Maria. Și nu găsi răspuns. Dacă nu apără dreptatea, atunci apără minciuna ! Pentru că, în afară de ele, nu mai există nimic !

Pentru moment se cufundă într-un întuneric deplin. Cînd se trezi, revăzu fața bătrînului avocat și becul acela roșu. Filamentul ardea, ardea din ce în ce mai intens. Maria îl privi o clipă. Simți o arsură în piept și sîngele-i năvăli în obraji. Își vîrî mîna în sîn, scoase un ghemotoc de bani și, cu un gest de care nici ea nu s-ar fi crezut capabilă, îi zvîrli prin încăpere.

— Poftiți, luați-i ! Luați-i ! începu ea să strige, scoasă din minți.

Zeci de bancnote albăstrii începură să danseze în jur, în timp ce ea nu mai contenea să strige :

— Hai, luați-i ! Ce mai așteptați ? Luați-i ! Sînt banii pentru cal ! I-am păstrat ca pe ochii din cap, dar acum n-o să-l mai cumpărăm. Numai să vină ! Numai să vină ! Ce-o să zică copiii ?! Dar acuma ce importanță mai are ?! Și începu să rîdă un timp, ca în cele din urmă să cadă istovită pe scaun.

Curînd trupul ei fu cutremurat de convulsii.

Bătrînul avocat o urmări un timp, uimit, apoi se apropie de ea.

— Cum te cheamă ? întrebă el cu o voce gravă.

— Maria... Maria Păun, zise ea ridicîndu-și fața udă de lacrimi.

— Ești nebună ! strigă bătrînul avocat. Ia totul și pleacă ! Nu vreau să te mai văd ! Sînt un biet bătrîn și nu vreau să mor din cauza dumitale ! Ești nebună! Dea dreptul nebună !! Auzi ce e-n stare să facă !

Și, întorcîndu-se la birou, nu mai scoase un cuvînt. Aștepta ca Maria să plece.

Maria îl urmări un timp, la rîndul ei extrem de uimită de tot ceea ce se întîmplase. Apoi se ridică să plece. Făcu chiar un pas, dar se opri. Stătu o clipă locului și, în cele din urmă, cu gesturi mărunte adună ceea ce mai putea aduna din bancnotele împrăștiate prin încăpere. Le îndoi cu grijă și în loc să le vîre în sîn, cum de altfel era de așteptat, le așeză pe biroul domnului avocat Alexandru Ionescu. Mai privi o clipă încăperea și dădu să plece.

— Și cum ziceai că te cheamă ? se auzi vocea bătrînului.

— Maria ! răspunse femeia dintre mobilele acelea vechi.

— Ia loc ! îi făcu semn domnul Alexandru Ionescu.

Maria ezită o clipă, apoi se așeză.

— Și zici că vrei să cumperi un cal ?

— Voiam... răspunse Maria.

— Îți dau eu unul ! spuse bătrînul în șoaptă.

— Dumneavoastră ?! se miră Maria.

— Da ! E cam bătrîn, dar, pînă una alta, îți faci treaba cu el.

— De unde aveți dumneavoastră cai ? întrebă aproape rîzînd Maria.

— Asta nu te privește ! făcu domnul Alexandru Ionescu. O privi o clipă, apoi reluă : Am unul, la țară.

Maria stătu niţel pe gînduri.
— N-am nevoie !

*

Domnul Alexandru Ionescu deschise fereastra, făcu un semn şi, în mai puţin de-un minut, un individ în care Maria îl recunoscu pe omul din gang, intră înăuntru. La vederea lui, tresări !

— Ia spune, Avrame, avem noi sau nu un cal de vînzare ?

— Avem ! spuse omul gîfîind.

— Ei, vezi ? făcu avocatul. N-ar strica să-l iei, e c bunătate de cal ! adăugă el după un timp.

Femeia nu avu tăria să-l refuze. Dacă i se va întoarce bărbatul, o va găsi cu cal !

Peste un sfert de oră, împreună cu domnul Alexandru Ionescu şi cu omul din gang tronînd pe o brişcă, au părăsit oraşul îndreptîndu-se spre satul unde avocatul susţinea că are calul, sat aflat pe undeva prin apropiere.

„Fosila“ se mişca tot timpul, devenise şi mai vioaie pentru cei optzeci de ani ai săi şi din cînd în cînd susţinea că-i aude nechezatul !

Maria nu auzea nimic. Ea era frămîntată mai departe de chestiunea pentru care venise. Încercă să-i amintească, însă omul ocoli răspunsul. Maria gîndea că dacă va lua calul, avocatul are s-o ajute. Trebuia să facă tot posibilul ca să nu-l mai supere. Ba, mai mult, se străduí să se pună bine cu el.

— Sînt fraţi ? întrebă ea arătînd spre calul care trăgea brişca.

— Nu ! răspunse avocatul, trezit brusc din somnul în care căzuse.

— Atunci... tatăl ? încercă ea să ghicească.

— Nici ! făcu avocatul. Bunicul sau străbunicul ! Nu-mi mai aduc bine aminte.

— Atunci, e cam bătrîn ! îndrăzni Maria să spună.

— Şi ce importanţă are? Şi ăsta e bătrîn, şi uite ce bine trage !

Maria tăcu.

Avocatul căzu din nou în starea de somnolenţă.

Brişca mai înaintă o vreme, apoi se afundă într-un sat şi, în cele din urmă, opri în faţa unei case, de le ieşi un om în întîmpinare.

În clipa aceea avocatul se trezi.

— Unde este ? întrebă el pe noul venit.

— Acolo ! făcu omul cu mîna spre un grajd părăginit.

Avocatul se dădu jos din brişcă şi-i făcu semn Mariei să coboare. Maria coborî şi porniră împreună. Avocatul deschise uşa grajdului.

— Poftim ! zise el.

La început Maria nu văzu nimic. Dar cînd se obişnui cu întunericul, înaintea ochilor îi apăru conturul unei fiinţe care aducea a cal.

Curînd domnul Alexandru Ionescu dispăru în întunericul acela şi ieşi cu namila afară. La vederea lui, Maria se miră. Era un cal rusesc uriaş. De atîta şedere, abia mai putea să se ţină pe picioare.

— Nu vrei, nu-l iei ! spuse avocatul, cu un soi de nervozitate în glas. Dar îţi spun eu, ar fi păcat !

Maria era de-a dreptul uluită. Se plimba în jurul calului şi nu ştia ce să spună. Îşi aminti totuşi ce trebuie să faci cînd cumperi un cal : să-l cauţi în gură ! Dar, te pomeneşti că ăsta nu mai are nici un dinte ! gîndi ea.

— Îl iau ! zise Maria în cele din urmă.

— Și cum ai să-l duci ?

Femeia zîmbi.

— De dîrlogi !

— De dîrlogi ? Da, desigur, altfel nici n-ai avea cum să-l duci ! recunoscu domnul Alexandru Ionescu.

După ce își luă rămas bun de la domnul Alexandru Ionescu, Maria trase calul de dîrlogi și porni spre sat. I se părea că a făcut o afacere bună. De aceeași părere era și domnul Alexandru Ionescu. Bătrînul îi făcea semne și-i spunea să mai treacă pe la el. Maria zîmbea și întorcea din cînd în cînd capul.

Cînd se îndepărtă îndeajuns de mult, însă, se opri. Privi calul și se înfricoșă. Îi dădu tîrcoale de cîteva ori, apoi îl luă de dîrlogi și porni mai departe. Pînă în sat mai avea o bună bucată de drum și intenționa să ajungă înaintea căderii întunericului. Grăbi pasul și îndemnă calul să meargă mai repede :

— Hai căluțule, hai !

Întunericul începuse să mijească și Maria mai bodogănea cu căluțul ei pe lunci. Obosiseră și ea și calul. În jur nu se vedea țipenie de om, dar nu-i era urît. Fără el, însă, ar fi murit de frică. Făptura aceasta ciudată din spatele ei îi dădea curaj ! Nu mai era singură ! Și începu din nou să-l îndemne :

— Hai, căluțule ! Hai !

Liniștea se lăsase pretutindeni. Doar duhurile făceau o larmă abia auzită, dar cu atît mai misterioasă și mai înfricoșătoare !

O vreme înaintă cu capul în jos, întristată. Îi părea rău că a luat calul. Se întreba ce va face cu el. Plecase la oraș cu un rost, cu o țintă bine stabilită. După un timp însă gîndurile rele o părăsiră și altele mai bune le luară locul. Îi părea bine că l-a cum-

părat. În astfel de momente mergea cu capul în sus și din cînd în cînd îl îndemna :

— Hai căluțule, hai !

După ce a bodogănit o vreme pe lunci, ieși în sfîrșit la drum, de teama întunericului. Și acum șanțurile i se păreau umede și pline de băltoace, văile întunecate și încărcate de pîclă. Noaptea părea materială și putredă, greu de respirat ; doar în dreptul rîului i se păru limpede și sticloasă și, deci, străvezie, dar în același timp prea abruptă pentru oboseala ei. Senzația asta însă avu menirea s-o trezească din starea în care căzuse și să vadă că pe malul stîng al rîului clipeau niște lumini !

De cîteva zile din munți coborîseră niște țigani nomazi. Îi văzuse și ea umblînd cu tingirile lor și cu pumnii plini de inele false prin sat și acum, picotind stăteau în jurul focurilor. Șatra era în întregime trează, țiganii foiau în corturile lor mizere mirosind a fum. Credea că n-au văzut-o, că a trecut neobservată, dar la capul podului zări o mogîldeață : era un țigan olog. Avea pălăria trasă pe ochi, de parcă ar fi dormit. La vederea Mariei, însă, se ridică. Și, dintr-o dată, își arătă fața smolită punctată de doi ochi vicleni. La vederea calului hodorogind cu copitele pe podul, de lemn acești ochi se dilatară de uimire.

— Frumos cal ! exclamă ologul.

Maria tăcu. Din întuneric începură să răsară alte figuri de cuțitași și de manglitori. În mijlocul lor trona unul cu mustață neagră și răsucită. „Haoleu!“ strigă, la vederea gloabei, și-i prinse pe ceilalți doi de mîini. Cel din dreapta lui era unul înalt și uscățiv, iar cel din stînga nu prea se vedea din pricina întunericului. Uscățivul își duse mîna la brăcinar, în timp ce mustăciosul, scoțînd un nou „haoleu!“, își mani-

festa mai departe uimirea. Calul însă înainta nepăsător cu ochii plecaţi, mare şi greoi, măsură a timpului însuşi !

— Frumos cal ! zise din nou ologul ; şi începu să ţopăie în jurul lui şi al Mariei.

Uscăţivul îşi duse iarăşi mîna la brăcinar. Mustăciosul mai scoase un sunet de uimire, îşi făcu cruce şi o rupse la fugă pe malul rîului. Curînd se topi în întuneric.

Pe prund apărură alte capete, însă Maria înainta tăcută, neluîndu-le în seamă. Cînd totul părea că e în regulă, adică reuşise să se îndepărteze îndeajuns, o suflare acră şi veche îi tăie respiraţia. Era mustăciosul. Abia îşi mai trăgea sufletul.

— E calul meu ! zise el. Şi întinse mîna să ia dîrlogii.

Maria se răsuci şi încercă să fugă, dar se izbi de pieptul bărbatului ca de un zid, şi aceeaşi răsuflare veche îi tăie respiraţia.

— Calul meu ! Dă-mi-l ! porunci el, întinzînd din nou mîna după dîrlogi. Dar nici de data asta nu izbuti. „Ologul“ ţopăia în jurul calului, mai departe, în timp ce uscăţivul cu mîna prinsă-n brăcinar privea şi el parcă uimit scena.

Ploaia măruntă începu să le mîngîie încet frunţile.

Şatra întreagă tăcea. Ţigani cu feţe strălucitoare apăreau şi dispăreau în întuneric. Mustăciosul prinse în sfîrşit dîrlogii. O împinse pe Maria la o parte şi trase de ei.

— Diii ! făcu el. Dar namila nici nu se clinti din loc.

— Haralambie ! strigă ologul. Eu îl încalec şi tu tragi !

Și în clipa aceea se ridică pe propriile-i picioare și din ciotul acela apăru un om în toată regula, aproape cît uscătivul, dacă nu mai înalt decît el. Cel cu mustăți mari și răsucite urmărea și el, într-un fel ulmit, cum creștea cel care îl strigase, cum dintr-o mogîldeață se făcea mare, obișnuit să-l vadă mic și sfrijit la capul podului. Prima față pe care o întîlni „ologul", acum revenit la adevărata sa înălțime, fu însă aceea a uscătivului. O privi o clipă, de parcă acuma ar fi văzut-o pentru prima oară și, vrînd să se dezmorțească, începu să alerge și să facă salturi în jurul calului, cu o iuțeală nemaipomenită ! Într-unul din aceste salturi „ologul" sări pe cal, își înfipse mîinile în coama lui, își potrivi bine picioarele, arcuindu-le, și scoase un chiot care voia să însemne : „acum !".

Mustăciosul pricepu semnul și în aceeași clipă trase de dîrlogi. Dar de pomană se opinti el trăgînd de dîrlogi, iar „ologul" cu chiotul lui străpunsese întunericul. Calul nu se clinti nici măcar un milimetru din loc ! Urmară alte chiote și alte opinteli zadarnice.

Mustăciosul obosise. Curînd și „ologul" își înfundă fața în coama adîncă și mirositoare a calului.

Atunci se auzi un rîs. Era uscătivul, care urmărise întreaga scenă și acum rîdea de neputința lor.

— Și de ce îți trebuie ție calul ăsta ? întrebă el în cele din urmă.

— Îmi trebuie ! răspunse gîfîind mustăciosul.

Uscătivul dădu și el roată de jur-împrejurul calului. „Ce-ar fi, gîndi el, să nu-l pot mișca nici eu din loc ?". Cu toate astea, încercă. Luă dîrlogii din mîna mustăciosului, cu greutate, căci acesta nu prea voia

să-i cedeze, ca nu cumva să piardă prada. Şi mai înainte de a face vreo mişcare îi zise :

— Şi totuşi, de ce îţi trebuie ţie calul ?

— Îmi trebuie ! răspunse din nou mustăciosul.

— Haralambie, Haralambie ! se auzi din nou vocea uscăţivului. Tu nu vezi că e bătrîn ? ! Nu prea te pricepi la cai !

— Şi ce dacă !...

Uscăţivul tăcu. „Ce-ar fi să nu-l pot mişca nici eu din loc ?“, gîndi din nou. Stătu cîteva clipe şi în cele din urmă trase de dîrlogi. O dată, de două ori, îl îndemnă cum putu el mai bine, priceput cum se ştia la cai, fluieră, apoi scoase nişte ţipete mai abitir decît „ologul“. În cele din urmă lăsă dîrlogii, trecîndu-i din nou din mîna lui în cea a mustăciosului şi îndreptîndu-se spre coada calului cu aceleaşi fluierături, chiote şi ţipete, începu să-l îndemne din spate. Puse umărul în crupa calului şi-l împinse. Icnind şi înjurînd, îl croi de vreo cîteva ori peste şale cu un lemn smuls din mîna unui copil care se hlizea la el, uimit de ceea ce vedea. Dar tot de pomană ! Uscăţivul se mai opinti o dată, apoi alunecă şi căzu.

— Ăsta e cal fermecat ! zise el, ridicîndu-se de jos. Nu-l poate mişca nimeni din loc ! Poate femeia ! mai adăugă el, scuipînd şi înjurînd.

„Ologul“ sări de pe cal şi cu toţii porniră în căutarea ei. O găsiră în cele din urmă la o depărtare de zece-douăzeci de metri, rezemată de un pom. După ce mustăciosul o împinsese şi, dezechilibrîndu-se, femeia căzuse în şanţ, ţipînd şi strigînd ajutor, de teamă, se retrăsese acolo. De acolo urmărea şi ea, uimită, întreaga întîmplare. La vederea lor, însă, teama începu din nou să pună stăpînire pe ea.

— Ce mai vreţi ? ! strigă tremurînd.

— Noi ? se scălîmbăie mustăciosul.

— Nimic ! îl completă „ologul".

— Doar atît : să mişti blestemăţia aia din loc ! adăugă uscăţivul.

Între timp se adunase toată şatra. Ţigani şi ţigănci, copii şi bătrîni dădeau şi ei ocol calului, aşa cum nu de mult o făcuseră mustăciosul, „ologul" şi uscăţivul. Şi cu toţii se întrebau ce arătare era aia ? Încercară şi ei să-l mişte, făcînd o hărmălaie de nedescris ! Dar tot de pomană !

Cînd apăru Maria, însă, şi apucă de dîrlogi, namila se şi urni din loc !

Ţiganii priveau ca vrăjiţi ! Alergau din cînd în cînd în jurul calului şi de-abia îndrăzneau să se apropie de el. Ploaia le atingea încet feţele.

— Ai văzut, Haralambie ? zise uscăţivul, din ce în ce mai uimit. Ţi-am spus eu că ăsta nu e calul tău şi că nu-ţi trebuie ?

Haralambie scoase un sunet ca un cotcodăcit şi, ca şi cum i-ar fi retezat cineva picioarele, se aşeză pe pămînt, vrînd parcă să ia locul „ologului". Ploaia îi punea cercei reci şi sclipitori pe frunte, în timp ce din corturi se auzeau zgomote de nicovale. În zare luceau metale albastre, nevăzute. Cu gîndul la ziua următoare, şatra se întorcea la îndeletnicirile ei. Mustăciosul stătea mai departe în drum, cu privirile aplecate în aşteptarea morţii sau a altei prăzi. Şi cînd totul părea pentru el pierdut scoase un chiot şi o rupse la fugă pe urmele Mariei. Gemea şi alerga pe drumul în pantă, zvîrlindu-şi disperat în aer braţele.

Dar oricîte gemete ar fi scos, calul nu se vedea deloc. Abia cînd zări, la o cotitură, calul şi femeia conturaţi pe fundalul albăstrui al nopţii, se mai linişti.

*

Din împrejurimi ieşea fum. Un miros greu de coceni şi paie ude îi tăia respiraţia. O dată cu el parcă alergau dulăi roşcaţi, care pieriră de cum îşi încetini mersul şi îşi potrivise pasul după cel al calului. Înaintă aşa un timp. Ceva însă îl făcea să-şi piardă din nou cumpătul şi începu să ţopăie dintr-o parte în alta ca un copil cuprins dintr-o dată de un joc nebunesc ! Vedea femeia şi calul, dar şi un soi de fîşii care se rupeau din noapte şi se aşterneau pe cîmp scoţînd nişte zgomote numai de el auzite. Aceleaşi fîşii i se păreau cînd verzi, cînd portocalii, cînd ca nişte plăci mari de zinc, cînd ca nişte bare lungi de aramă din care se rotunjeau la un moment dat inele uriaşe. Îşi duse mîna la brăcinar, nici el nu ştia de ce, şi se afundă în mîlul gros. Şi acelaşi miros greu de coceni şi paie ude îi tăie respiraţia. În apropiere era o rîpă deasupra cărei se afla un salcîm spînzurat şi sub picioarele sale simţi şerpuirea unei gîrle. Îşi smulse mîna din brăcinar şi lovi. Văzduhul se lumină ca de un fulger, şi un şuvoi de sînge perlat sări în apă, înroşind-o. Mai lovi o dată şi apoi încă o dată, posedat de aceeaşi senzaţie stranie a iluminării, apoi, urmărind o clipă cuţitul, îl înfipse adînc în brăcinar şi o rupse la fugă.

Noaptea devenea din ce în ce mai tăcută. Pe poteci din ce în ce mai ascunse calul înainta sîngerînd. Rănile se zăreau ca nişte spărturi în noapte prin văzduhul înroşit.

Maria, neştiind nimic din suferinţele calului, se oprea din cînd în cînd, îl mîngîia pe ochi şi pe frunte, apoi pornea mai departe îndemnîndu-l :

— Hai căluţule, hai !

Calul părea că se uită la ea cu ochii rotunzi şi blînzi şi o urmă supus. Această cuminţenie îi făcea plăcere Mariei şi-i dădea puteri să înainteze prin întunericul fără margini. Dar tot o mai speriau lucrurile chircite în noapte şi parcă tot mai simţea că cei trei ţigani o urmăresc şi că simte respiraţia rară şi veche a mustăciosului Haralambie.

Cu toate astea, cînd ajunse la o fîntînă se opri să-i dea calului apă. Namila se opri şi ea şi îşi întinse botul lung şi mare spre jgheabul cu marginile umede şi înverzite, dar nici atunci Maria nu-şi dădu seama că sîngera. Îl mîngîie din nou pe ochi şi pe frunte şi adresîndu-i acelaşi îndemn porni mai departe. Şi calul, ascultător, se supuse.

O clipă i se păru că lîngă ea se afla mustăciosul şi scoase un uşor ţipăt, ca nu după mult timp să-şi dea seama că era stîlpul fîntînii. Întinse mîna spre el şi simţi atingerea rece şi umedă a lemnului. Apoi îşi văzu de drum.

Se scursese destul timp de la întîmplare şi acum spaimele începuseră să se risipească. Trecu printr-o vîlcea şi ieşi la lumină. Trebuia să găsească drumul. Nu mai era necesar să se mai ascundă. Găsi drumul cu greutate, pentru că se îndepărtase prea mult de el. Îl cercetă o vreme, ca nu cumva să se înşele şi să se întoarcă înapoi. Asta ar fi însemnat prea mult pentru ea. Şi pentru oricare altul. Ar fi fost o adevărată nenorocire ! Apoi se întoarse spre cal şi-l îndemnă :

— Hai, căluţule, hai !

Calul înainta cu greu. Iar întunericul devenise compact. Nu se mai vedea la un pas. Satul îi părea din ce în ce mai departe, ascuns într-un loc aproape de nepătruns. Şi iar îi dădeau tîrcoale teama şi remuşcările. Tot timpul i se părea că aleargă cineva în urma ei. Putea să jure că-i aude gîfîitul, respiraţiile întretăiate. Şi în momentele acelea tresărea şi, speriată, privea înapoi. Dar în spate nu zărea altceva decît calul, care abia mai respira.

Şi atunci îşi aminti, nici ea nu ştia de ce, de femeia trupeşă care o îndemnase să meargă cît mai repede la avocatul Alexandru Ionescu. I se păruse că o cunoaşte, că locuieşte pe o uliţă de la celălalt capăt al satului, dar acum putea să jure că n-o văzuse în viaţa ei !

Şi tot înaintînd aşa, cu gîndul la oamenii şi lucrurile care o obsedau, timpul se scurse şi drumul se împuţină atît de mult, încît constată cu bucurie că ajunsese la marginea satului.

Era frîntă de oboseală şi hotărî să facă un popas. Se ghemui lîngă un pom. Satul părea mort. Sub o velinţă grea de întuneric, ici-colo se mai zărea cîte o lumină. Maria privi cu nesaţ, o clipă, două, apoi, cuprinsă de un dor nespus de a ajunge acasă, se ridică să-şi urmeze calea. De altfel nici ea nu ştia de ce, odată ajunsă aici, se zorea aşa de mult.

— Hai căluţule, hai ! zise ea trăgîndu-l de dîrlogi.

Şi porni mai departe. Dar nu făcu nici cîţiva paşi şi auzi un zgomot cumplit. Întoarse capul şi zări calul prăbuşit. Pe faţa ei se puteau citi teama şi uimirea.

Namila se prăbuşise şi murise pe loc ! După ce-i mai trecu din toropeală, gemu şi se apropie de el.

— Hai, căluţule ! Hai ! îi, şopti ea plîngînd.

În clipa aceea îi bănui rănile ca niște faguri în care mai stăruia încă sîngele închegat și negru. Cu toate astea, nu credea că murise și trase de dîrlogi. Dar cînd văzu că nu mișcă, îi dădu ocol.

Se retrase în cele din urmă îndărătul pomului unde se odihnise și de acolo îl urmări un timp.

Ploaia cădea fără întrerupere. Îi mîngîia încet fața și umerii. Din calul prăbușit ieșea un abur mirositor ca dintr-o baltă călduță pe timp de vară sau acru și vechi ca cel al țiganilor. Maria făcu un efort să deslușească conturul mare și diform, picioarele groase și lungi, ceafa roasă din care ieșea la iveală o coamă scurtă și țepoasă. Femeia tresări, dar se apropie din nou de cal :

— Hai căluțule, hai ! șopti ea din nou plîngînd.

Trase de dîrlogi și îngenunche lîngă coama lui. Începu să plîngă și mai tare, lacrimile ei amestecîndu-se cu picăturile de ploaie. Trebuia să meargă în sat și să ceară ajutorul cuiva. Îi apăruse în minte un oarecare Pietraru care locuia la capătul satului, prieten cu bărbatul ei. Dar era atît de tîrziu, încît apariția lui ar fi avut darul să încurce și mai mult lucrurile.

La un moment dat i se păru că namila mișcă și, speriată, o apucă spre sat. Și cu cît alerga, mirosul de mlaștină se înteța, picioarele i se înfundau într-un lut vîscos care îi făcea din ce în ce mai anevoioasă înaintarea, pînă cînd nu mai putu merge. Și în curînd simți în nări atingerea rece a noroiului și duhoarea smîrcurilor. Nimerise într-o mlaștină !

Noroiul îi ajungea pînă la genunchi. Balta formată din straturi deasupra cărora trona parcă o rază tulbure se deschidea, gata s-o înghită cu străfundurile ei negre. La început se înspăimîntă și vru să scape

cît mai repede, dar zbuciumul ei fu zadarnic. După vreo cîteva clipe se mai liniști. Avea mîinile încleștate și picioarele bine fixate în mîl, iar deasupra aceeași rază tulbure străbătînd prin ochiurile de apă și prin deschizăturile de trestie și stuf. Din cale înlătură cu mîna o ramură uscată. Șarpe nu putea să fie, își zise ea, acum, în noiembrie, căci șerpii s-au îngropat de mult. Cu toate astea, la vederea ramurii, mai ales la atingerea ei, tresărise. Dar, ca și cum cineva i-ar fi întins-o ca s-o scape, ramura aceea uscată îi apăru din nou înainte. Parcă i-o întinsese Dumnezeu, căci deasupra apei zări profilîndu-se un copac cu ramurile ca niște nervuri înghețate și triste. Ramura aceea, deși uscată, se mai ținea încă tare de trunchiul care o născuse. Se agăță cu disperare de ea și în curînd fu la mal.

Stătu o vreme pe mal bucurîndu-se de izbîndă, apoi se dezbrăcă să-și spele hainele. Parcă mii de ochi întorși spre ea o urmăreau din întuneric. Se îmbrăcă în pripă. Își aminti de cal și se îndreptă spre el. Lîngă leșul lui se afla o mogîldeață. Era un țigan. La vederea Mariei se ridică și-și desfăcu brațele.

— A murit ! zise el. Și ce cal socotit era !

— Nu, n-a murit ! îngînă Maria. Nu moare cînd vrei tu !

— Vrei să spui că moare cînd vrea el ! Dumnezeu să-l țină cît e pămîntul, dar uite, bre, e mort ! Privește-l, a mierlit-o ! Și se porni pe rîs. Apoi adăugă : O mierlește omul, bre, d-apăi calul !

Țiganul cu mustățile mari și cu ochii ca de cărbune se apropie de ea și simți un miros iute care-i tăia respirația.

— Și acum ce faci ? întrebă el. Hai să stăm și noi niţel colo, lîngă cal, că n-o fi foc ! Dacă el e mort, măcar noi să fim vii... Și o strînse de braţ. Bani am destui, să-ţi cumpăr zece cai ! Și bătu cu cealaltă mînă peste brăcinar, în care se vedea doar umflătura cuţitului.

Maria se smulse din strînsoare și se îndepărtă cîţiva paşi. Îi venea să-l scuipe, să-l pălmuiască ! Ţiganul însă rînjea și se apropie din nou de ea.

— Stai niţel ! zise el. Dacă află bulibaşa de cal, îmi scoate ochii ! E de mirare să nu fi aflat pînă acum !

Maria îl privea din ce în ce mai uimită și, fără să mai spună un cuvînt, porni către sat.

Călătorul clandestin

Pădurea stăruia în noaptea umedă, rece. Nu puteai vedea la un pas printre trunchiurile negre, bătute de ploi și zăpadă.

Abia intră schimbul trei și cel de-al doilea își făcu apariția la poartă. Oamenii se grăbeau să ajungă acasă. Întunericul și vremea rea îi făcuseră neliniștiți. La un bec galben le puteai vedea chipurile lovite de stropii mărunți. Curînd, o parte dintre ei se împrăștiaseră printre trunchiurile întunecate ; alții, însă, se opriră sub lumina de la intrare, în așteptarea autobuzului care urma să-i ducă spre satele lor îndepărtate.

— Așteptați, trebuie să vină ! îi încurajă portarul. A avut o pană, zău că va veni !...

Și ei așteptau, cu mîinile adînc vîrîte în buzunare, urmărind stropii cum se cerneau în bălțile din fața porții.

Printre ei se vedea și chipul unui tînăr, sosit de la halta din apropiere. Încă mai tremura. Pe chipul lui se putea citi spaima. Drumul de la haltă pînă aici îl străbătuse singur. Era îmbrăcat într-un loden verde, iar în mînă strîngea o mapă plină cu cărți. Părea să fie un elev întîrziat care își dădea examenele la fără frecvență. Ochelarii umeziți, pe care îi scotea din

cînd în cînd, îl arătau a fi un tînăr studios. Mama și fratele lui mai mare — tată nu avea, murise în război — nu-l așteptau acasă ; mai ales la o oră atît de tîrzie. Dar el venise. Acum nu știa de ce își înălța capul și privea la stropii aceia reci, cum se cerneau printre ramurile desfrunzite.

În sfîrșit, apăru autobuzul ! Ca la un semn, oamenii dădură năvală și, cît ai clipi din ochi, peronul de la intrare rămase gol.

Deși urcaseră cu toții și se așezaseră pe scaune, șoferul, în loc să pornească, străbătea culoarul privind fețele pasagerilor. În cele din urmă, se opri înaintea tînărului.

— Nu plec ! strigă el. E un călător clandestin în mașină !

— Lasă-l, dom'le, că e Fane ! se auzi o voce.

— Și ce dacă e ! replică el.

— N-are tată !... se auzi altă voce.

— Îl duci și dumneata pînă în cîmp. De acolo s-o descurca el singur...

Între timp, Fane scoase din buzunar trei monede și le vîrî în palma șoferului.

Omul deschise palma și-l privi mirat.

— Cu trei lei vrei dumneata să te duc acasă ? !

Tînărul tăcu. Își scoase ochelarii și, cu gesturi grăbite, începu să-i șteargă, apoi îi așeză la ochi.

— Bine, fie ! acceptă șoferul. Dar data viitoare am să te las pe jos !

Se așeză pe scaun, vîrî cheia de contact și autobuzul se smulse din loc, lăsînd din țeava de eșapament o dîră lungă de fum în urmă.

Se mai văzură, o clipă, poarta și statura nemișcată a paznicului ieșit pe peronul de la intrare să dea binețe, apoi dispărură, și farurile mașinii înce-

pură să descopere fragmente de drum pline de băltoace, trunchiuri ude și întunecate de copaci, cărări acoperite de întuneric, care se topeau în necunoscut de cum le părăsea lumina. Șoferul conducea cu îndemînare, iar mașina înainta pe drumuri de țară din ce în ce mai întortocheate, se strecura pe sub arbori înclinați, trecea peste podețe șubrede, cutremurîndu-se din toate încheieturile, ca în cele din urmă să găsească drumul drept pe firul văii, unde clinele erau mai dulci și cîmpul mai neted, pătat, ici-colo, de zăpadă.

Înainta acuma lin și parcă undeva, în întuneric, se auzea zgomotul apei tăind ca o crudă vietate valea. Ei mergeau pe firul apei în sus, împotriva vuietului care acoperea satele cu casele lor îngrămădite la poalele dealului. Cîțiva inși, ale căror fețe abia se zăreau la razele firave ale beculețelor bordului și în lumina farurilor, strînși în jurul șoferului, într-o stare de somnolență, urmăreau drumul. Din cînd în cînd murmurau cîte ceva, iar șoferul ridica mîinile de pe volan și le spunea cît de greu este să stăpînești mașina pe drumuri atît de proaste și la ore atît de tîrzii. La un moment dat le arătă palmele bătătorite :

— O clipă de neatenție, și, gata ! strigă omul.

Cei din jurul lui se mirau. S-au văzut mașini căzute în rîu sau în prăpastie, cu roțile în sus sau chiar făcute praf de tren. Ceilalți însă, întorși unii spre alții, discutau însuflețiți, căldura plăcută din autobuz făcîndu-i să uite de noapte și de primejdii.

Numai Fane strîngea mapa cu cărți la piept și, din cînd în cînd, își ștergea ochelarii aburiți. Undeva, acolo în întuneric, la poalele dealului, era și casa lui ; dar acum i se părea atît de departe ! Privea în di-

recția aceea neliniștit. Găsise prin buzunare încă o monedă și voia să i-o dea șoferului la coborîre. Îi era teamă însă de gura lui și de mila grosolană a celor din jur.

— Și el vrea să-l duc acasă cu trei lei ! se auzi vocea omului de la volan.

— Ia-i căciula ! propuse unul, pus pe glume.

— Dar... n-are !

— Ba are ! E în mapă.

— În mapă ? ! murmură șoferul. Ia mă, să vedem ce ai în mapă ! Fane își scoase din nou ochelarii și îi șterse cu aceleași gesturi grăbite. Doi inși din apropierea lui șopteau ceva și se uitau la el. Își puse ochelarii la ochi și în clipa aceea descoperi că-i lipsește mapa. Dar zadarnic întinse el mîinile prin aer. Cel care i-o luase se afla deja lîngă șofer.

— Deschide-o ! zise acesta.

Hoțul o deschise.

— Cărți ! Numai cărți ! murmură șoferul. Bă, de unde ai atîtea cărți ? ! continuă el, întorcîndu-și iarăși fața către băiatul cu ochelari. De știam că ești ușa de savant nu puneai piciorul în mașina mea !

Și, ca din întîmplare, îl lovi peste mînă pe cel care ținea mapa ; ea se răsturnă și cărțile se împrăștiară pe jos.

Băiatul, sfios, se aplecă să le ia, dar, căzîndu-i ochelarii, se cufundă într-un întuneric deplin. În acest întuneric bîjbîi el disperat, cu gesturi din ce în ce mai caraghioase, în hazul și rîsetele tuturor, pînă își găsi în sfîrșit ochelarii. Îi puse la ochi și lucrurile din jur căpătară din nou contur, dar cărțile nu le află nicăieri. Dispăruseră !

— Vă rog să-mi dați cărțile ! murmură el, cu lacrimi în ochi.

O liniște complice se așternu în jur. Tocmai în clipa cînd își pierduse speranța că le va primi, prin lentilele umezite le zări pe bordul mașinii. Le luă, dar lipsea una !

— Asta mi-o lași mie ! Are și poze ! hotărî omul de la volan.

Era ora unu noaptea. Se apropia de locul unde trebuia să coboare, dar Fane stătea lîngă el. Aștepta să-i dea cartea. Șoferul i-o aruncă în cele din urmă, plictisit. Băiatul o luă și o vîrî în mapă, lîngă celelalte. Era mulțumit.

Curînd însă se auzi o altă voce :

— I-auzi cum urlă lupii ! Cum ai să cobori tu, aici, Fane ?

— Nu se aude nimic, Fane ! Poți să cobori liniștit ! interveni o altă voce.

— Lasă-l, bă ! Mai bine să meargă cu noi, decît să i se întîmple ceva... Băiete ! Băiete !

— Ochelaristule ! Heiii ! Fiuuuu !

Cu toate astea, mașina opri și Fane, sfios, îi întinse șoferului ultima lui monedă.

Omul de la volan o cercetă îndelung, sub privirile vesele și curioase ale pasagerilor, apoi o duse la ochi — sub formă de monoclu.

— Ei, acuma mai merge... zise el. Cu asta te pot duce pînă la capătul lumii.

O întinse unuia din apropiere, iar acesta, după ce o privi și el, o dădu mai departe. Și astfel, moneda trecu din mînă în mînă, făcu înconjurul mașinii și în cele din urmă se întoarse în palma omului de la volan.

Cu fruntea sus și fără să clipească, Fane urmărea, neîncrezător și puțin absent, pasagerii puși pe glume, adunați în jurul său, care schimbau priviri rele și

somnoroase, fața glumeață a șoferului care îl încredința că, în sfîrșit, cu ultimul bănuț, rece și sclipitor, își plătise călătoria. Ochelarii i se umeziseră din nou, dar nu-i mai scoase să-i șteargă, așa cum făcuse mai înainte. Din această pricină abia reușea să le vadă chipurile. Zîmbi totuși și se îndreptă spre ușă.

Nu puse însă bine piciorul pe pămînt, că se auzi în urma lui un zornăit. Șoferul aruncase bănuțul !

Curînd autobuzul dispăru în beznă, o dată cu rîsetele și strigătele de veselie ale pasagerilor săi.

*

Pe neașteptate simți în față răcoarea vîntului de noiembrie.

Fane se aplecă și căută moneda. Era doar a lui. O zărise sclipind în dreptul ușii deschise. Îi auzise chiar și zornăitul și bănuia că nu căzuse departe. Numai dacă nu se rostogolise. I se păru că o vede, dar era o baltă. Totuși, întinse mîna, și simți sub degete răceala apei și a noroiului. Abia atunci își dădu seama pe deplin că este înconjurat de beznă și că nu se vede la un pas ! Cîmpul întreg i se desfășură dinainte, umed și negru, pătat pe alocuri de zăpadă. Și în jur nu se simțea nici o suflare. Doar el ! O mai căută, fără să aibă, însă, speranța de a o găsi. Întîlni alte bălți în cale — ochiuri de apă vinete, cu sclipiri metalice. Și la fel ca mai înainte simți în podul palmei răcoarea lor. Începu să-l piște frigul și el tot o mai căuta prin întunericul de neclintit. „Stai băiatule, stai ! Uite-o !“ murmură el. Nu era ! Gemu. Transpirase și își duse degetele reci la frunte. Și își aminti din nou că e tîrziu și că e trecut de miezul nopții ! Cu părere de rău renunță. Înaintă. Lentilele ochelari-

lor erau încă umede. Le simțea răceala. Cîte-un strop de ploaie îi sclipea dinainte — sclipire care semăna cu aceea a bănuțului aruncat de către șofer în drum.

I se păru că urcă un munte de întuneric, fără efort, împins doar de cineva din spate, ca exact în aceeași clipă să coboare o dată cu muntele acela în adînc, pînă aproape de undele răului. Rîul curgea cînd la picioarele lui, cînd undeva suspendat în aer. Și, cu fiecare spaimă a lui, zăvoiul se îndesea. Printre tufișuri și copaci nu mai exista nici un gol, nici o rariște. Totul devenise compact. Cu toate astea, el înainta împins din spate de aceeași mînă nevăzută și nu se opri nici cînd auzi urlete și nici cînd zări licăriri pe muchia dealului.

I se părea că licăririle acelea veneau spre el !

Fane își scoase ochelarii și îi șterse cu aceleași gesturi grăbite...

Debarcaderul

Pînă mai ieri-alaltăieri putea fi văzut prin gara Clucereasa un bătrînel puţin adus din spate şi cu faţa numai cute, plimbîndu-se pe peronul îngust într-un veston vechi de ofiţer şi cu un bici caraghios în mînă. Cum apărea vreun tren, devenea din ce în ce mai agitat în aşteptarea celor cîţiva călători pe care îi invita la cabrioleta lui ascunsă în spatele gării. În lipsa altor mijloace, călătorii acceptau invitaţia lui. Cînd dădeau însă cu ochii de cabrioleta jerpelită şi mai ales de mîrţoaga care abia îşi mai trăgea sufletul, pe faţa lor înflorea un zîmbet. Şi renunţau, convinşi că propriile picioare erau mult mai bune şi mai sigure. Bătrînelul privea în urma lor întristat. Nu o dată, însă, încerca să-i atragă cu glume la adresa lui şi a „echipajului". Dar nu prea reuşea, şi atunci urca în cabrioletă şi pornea spre casă, spunînd celor pe care îi întîlnea în cale că au fost trenuri puţine. Mîine însă s-ar putea să fie mai norocos ! Şi astfel, bătrînelul, cuibărindu-se mai bine pe capră şi aplecîndu-se mult în faţă, ca şi cum ar fi vrut să schimbe cîteva vorbe cu calul, încerca să se ascundă de zîmbetul lor şi să alunge din minte ziua aceea proastă.

Uneori însă îi mergea din plin. Nu oprea bine trenul în staţia în care, din pricina lipsei ei de im-

portanță, stătea foarte puțin, că și punea mîna pe cîte un client barosan, atît de presat să ajungă într-unul din satele din apropiere, încît nu-l mai interesa cum arăta „echipajul". Se urca de-a dreptul în cabrioletă și-l îndemna pe Costică Floroiu să dea bice. Bătrînelul rîdea fericit, apoi arbora o figură gravă în clipa cînd întîlnea în drum vreun cunoscut. Și, oricît ai fi încercat să legi o vorbă cu el, dintr-ale lui nu îl puteai scoate.

Se dedica în întregime clientului.

— Doriți să știți de unde am vestonul de ofițer ?

Dacă răspundea *da* (se mai întîlnesc și oameni din ăștia, puși pe glume) se întorcea respectuos și se recomanda :

— Căpitanul Floare !

— Îmi pare bine ! răspundea clientul șugubăț.

— Vă anunț că m-am degradat singur !...

Asta era prima glumă a bătrînelului, după care urmau altele. Nu o dată cabrioleta mică și jerpelită înainta în hohotele de rîs ale călătorilor. În asemenea momente bătrînelul întorcea capul din cînd în cînd și îl gratula pe client cu un „mulțumesc".

Veniră însă vremuri grele pentru el.

Într-o zi, cînd apăru la gară, zări un om scund și îndesat pe peron. Patrula, la fel ca el, în așteptarea trenului. Și cînd se duse în spatele gării, botul lucitor al unei mașini îl sfredeli pînă în adîncul inimii.

Așteptă totuși. Trenul opri în gară, dar nu coborî nici un călător și Costică Floroiu se bucură. La al doilea tren, însă, singurul călător care coborîse se îndreptă spre „echipajul" cu botul strălucitor, și omul scund și îndesat îi făcu semn cu degetul pe fereastră. Bătrînelul porni întristat spre casă !

Zile în şir îi fu dat lui Costică Floroiu să vadă degetul ridicat al omului, şi de fiecare dată el pleca spre casă din ce în ce mai întristat.

La un moment dat, însă, rivalul dispăru. Era o zi frumoasă de toamnă şi bătrînelul dădu buzna pe peron, fericit. Se apropie de cei cîţiva călători şi se recomandă :

— Eu sînt căpitanul Floare şi vă anunţ respectuos că m-am autodegradat !

Oamenii se porniră pe rîs ! Dar, cum nici o bucurie nu poate să fie deplină, la fereastra gării apăru capul blond al impiegatului şi anunţă că trenul avea întîrziere.

Se retrase pe o bancă şi aţipi niţel. Cînd se trezi, trenul era deja oprit în staţie şi clopoţelul suna de zor. Costică Floroiu sări de pe bancă şi porni pe peron îngrijorat. Peronul însă era gol ! Cei cîţiva călători deja se urcaseră, în schimb nu coborîse nici unul.

Plecă spre casă tăcut. Odată ajuns în mijlocul cîmpului, nu se abţinu să facă o glumă. Trase de hăţuri şi opri calul :

— Sînt căpitanul Floare şi m-am autodegradat !

Apoi îşi continuă drumul, mult mai vesel.

Întîlni în cale un copil şi îl invită să urce în cabrioletă. Îi spuse şi lui cine este el. În cele din urmă se lăsă seara. Căpitanul Floare înainta pe cîmp.

În zori se înfiinţă la gară. Însă nici în a doua, a treia sau a patra zi nu apăru vreun călător. Privea întristat peronul pustiu şi se întorcea acasă din ce în ce mai abătut.

— Tot nimic ? îl întreba cîte un cunoscut.

— Tot ! răspundea el.

— Dar parcă ieri... încerca omul să-l îmbărbăteze.

— Nici ieri !

Cînd își pierduse definitiv speranța, din trenul oprit pe linia întîi coborî o femeie. Costică Floroiu îi ieși înainte.

— Doamna ? ! întrebă el rîzînd.

Femeia tăcu.

— Nu aveți nevoie să vă duc undeva ?...

— Ba am ! spuse ea.

Bătrînul o conduse în spatele gării, acolo unde se afla „echipajul" și cînd să urce în cabrioletă observă înfățișarea ei. Avea ochii tulburi și era îmbrăcată în întregime în roșu. Pentru că nu prea îl băga în seamă, Costică Floroiu simți nevoia să se recomande, așa cum facea el de obicei :

— Vreți să știți de unde am vestonul de ofițer ?

— Nu ! răspunse ea.

— Vă anunț că m-am autodegradat...

— Te privește ! adăugă femeia, uitîndu-se cu silă nedisimulată la el.

Bătrînul se întristă și înaintă o vreme tăcut. Mai făcu totuși o încercare :

— Eu sînt căpitanul Floare și vă anunț respectuos...

Zîmbetul i se stinse brusc și nu reuși să-și ducă fraza mai departe. Femeia de data asta nici nu-l mai asculta.

Cabrioleta înainta bălăgănindu-se ușor pe șosea și în liniștea amiezii răcorită de plutele seculare nu auzea decît tropotul calului și foșnetul rochiei ei roșii. Curînd ochii i se împăienjeniră și căzu în somn. Îl treziră o boare rece și femeia, care îi făcea semn cu degetul să oprească.

— Un moment, neghiobule ! Un moment ! strigă ea.

Costică Floroiu opri pe pod. Clienta urmări cu o privire tulbure rîul şi, cu un gest de lehamite, îl îndemnă să-şi continue drumul.

Întîlniră în cale nişte oameni cu capetele plecate. Străbătură cîmpul şi intrară în pădure, înaintînd printre arbori. Bănuţii mici ai frunzelor începură să foşnească. Şi nu peste mult deasupra unui dîmb uscat se văzu faţa mare şi roşie a soarelui. Se înserase.

Femeia îi făcu din nou semn să oprească. Se dădu jos din cabrioletă şi dispăru printre arbori. Costică Floroiu îşi coborî capul în piept, însă îl trezi iarăşi un foşnet ca de frunze uscate. Femeia se întorsese.

— Mai repede ! Mai repede ! strigă ea.

Bătrînelul zîmbi.

— Căpitanul, la dispoziţia dumneavoastră !

Dar drumul era în pantă şi calul înainta greu. Urcă totuşi dealul, de unde se vedea o mică aşezare.

— Pe aici n-am mai fost ! zise el.

— Te priveşte ! răspunse femeia. Pe mine acolo trebuie să mă duci ! Mai înainte, însă — adăugă ea — vom face un mic popas. Şi degetul ei arătă o lumină.

Costică Floroiu se grăbi să ajungă la lumina aceea. Era un mic restaurant. Prin fereastra luminată se zăreau trei bărbaţi. Nu opri bine cabrioleta, că unul dintre ei le şi ieşi în întîmpinare.

— Domnişoara Jeni ! şopti el.

Se auzi un foşnet scurt, nervos.

— Coboară ! spuse ea.

Bătrînelul coborî şi intrară împreună în restaurant.

Femeia își scoase mănușile și le aruncă pe masă.

Între timp și ceilalți doi bărbați se ridicaseră în picioare.

— Cine e ? întrebă unul dintre ei.

— Căpitanul Floare ! răspunse domnișoara Jeni. Și făcu un semn spre omul mic și gheboșat care o însoțea, de parcă ar fi vrut să spună : Poftim, vi l-am adus !

Bătrînelul zîmbi și domnișoara Jeni îi făcu semn să ia loc la masa de lîngă fereastră, după care se așeză și ea în apropierea celor trei bărbați.

Discutară ceva pe șoptite, apoi cu voci din ce în ce mai aprinse. La un moment dat, unul dintre ei se ridică de la masă și se apropie de vizitiu.

— Ai putea să ne duci la debarcader ? întrebă el.

— La debarcader ? !...

— Da, la debarcader ! E undeva pe-aici, prin apropiere.

— Desigur ! răspunse bătrînul fericit.

Ieșiră afară. Noaptea devenise compactă și abia reușiră să găsească „echipajul". Bătrînul urcă pe capră și cei trei bărbați, împreună cu femeia, se înghesuiră în spate.

Un vînt răcoros le biciuia fețele. Cabrioleta devenise neîncăpătoare și calul abia o urni din loc. Cu toate astea, femeia îl îndemna să se grăbească :

— Mai repede ! Mai repede ! striga ea.

— Dă bice ! adăugă și unul dintre bărbați.

Și calul porni în noapte, însoțit de strigătele și chiotele lor.

Întunericul era din ce în ce mai tulbure. Şi, ciudat, biciul lui Costică Floroiu, ridicat deasupra calului, lumina, iar roţile scînteiau şi ele.

Aşa ajunseră la debarcader.

Bătrînul opri. Un vînt umed îi lovi în faţă o dată cu respiraţia apei care se încreţea la mal.

La debarcader nu era nimeni. Doar din cabina paznicului răzbătea o lumină palidă şi firavă în noapte.

Cei patru clienţi tăceau.

Omul mic şi adus din spate se întoarse spre ei. Şi, după un *sîîîst'* puternic care întărea tăcerea, şopti :

— Eu sînt căpitanul Floare şi m-am degradat singur !

Apoi se dădu jos de pe capră şi se apropie de cabina paznicului. Şi în timp ce clienţii săi din cabrioletă chicoteau, el privi înăuntru lipindu-şi obrazul de ochiul mic al cabinei.

Înăuntru zări un pat de fier acoperit cu o pătură decolorată şi un scăunel pe care se aflau un ibric, un pachet de ţigări şi două pahărele.

La masă, doi inşi jucau table. Becul afumat şi chior din tavan le micşora considerabil feţele. Oamenii aceia erau adînciţi în îndeletnicirea lor. Însă de cum apăru chipul bătrînelului la ochiul cabinei, unul dintre ei înalţă capul. Lăsă zarurile jos, se ridică de pe scaun şi se apropie de uşă. Faţa lui exprima o mare uimire.

— Ce e cu tine, suflete, pe-aici ? întrebă el.

— Iaca, şi eu cu călătorii mei !... răspunse Costică Floroiu.

— Aici ? ! Acum, în miez de noapte ? ! !

— Da ! Aici şi acum ! Mi-au cerut să-i aduc la debarcader şi i-am adus. Dar, ce, ăsta nu-i debarcaderul ?

— Ba da ! îi răspunse omul, care privea spre cabrioleta ce abia se contura în întuneric, unde cei patru clienţi mai chicoteau.

Îşi aprinse o ţigară, trase un fum adînc în piept şi se îndreptă şi el cu un felinar în mînă spre locul acela arătat de Costică Floroiu.

O undă de răcoare îi izbi în faţă. Valuri neaşteptate se stîrniră şi apa se încreţi din nou la mal.

Paznicul ridică felinarul şi lumină feţele celor patru călători.

În clipa aceea se auzi vocea omului rămas în cabină :

— Vasile ! Ce dracu' faci acolo ? ! Vino să terminăm partida !

Paznicul se întoarse spre Costică Floroiu.

— Parcă îi cunosc !... zise el, şi se îndreptă spre cabină, niţel agitat.

Călătorii se dădură jos din cabrioletă şi curînd paşii lor se auziră bocănind pe podul de lemn al debarcaderului.

În timp ce siluetele lor se destrămau în noapte, Costică Floroiu apăru în uşa cabinei paznicului.

Cei doi se adînciseră în jocul lor, acelaşi bec mic şi afumat le lumina feţele.

Bătrînul îi urmărea din uşă.

Călătorii se topiseră în întuneric.

Doar domnișoara Jeni apăru, pentru o clipă, în ușa întredeschisă, cu fața extrem de tulburată. Apoi dispăru și ea...

În curînd în jur nu se mai auzi decît zgomotul zarurilor și clipocitul apei !...

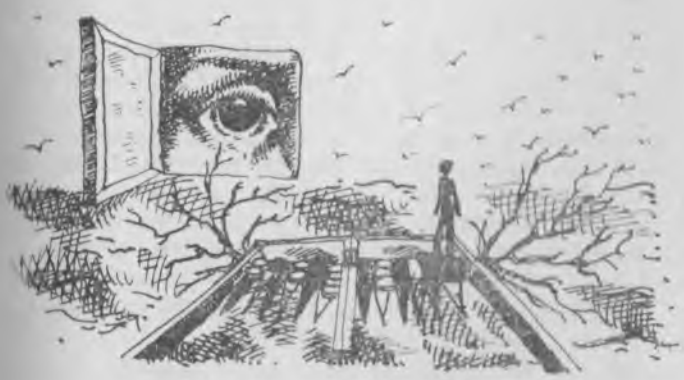

Dealurile Sineftei

Ceasurile de liniște ale Sineftei erau din nou tulburate. Prin nu se știe ce fericită întîmplare îi scăpase fiul de la pușcărie și în amintire îi reveni tinerețea ei. De atunci de cînd, într-o noapte, plecase de-acasă, oferindu-se cu bună-știință (dar și cu o încăpățînare de neînțeles) mizeriei, nu se mai gîndise la nimic. Credea că totul e pierdut. Dar de cînd cu întoarcerea lui Pricop, pînă și-n somn împărțea pămînturile Antimilor. Se și vedea pe terasa unei case mari, într-un capot scump, sorbindu-și cafeaua și aruncînd pe fereastră pîine săracilor. Generozitatea ei mergea pînă acolo, încît de pe-acum socotea bunurile pe care le va avea de împărțit celor de teapa ei. Auzise de o înnoire a vremurilor ; veștile se vînturaseră mai ales prin Capitală, dar cu timpul ecoul lor ajunsese și în orașul lor. Se spunea că numai aici există zeci de organizații secrete, care țin ședințe în subsolurile unor clădiri din centru și care îndeamnă la răzvrătire săracii. Aflase, de asemenea, că ei nu se mulțumesc să împrăștie afișe doar pe cuprinsul orașului, ci merg la zeci de poște în jur, prin satele și prin așezările cele mai îndepărtate. Bănuia că Pricop știa ceva și că nu vrea să-i spună. Cu mare bucurie ar fi împrăștiat și ea afișe dacă ar fi știut

că în felul acesta ar cădea Elias Antim şi ar obţine măcar o parte din ce pierduse ea în tinereţe.

Un preot, pe care-l întrebase despre Pricop (pe vremea cînd acesta se afla închis), i-a răspuns :

— Du-te acasă, maică. O să-l vezi mult mai curînd decît îţi închipui. S-au întors vremurile pe dos.

Deşi mai apoi preotul o dăduse afară din biserică, Pricop venise aşa cum îi spusese el. Sinefta considera faptul o minune şi aştepta să se întîmple şi cealaltă, şi anume să cadă Antimii. Cea de-a doua minune însă întîrzia să se arate şi începu să-i pară rău că, dintr-un îndemn necugetat, ieşise în stradă, să-şi manifeste nemulţumirea şi se făcuse de rîs, motiv pentru care la întretăierea străzii Viilor cu Cîmpineanu o lovise o trăsură. Ca din senin, Sinefta îl sfătui pe Pricop să se astîmpere. Nu trecuse decît o zi de cînd îl stîrnise la revoltă, şi acum îl îndemna să muncească aşa, ca toţi oamenii, sau să se întoarcă la închisoare.

— Pierderea noastră s-a săvîrşit cu mult mai înainte, filozofa Sinefta. Şi dacă obţii ceea ce ţi-am spus ce-o să faci ? Cum o să te arăţi în chip de stăpîn ? Niciodată n-o să poţi ajunge un Antim ! încheie ea, apoi, şchiopătînd, îi făcu patul să se culce.

Pricop stătuse tot timpul pe un scaun, cu capul plecat, şi nu se arătase pătruns de cuvintele Sineftei. Femeia asta, cu trupul mic (dar cu o gură atît de mare că ar fi fost în stare să bată cu ea şapte sate), îi umpluse mintea cu cele mai ciudate gînduri. Pentru ea fiecare lucru avea alt rost decît cel pe care oamenii i-l atribuiau îndeobşte, şi forţa ei mistificatoare, cu totul ieşită din comun, trecuse şi asupra fiului. Această forţă îi venea, cine ştie, din trecut,

din acel trecut din care făcea parte şi Elias Antim. Pricop îşi spunea adesea că el nu aparţine acestor vremuri, că de fapt nu aparţine nici unei vremi şi că-şi împarte destinul cu nişte oameni pe care nu-i văzuse niciodată, de care însă Sinefta izbutise să-l lege. El — partea de mizerie a acestui destin ; ceilalţi — partea de fericire. Tocmai de aceea se simţea atras de tot ceea ce îi spunea ea. „Ar fi putut să fie o boieroaică, o cucoană mare, îşi zicea uneori Pricop privind-o, dar îi lipseşte ceva, aşa cum îmi lipseşte mie."

Cuvintele lui Pricop erau goale, ca şi faptele lui. Stătea în odaie aproape nemişcat şi, deşi îşi spunea că nu mai ia în seamă trăncăneala Sineftei, privea cu atenţie la semnele cerului, pe care i le arăta, şi acolo totul se întîmpla după prevestirile ei. Înţelegea că Dumnezeu a vrut să ofere lumii un reprezentant perfect al revoltei în sine şi astfel să-i dovedească zădărnicia faptelor omeneşti. Nu-l sfătuise Sinefta să se cumintească, după ce, cu o zi în urmă, îl îndemnase să lupte ?

— Eu, mamă, cît timp ai fost plecat, ţi-am adunat nişte bani, să-ţi faci o căsuţă şi să trăieşti pîn-o să-ţi faci şi tu o meserie mai bună decît aia de puşcăriaş.

Privind oala plină cu monede (pe care Sinefta o scoase de la capul patului), Pricop se ruşină. Ştia foarte bine cum adunase bătrîna banii : din cerşit. Pricop se gîndea la comorile ascunse în pămînt, la jocul lor în noaptea de Rusalii, văzuse din depărtare, prin grădinile Antimilor, cum iese flacăra rece a argintului şi a aurului. Comorile despre care se spunea că fuseseră îngropate de strămoşii lui Elias Antim şi chiar de el însuşi. Îşi aminti că într-o astfel de noapte scobise prin colţurile îndepărtate ale grădinii

Antimilor, pînă în zori, cînd l-au alungat cîinii. Nu găsise nici o comoară, dar credea în existența banilor îngropați, așa cum credea în bărboșii lui înaintași, ce se preschimbaseră de mult în praful și pulberea de pe drumuri. Nu mai asculta la vorbele Sineftei. Nu ! Se gîndea cum, într-o noapte, săpînd tot mai adînc, dăduse de bani, dar tocmai cînd să-i ia, niște degete lungi și reci îi încleștaseră încheietura mîinii. În clipa aceea a auzit un rîs, și cînd și-a ridicat privirea a văzut o fantomă înaltă pînă la cer. Altă dată, la fel, a visat că reușise să pună mîna pe ei, după o lungă și obositoare căutare, însă cînd a ajuns acasă și a vrut să răstoarne sacul, pe podea n-a căzut decît o grămăjoară de oase.

— Casa e bine să n-o faci aici, ci în altă parte, îl îndemnă Sinefta, făcînd abstracție de muțenia fiului. După un răstimp, tot ea își schimbă hotărîrea : Bine, dacă nu vrei atunci o faci unde crezi. Însă una frumoasă ! Una să moară dușmanii de necaz. Și-apoi, dacă nu vrei, să te ia dracu !

Se gîndise la o casă așezată pe un deal, departe de lume, de unde lumea și desfășurarea ei ciudată să se vadă în întregime, da, de-acolo, de pe prispă, și-alături de un cîine gata să sară la orice zgomot de prin apropiere. Prin oraș foiau atîția cîini fără stăpîn. Sinefta îi atrăgea cu bunătatea ei înșelătoare și-i mîngîia pînă la plictis ; apoi (sub pretext că javrele o mușcă), îi alunga cu pietre. Adesea din curtea ei se auzea cîte un schelălăit groaznic și-atunci se știa că Sinefta pedepsește vreun cîine fără stăpîn. „Și casa asta să fie, dacă se poate, își urma Sinefta gîndurile, din piatră, în întregime din piatră.“ În rătăcirile ei pe dealurile de la marginea orașului văzuse destule pietre : numai dacă le-ai fi pus una

peste alta ai fi putut ridica o casă. Pricop era destul de zdravăn, ar fi izbutit să le aducă de oriunde. Şi mai văzuse acolo, între dealuri, o crăpătură imensă, cam răcoroasă, e adevărat, dar impresionantă peste măsură. Era un fel de grotă ; în ea puteai să te ascunzi de lume. Singurul inconvenient al acestei „case" era lipsa de apă, căci rîul era departe, dincolo de dealuri. Îi arătase lui Pricop grota de mai multe ori ; odată s-a ascuns în ea, Pricop era mic, şi ea era căutată de poliţişti, fiindcă furase bani dintr-o biserică. Banii îi furase într-adevăr, dar nu de dragul de-a fura, ci pentru a-şi hrăni fiul. Da, acelaşi fiu care acum, prostit de multele ei vorbe, îşi amintea de viaţa petrecută în puşcărie, de munca istovitoare de-acolo ; căra tot pietre şi mîncarea mişuna de viermi şi de gărgăriţe ; mînca o singură dată pe zi, înghiţea repede şi apoi cădea într-un somn adînc, de unde, la puţin timp, paznicii îl trezeau cu şfichiul biciului.

Sinefta îşi tîra prin odaie piciorul rănit. Era îmbrăcată într-o rochie de casă, învechită şi decolorată, cu pete mari de grăsime pe ea. De sub basma, şi ea foarte veche, îi ieşea părul lung, în şuviţe ca nişte şerpi cenuşii. Îşi purta capul puţin înclinat, ca şi Pricop. Acum se aşeză în pat şi-şi puse o pernă drept reazem. Începu să se legene. Arăta ca o zdreanţă. De mult se confunda cu putreziciunile sau cu poamele stricate pline de viermi care cădeau, noaptea, în cimitirul şi curtea bisericii Sfîntul Anton. Doar ochii îi mai luceau, ca ochii pisicilor noaptea. Sinefta uluise lumea cu trîndăvia ei. Întîrzia ore întregi în pat, cu ochii deschişi, şi atunci fie tăcea, fie se văita de dureri, fie se jelea fără un scop anume. „Eu, mamă..." îi plăcea ei să-şi înceapă sfaturile către Pricop. Şi

cînd sfîrșea, sfîrșea cu un blestem sau cu o înjurătură. Cît privește legănatul (viciu pe care-l deprinsese și Pricop), avea obiceiul să spună că numai cei săraci se leagănă, ăsta fiind singurul lor privilegiu (deoarece nu-i costă nimic !), așa cum fluieră cei bogați, lucru care nu-i prinde pe nefericiți. O altă fericire necostisitoare și la îndemîna oricui era scărpinatul sau gîdilatul la tălpi, plăceri de neînlocuit pentru săraci. Alteori scotea din firidă un pieptene vechi și, după ce-și turna o cantitate apreciabilă de gaz pe cap, începea să-și pieptene părul lung și vînăt. Vaporii de gaz se împrăștiau în toată încăperea, amestecîndu-se cu mirosul de trup nespălat. La o lampă chioară, cînd lumea dormea demult, Sinefta își curăța creștetul. Sta pe un scaun la gura sobei, focul, întremat de vaporii de gaz, pîlpîia viu. O apropiere mai mare de foc și părul i s-ar fi aprins, o clipă de neatenție și Sinefta ar fi ars de vie, așa cum s-a întîmplat uneori cu femeile care-și pieptănau părul la vatră, aproape adormite. Pricop se gîndea că așa o să piară Sinefta și, o dată cu ea casa și împrejurimile. Așa se petrecuse nu cu mult timp în urmă ; de la părul unei femei arsese un sat întreg, cu case și cu oameni, o singură ființă salvîndu-se, cea care provocase incendiul. Pricop se lăsă tot mai mult fascinat, pradă acestui gînd, ajungînd la concluzia că numai astfel ar putea el să scape de mrejele Sineftei, că numai așa i s-ar împlini și lui destinul.

Printre atîtea fericiri și mizerii Sinefta se bucura totuși de viață. Era veselă și nu punea nimic la suflet. Uneori i se muia inima și-i săruta creștetul lui Pricop în somn, i se întîmpla chiar să și pregătească ospățuri în camera mică și murdară unde, dintr-o dată, pătrundea soarele. După aceea urma o secetă

atît de cumplită, încît Pricop se speria de fiecare masă bună ; au fost zile cînd, cuprins de disperare, renunța să dea pe-acasă, în speranța că Sineftei o să-i treacă dorul de sărbători.

— Răul nu-l poți minți, vorbi în sfîrșit Pricop, atîta vreme cît poți să-l stîrpești din rădăcini.

Un ceas bătea îngrozitor de repede pe policioară, ceasul pe care Sinefta îl lua mereu cu ea prin oraș cînd pleca după cumpărături, ascunzîndu-l bine în buzunarul șorțului. Bătea puternic, de parcă ar fi vrut să biruie mai repede noaptea. Lui Pricop i se părea că aude zgomotul unui tren grăbit ; trenul ăsta trecea prin apropiere, zguduind pămîntul ; pe urmă bătăile lui se răreau pentru ca, la un moment dat, cînd Pricop se mutase în alt colț al încăperii, să înceteze definitiv, de parcă între el și ceas s-ar fi așternut o depărtare de mii de kilometri.

Ce trebuia să facă ? Cum să scape din strînsoarea gîndului care prinsese rădăcini în el ? Cum să scapi de tine însuți și, în același timp, să nu mori ? Cum să mai trăiești, dacă aluatul din care ești făcut n-are sorți de schimbare ? Numele lui Dumnezeu nu-i venea pe buze, ci doar al Sineftei, ca o întruchipare a divinității în femeie... Ceasul se desluși iar, cu bătăi puternice și regulate, de parcă s-ar fi plimbat prin odaie. Ce-ar trebui să facă ? Cum ar trebui să procedeze, fără s-o atingă cu nimic pe această femeie care-l urmărise pretutindeni ? Și-apoi, ca printr-un blestem, urmăritoarea asta era chiar propria-i mamă !

Pe la fereastră alerga un om. Pentru o clipă lui Pricop i se păru că omul își lipește fața de geam. Se descărca probabil marfă la micul magazin din apropiere. Dar nu era nimeni, i se năluci se. Auzi un zgo-

mot de maşină, apoi distinct mersul unei căruţe încărcate, gata să se răstoarne sau să crape de-atîta greutate. Auzi şi răsuflarea puternică a cailor. Aproape toată noaptea cineva a tot cărat ceva. Pricop ar fi vrut să iasă în stradă, însă lucru ciudat, îi era teamă de întuneric, de nimic altceva decît de întuneric şi de raci, iar şeful lui, paznicul de la închisoare, ronţăia tot timpul raci fierţi şi bea bere şi-l ţinea cu de-a sila lîngă el, ştiindu-i frica ; iar acum ca şi atunci trebuia să aştepte, ca un mic animal într-o cuşcă, să apară prima geană de lumină.

Se făcuse tîrziu. Se auzeau pretutindeni greierii legînd cu cîntecul lor cerul de pămînt. Sinefta, după ce se mai răsuci de vreo cîteva ori, văitîndu-se de dureri, adormi. Dormea cu braţele întinse pe lîngă trup şi-ai fi zis că e moartă de mult. Părea că-i visează pe Antimi, în casa cărora concepuse singurul ei copil. Cu cîtă uşurinţă i s-ar fi putut rupe firul care-o mai lega de cei vii ! În acest moment, Pricop înaintă spre ea : Cineva ar fi putut s-o despartă de lume cît ai clipi şi să-i şteargă de pe chipul schimonosit zîmbetul, dar tocmai atunci o putere îl trase înapoi, poate că însuşi cîntecul greierilor, care spărgea văzduhul, sau miliardele de stele ce se zăreau prin geamul mic şi întunecat.

Pricop nu dormi deloc în noaptea aceea. Cineva bătuse la uşă, dar nu-i deschise, şi cînd zorii învinseră întunericul, ieşi şi el în stradă.

*

În oraş se vorbea despre cele mai năstruşnice întîmplări. Îngrijoraţi, oamenii fabulau, orice fleac lua

în mintea lor proporţii nefireşti. Printre altele, se întinsese zvonul despre existenţa unui vampir pe dealurile din apropiere. Unii îl vedeau în postura unui străin care poartă la el tot timpul o seringă uriaşă. Atît de mult îi obseda vampirul, încît atunci cînd vedeau vreun om palid sau bolnav, credeau că este una dintre victimele acestuia. Nu rareori cîte un astfel de om era oprit în stradă şi întrebat dacă nu cumva şi pe el l-a prins ticălosul. Unii credeau că vampirul nu poate fi decît Pricop, hălăduirea lui pe dealurile din preajma oraşului intrigîndu-i pe localnici.

Ce se întîmplase în realitate cu el ? ! Pricop a stat cîteva zile lîngă maică-sa, timp în care s-a hrănit cu melci şi cu fructe. Plictisindu-se, s-a retras pe marginea rîului, printre tufele de răchită şi de arini. Faţa lui îmbătrînită era îndreptată spre oraş. Aici însă îi era teamă să intre. Se temea de indivizii în uniformă. De ceilalţi, deloc. Cei ce-l văzuseră susţineau că arată ca o jivină. Îşi făcu ascunzătoare din arborii prăbuşiţi în rîu, unde, la o luminiţă cît bobul de mazăre, se odihnea în aşteptarea clipei cînd va putea veni din nou în oraş. Unii susţineau că dealul întreg era plin de asemenea ascunzători, şi că în ele se retrăgea ori de cîte ori viaţa îi era pusă în pericol, toate fiind prevăzute cu ieşiri spre locuri inaccesibile.

Acolo Pricop îşi ducea viaţa în linişte printre cărţi. Văzînd că nu-l caută nimeni, trecuse rîul şi se apropiase atît de mult de oraş, încît, de vreo cîteva ori, a fost văzut pe unele străzi de la periferie. Simţea nevoia să stea de vorbă cu oamenii. Recunoştea şi

el că fusese cu totul nepregătit atunci cînd ieșise pentru prima dată în stradă, să-i instige pe trecători împotriva Antimilor. Făptuise, în realitate, aceleași greșeli pe care le săvîrșise și maică-sa, de-a cărui naivitate îi venea să rîdă. Știa ce are de făcut de-aici încolo, dar mai înainte trebuia să treacă cu buretele peste tot trecutul și să fie primit în mijlocul oamenilor. Dar oamenii nu-l uitaseră. Pe lîngă faptul că rătăcirea lui pe dealurile Sineftei îi înspăimîntase, i se mai puneau în seamă și alte ciudățenii. Și-apoi nici un om nu putea sta deoparte de lume fără ca oamenii să nu-l pedepsească.

— Mai bine aș trăi printre animale pînă la sfîrșitul vieții decît printre oameni ! spuse Pricop, auzind acuzațiile semenilor lui de peste rîu.

Și în semn de ripostă, omul de pe dealurile Sineftei aprinse din nou focul, de data asta în mai multe locuri și cît mai departe de ascunzători.

Dealul întreg arăta ca un purgatoriu în flăcări, cînd o grupă de militari, solicitată de localnici, își făcu apariția în oraș în frunte cu un tînăr ofițer.

— Hurmuzescu, se recomandă el, rîzînd, în fața oficialităților orașului.

Hurmuzescu era dornic să se afirme în fața superiorilor săi și hotărîse să plece pe front a doua zi după prinderea fugarului. De aceea dorea să treacă rîul imediat. Dar autoritățile l-au sfătuit să aștepte. Seara, văzînd și el focurile lui Pricop pe dealurile Sineftei, amînă acțiunea. Nu putea începe fără un plan amănunțit. Mulți dintre cei care-l înconjurau susțineau că Pricop nu e singur, deoarece focurile sînt aprinse deodată. Așa că tînărul ofițer întîrzie

cîteva zile, făcîndu-se astfel cunoscut în lumea orașului.

— Poate are și el vreun necaz, altfel n-ar trăi atît de singur și n-ar sfida un oraș întreg ! fu concluzia la care ajunsese Hurmuzescu și pe care se grăbi s-o comunice celor interesați.

În aceeași seară aprinse și el focul pe cealaltă parte a rîului. Își făcu o ascunzătoare din crengi și din frunze, de unde privi cu uimire focurile arzînd fără încetare.

În zori reprezentanții gaterelor și tîmplăriilor din oraș dădură buzna în adăpostul lui. Veniseră să-i comunice că dacă focurile lui Pricop or să mai ardă, în curînd n-o să mai fie așchie de lemn în oraș. Lemnul se isprăvise, de altfel, iar atelierele erau amenințate să-și întrerupă lucrul.

— Credem că omul acesta trebuie să fie prins cît mai grabnic ! sfîrșiră prin a spune reprezentanții.

Hurmuzescu începuse să se obișnuiască cu focul, ba chiar să-i și placă. Se mărgini așadar să le comunice că-l vor prinde pe răufăcător, dar că trebuie să aibă răbdare. Nu-și putea trimite soldații la o moarte sigură.

Chiar în seara aceea un om înarmat trecu rîul în recunoaștere. Cu acest prilej stinse și cîteva din focuri. La întoarcere, cînd se strînseră cu toții în ascunzătoarea improvizată, de pe malul celălalt se auzi o detunătură. Un om căzu moale, cu o gaură în frunte cît un degetar. Era chiar insul plecat în recunoaștere. După cîteva zile, într-un revărsat de zori,

Tînărul ofiţer fu nevoit să ridice un steag alb. Îi muriseră toţi oamenii şi trebuia să facă pace.

Peste întreg oraşul se lăsase tăcerea.

Ofiţerul nu ştia ce să mai facă. Soldaţii săi fuseseră căraţi în oraş unul cîte unul. Fusese încredinţat că va isprăvi repede cu omul acela, pe care nici nu apucase să-l vadă la faţă. Iar focurile ardeau noapte de noapte cu şi mai mare tărie ; acum parcă se înmulţiseră şi, de teama celor întîmplate, nimeni nu avea curajul să-l mai viziteze. Aşa că tînărul ofiţer, părăsit pe malul rîului, căzu şi el în scurtă vreme într-o stare de primitivitate. Şi cînd fu în imposibilitate de a-şi mai procura hrana, Pricop trecu rîul şi-l aduse pe malul celălalt. Tînărul Hurmuzescu arăta jalnic ; dar, îngrijit de Pricop, îşi reveni şi în curînd văzu faţa salvatorului său. În momentul acela îşi duse mîna la ochi. Pricop arăta ca un sfînt, iar chipul lui împrăştia lumină !

Astfel, dealul cu grota unde-şi dormea Sinefta somnul de veci devenise pe de-a-ntregul al lui. Că Pricop admisese, din milă, pe tînărul ofiţer (care, din pricina frigurilor, vedea chipul protectorului său înconjurat de lumină), aţîţă şi mai mult curiozitatea şi răutatea oamenilor. Răul pur ! după cum avea să spună ofiţerul. Şi unde mai pui că nimeni nu-i putea ierta lui Pricop puterea de a se fi sustras suferinţei şi timpului.

Deşi părea fragil, tînărul Hurmuzescu se obişnui cu noul său mod de viaţă. Pe fereastra colibei şi pe patul din frunze se aflau cîteva cărţi jerpelite, pe care Pricop le citea noaptea, în timp ce fostul ofiţer dormea. Şi tot Pricop pregătea masa, din fructele şi

ciupercile ce le culegea cățărîndu-se pe dealuri. Într-o zi tînărul Hurmuzescu descoperi pe pereții grotei niște semne ciudate. Pricop însemna anii și zilele, iar scrisul său era simplu și misterios, ca scrisul celor dintîi păstrători de taine. Cînd, pe fundul grotei, interceptase întrebările, sufletul îi era răscolit. Stînd în patul lui de frunze, căuta pe cer o rază, o singură rază. Întorcea zilnic ceasul, construit de Pricop, asculta bătaia ușoară a vîntului și i se părea că se află pe altă lume. Cu cît întîrzia mai mult aici, cu atît lumea aceasta prindea mai adînci rădăcini în inima lui, cu atît pierdea din minte ecourile existenței adevărate.

— Ai să răcești, îl dojenea Pricop, văzîndu-l cum stă culcat ore în șir pe mușchiul umed al pietrei.

Tînărul Hurmuzescu schița un zîmbet de mulțumire și de îngăduință și se cufunda în lumea aceea din nou. Era cuprins parcă de vrajă ; cu omul acela începuse să se obișnuiască, nu-i mai era nici teamă, nici milă de el, ca pe vremea cînd pusese pentru prima dată piciorul în oraș. Seara, în fața unui foc, stăteau unul lîngă altul fără să scoată un cuvînt. Nici unul dintre ei nu voia să tulbure liniștea, ofițerul încerca să împărtășească măcar în parte destinul marelui său prieten. Știau probabil că, oricum, lumea nu-i va ierta. Dacă despre unii se poate spune că au darul vorbirii, despre alții se poate zice că au darul tăcerii. Pricop avea acest dar, însă nu prea era meșter la vorbă, în schimb era meșter al faptei și al liniștii.

Pricop, din prevedere, stingea focurile, alungînd astfel și aceste dulci reverii, dar nu pentru mult timp ; după miezul nopții le reaprindea pe partea cea-

lultă a dealului. De multe ori tînărul Hurmuzescu udormea privind în para roşiatică, dar se trezea în acelaşi pat de frunze după răsăritul soarelui. Renunţă însă la acest somn prelungit, iar Pricop începu să-l înveţe cum să aprindă focurile acelea mari, pe care el le văzuse din oraş şi de pe malul rîului, unde pieriseră toţi prietenii săi. Tulburat peste măsură, participă la jocul lui Pricop, înţelegînd de cîte eforturi este nevoie ca dealul să pară împînzit de oameni. Sus ardeau stelele, jos picura apa răscolind măruntaiele pămîntului. În aceste momente chipul lui Pricop se crispa, dezvăluindu-şi astfel îngrijorarea şi, o dată cu ea, latura demonică a fiinţei sale, ura şi dragostea din care era făcut.

Se retrăgeau apoi pe o colină din apropiere, într-o ascunzătoare sigură, unde nu puteau fi descoperiţi de vreun ochi omenesc şi de unde urmăreau în linişte flăcările ce se înteţeau. După un timp Pricop începu să spună că în curînd vor veni ploile. Asta întrucîtva îl tulbura. Deci aştepta şi el ploile, ca pe o mîntuire a obositoarei lui misiuni. Deşi tînărul Hurmuzescu nu înţelegea ce înseamnă această îndeletnicire în viaţa prietenului şi mai ales a oraşului (cu toate că, aşa auzise, focurile ar fi putut să fie un semnal pentru venirea prietenilor), se simţea atras de spectacol. Doar gîndul că focurile ar putea să călăuzească intrarea străinilor care erau aşteptaţi în oraş, doar gîndul acesta îl mai neliniştea. Ar fi dorit să fie mai degrabă un semn prin care Pricop voia să demonstreze că există, că încă nu a murit, că trăieşte cu încăpăţînare şi în pofida duşmanilor săi de jos. Nu era mai puţin real că desele dispariţii ale lui Pricop puteau

să-i îndrepte mintea pe alte căi. Nedumerirea i-a fost curmată cînd a auzit că în oraș se pregătește o mare expediție împotriva lui Pricop. Atunci află că despre el nu se mai știe nimic ; fusese uitat. În aceeași zi coborî la rîul, unde trăsese cîndva cu mica lui grupă, dar parcă nu avea tăria să treacă pe malul celălalt. Trecu totuși, și vizită vechiul adăpost și de acolo aduse o serie de obiecte trebuincioase, în cazul cînd el și Pricop ar fi fost atacați. Mare i-a fost emoția tînărului Hurmuzescu cînd a descoperit în hrubă, însemnate de Pricop, zilele pe care le mai aveau de stat împreună. Se împuținaseră îngrijorător și-l cuprinse disperarea. Mai erau trei. Nu-și ascunse neliniștea, dar Pricop nu scotea nici un cuvînt, nu aducea vorba în nici un fel despre plecare.

Cu o noapte înaintea despărțirii, Pricop se făcu nevăzut și nu se mai întoarse decît la revărsatul zorilor. Îngrijorat, tînărul Hurmuzescu nu vru să-i strice liniștea. Încerca să-și amintească viața de pînă atunci, dar nu reușea să scoată la iveală decît frînturi de imagini dintr-o zonă cu soare puternic. Zilele din urmă fuseseră izvorul acestei lumini.

Se făcu dimineață. Spre deosebire de nopți, zilele erau mohorîte, lumina descoperindu-le răutățile și durerile oamenilor. De aceea așteptară în liniște seara. Amurgul începuse să coboare atunci cînd Pricop se ridică de pe piatra pe care stătuse. Hotărîrea era luată. Porniră pe drumuri diferite și, într-o oră, se revăzură pe malul rîului. Orașul era ascuns, undeva, în noapte. Clăbuci de ceață se ridicau din apa care suna în întuneric. Stelele luceau sus.

— Domnule ofiţer, începu Pricop în faţa oraşului, amintindu-şi de convenienţe.

Descoperi însă că înaintea lui nu era nici un ofiţer. Era un om ca şi el.

În acele clipe cei doi îşi luară privirile de la oraşul ascuns în întuneric şi ceaţă şi, pe aceleaşi drumuri, se întoarseră pe dealuri.

*

Era iulie şi o zi înăbuşitoare, cînd un bombardament puternic se abătu asupra oraşului. Spre seară, Pricop a aprins focurile. A fost primul semn al păcii după cumplitul masacru. Şi pentru prima dată oamenii au privit cu simpatie spre crestele în flăcări.

Peste cîteva zile, nişte copii descoperiră un cadavru cu ochii închişi plutind pe rîu. O căruţă îl aduse în oraş şi-l depuse în biserica Sfîntul Anton. O mare mulţime de oameni se porni din toate colţurile oraşului, grăbindu-se să-l vadă.

Seara, un groaznic întuneric se aşternu peste oraş. Şi, abia acum, localnicii îşi dădură seama că, aproape doi ani încheiaţi, Pricop îi luminase aşa cum ştiuse el. Da, arsese el lemnul şi multe ateliere din oraş fuseseră închise, dar noaptea era lumină. Acum, cînd moarte pîndea orice vietate de pe pămînt, ce importanţă mai avea această risipă ?

A doua zi, însă, trupul lui Pricop a fost scos din biserică şi aruncat pe o gratie, gol, în piaţa oraşului. Între timp, îl declaraseră răufăcător !

Pricop se afla încă întins pe gratie cînd un tînăr cu

barbă coborî din deal. Se amestecă în mulţime, fără să fie luat în seamă. Cercetînd o clipă chipul mortului, izbucni în plîns.

În aceeaşi seară pe dealurile Sineftei s-au aprins din nou focurile.

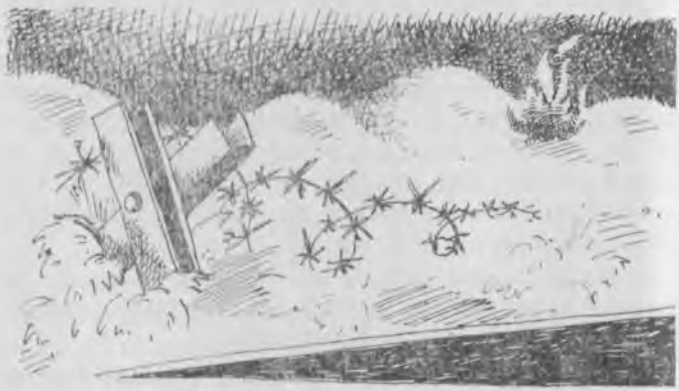

Capcană pentru vulpi

Războiul se sfîrșise. Iarna fusese extrem de lungă. La început ninsese, apoi plouase și, în cele din urmă, dăduse înghețul. Peste lume se așternuse o crustă groasă de gheață, asemeni unei nopți nesfîrșite. Iar pe muchia dealurilor tulburi se auzea urletul lupilor.

Macarie Strîmbu își petrecuse toată iarna în casă, trist și îngîndurat, meșterind la o capcană pentru vulpi. Capcana nu reușise s-o termine, deși venise primăvara.

Într-o zi, cînd simți mai mult decît oricînd o moleșeală în trup, crusta aceea de gheață care strîngea în chingi lumea se sparse, zăpezile începură să se topească și de pe dealuri să se scurgă apele zgomotoase.

Curînd de sub poduri se auziră strigătele rațelor și gîștelor !

Toate din jur se trezeau la viață !

Atunci părăsi și el casa !

Satul se întindea cît vedeai cu ochii. Casă lîngă casă, grădină lîngă grădină, curte lîngă curte, întortocheate și înghesuite, vechi ca și gîndurile oamenilor pe care Macarie Strîmbu îi întîlnea pe drum în dimineața asta și nu mai prididea să le dea binețe. Fiecare părea să aibă o țintă. Numai el nu avea nici una !

Un cîrd de copii dădu năvală dintr-o curte. Se zbenguiră o clipă în jurul lui, apoi se îndepărtară, şi el îi urmări cum dispar la capătul uliţei. Dar nu peste mult timp ceata zgomotoasă se întoarse înapoi, însoţită de lătratul unui cîine şi, brusc, fu cuprins de neliniște. Şi astfel, pe cînd zgomotul copiilor rămase în urmă, el intră în primărie.

În toată clădirea nu era decît un singur om şi îl întrebă de primar.

— Astăzi, nu ! Poate mîine ! răspunse el.

— Poate mîine ! murmură Macarie, şi după ce vîrî capul prin toate birourile se retrase pe o bancă din faţa primăriei, de unde, pe sub pălăria trasă pe ochi, urmări cu luare-aminte împrejurările. Ce să facă ? De ce să se apuce ? Ar fi avut multe de făcut, gîndi el. Foarte multe ! Prin care ar putea dovedi tuturor că mai este bun de ceva. Vîrî mîna în buzunar, scoase o ţigară, scăpără chibritul şi, după ce trase cîteva fumuri, o aşeză în colţul gurii. Ar fi putut să se apuce de negoţ, de pildă. Cu lucruri care nu se găseau în sat ar fi putut scoate bani frumoşi. Dar negoţul, după el, era un păcat. Un mare păcat ! „Negustorul Macarie Strîmbu !“ murmură el, şi scuipă ţigara care arsese singură.

Îşi schimbă poziţia pe bancă. Amorţise ! Şi-şi îndreptă privirile în altă parte. Şi astfel îşi schimbă şirul gîndurilor. Tresări ! „Primăvară, primăvară, zise el, dar tot frig e !“. Îşi trase pălăria mai bine pe ochi. Cu toate astea, nu ştia de ce îi sunau în minte cuvintele : Bani frumoşi ! Bani frumoşi ! Se ridică de pe bancă şi începu să dea ocol primăriei.

Ajunse în spatele ei şi curînd îl izbi în faţă umezeala cîmpului. Această umezeală îi dădea puteri. Zgîrie cu gheata pămîntul din preajma sa pe o porţiune de un metru, murmurînd : Pămînt ! Pămînt !

Scăpără chibritul şi aprinse o nouă ţigară. O aşeză în colţul gurii şi îşi continuă plimbarea. Aerul era sticlos şi la fiecare colţ o boare îi răcorea faţa. Atunci îşi ducea mîinile la spate şi se simţea fericit !

Plimbarea asta atît de nefirească a bătrînului Macarie Strîmbu nu rămase însă neobservată. De la fereastra bufetului îl urmăreau doi bărbaţi.

— Ce face omul ăsta ? întrebă primul.

— Umblă, de parcă ar vrea să dea foc primăriei ! răspunse al doilea.

— Şi uite cum măsoară, din priviri, cimitirul ! observă gestionarul, apărut în spatele lor. Nea Macarie ! Nea Macarie ! strigă omul deschizînd fereastra.

Bătrînul întoarse faţa.

— Vino şi dumneata înăuntru ! Hai, că vreau să-ţi spui ceva !

Bătrînul Macarie stătu o clipă în cumpănă, apoi intră în bufet. Privi o clipă în jur şi în cele din urmă descoperi într-un ungher, după tejghea, faţa rotundă şi zîmbitoare a omului care-l strigase.

— Ţi s-a întîmplat ceva ? întrebă el.

— Nu ! murmură noul venit. Caut primarul.

— E plecat la cîmp, răspunse cel de după tejghea. Cu toţii sînt plecaţi. Dacă îl cauţi, trebuie să ai mata ceva...

Cei doi bărbaţi de lîngă fereastră urmăreau cu atenţie statura voinică a noului venit, umerii lui laţi, faţa lui plină de riduri şi mai ales mîinile lui păroase şi mari. Dar această urmărire care le producea încîntare nu dură prea mult, căci noul venit pă-

răsi bufetul și se așeză din nou în fața primăriei, cu pălăria trasă pe ochi.

O larmă îndepărtată îi stăruia în auz, iar pămîntul sub soarele răcoros de martie îl învăluia într-o mireasmă plăcută. Își mai aprinse o țigară și, cu aceleași gesturi iuți, o așeză în colțul gurii. A cîta, de cînd venise aici, nu știa, dar lîngă piciorul băncii se putea vedea un pumn de chiștocuri. Nu apucă însă s-o termine, că pe alee apăru un om agitat.

Macarie Strîmbu se ridică în picioare. Era primarul.

— Știu ! Știu pentru ce ai venit ! Dar ce-mi ceri dumneata este imposibil ! îl întîmpină acesta, roșu de furie. Cu toții, reluă el, nu știți decît pămînt, pămînt !...

— Cercetați cazul, poate că... reuși să spună omul din curtea primăriei.

— Vrei pămînt ? ! se aprinse mai tare primarul. Uite, — pămînt ! Și începu să zgîrie cu piciorul pămîntul de pe alee. Pămînt e peste tot, dar nu așa cum crezi dumneata. Are și el o socoteală !

Un cîine cu limba scoasă de un cot pătrunse în curtea primăriei.

Primarul ridică din umeri.

— Dați-i de mîncare ! spuse el unui om care îl însoțea. Și intră în primărie.

Macarie Strîmbu se așeză din nou pe bancă. Întîrzie vreo cîteva clipe, apoi porni prin sat.

Înainta grăbit, pînă se depărtă îndeajuns de primărie, și încetini pasul. Vasăzică el nu avea unde să are ! Străină și apăsătoare i se părea lumea. Dar, cum îi spusese primarul, pămînt era peste tot. Drumurile și curțile, dar și locul pe care erau așezate

casele. Totul, absolut totul era numai pămînt ! Uliţele, şi ele, lungi şi întortocheate, pline de noroi, erau tot ale pămîntului. Chiar şi oamenii ! Şi în clipa aceea simţi din nou cum îl cuprinde frigul. Îşi trase mai bine pălăria pe cap şi îşi aprinse o nouă ţigară. Dar o aruncă la un colţ. Nu se simţea bine. Abia reuşi să ajungă acasă şi se trînti în pat. Şi cu toate că îşi puse mai multe velinţe şi cojoace, chiar şi sub ele îl găsi frigul.

Bătrîna lui Macarie nu mai ştia ce să-i facă. Trimise pe cineva să cheme copiii. Dar în loc de copii, plecaţi şi ei la cîmp, după-amiază apăru un individ scund şi gras. Era medicul ! Atît de repede sosise, încît bătrîna îl privea cu ochii uimiţi şi nu ştiu cum să-i mulţumească. Nu acelaşi lucru se întîmplă şi cu Macarie Strîmbu, care la vederea omului se întoarse cu faţa spre perete, de unde îi şopti în cele din urmă că el aştepta preotul.

— Preotul ? ! se miră omul scund şi gras.

Bătrîna Macarie izbucni în plîns.

— Mai e pînă la preot ! reluă medicul. Dumneata eşti încă un om zdravăn !

Bătrînul Macarie Strîmbu nu mai scoase nici un cuvînt.

Noul venit, după ce se răsuci niţel în jurul bolnavului, îi lăsă pe măsuţa de lîngă fereastră o sticluţă cu picături şi cîteva pastile care, după părerea lui, aveau să-l înzdrăvenească, numai să le ia, apoi părăsi încăperea cu cugetul împăcat.

— Este mai degrabă chinuit de ceva, decît bolnav, o asigură el pe bătrînă la plecare.

— Nu știu !... Nu știu !... răspunse ea neliniștită. Nu l-am văzut niciodată așa !

Afară se răcise și ziua înclina spre seară, cînd sosi și cel așteptat.

Bătrînul Macarie se afla tot cu fața la perete. Dar cînd îl auzi pe omul lui Dumnezeu, se răsuci și se propti într-un cot.

— Bine, părinte, — îl mustră el — puteam să mor pînă acum ! Zărind însă chipul plîns și smochinit al femeii, coborî glasul : Părinte, vorbește-mi despre păcat !

— Despre păcat ? ! se miră omul.

— Da, despre păcatul ăl mai mare !

Preotul îl privi încurcat. Fusese chemat să spovedească un muribund și dăduse peste unul căruia îi ardea mai degrabă de glume ! Cu toate astea, gîndi el, poate că omul vrea la început să-și dezlege sufletul înaintea lui. Și așa candriu, cum era bătrînul Macarie, voia mai întîi să știe și apoi să se destăinuiască ! Era însă mai departe încurcat și încercă, pînă una-alta, să se eschiveze.

— Păcatul, fiule — începu el — este de mai multe feluri...

— Bine, bine ! făcu bătrînul nerăbdător. Asta o știu și eu. Dar care este cel mai mare ? Și în clipa aceea își ridică degetul în aer, în semn de unu.

— Să ucizi ! spuse preotul nițel stingherit.

— Altul mai mare nu este ?

— Nu !

Bolnavul căzu pe gînduri. Părea că totul devenise cum nu se poate mai limpede.

— Și acum ce facem ? întrebă preotul bănuitor.

— Fă și dumneata ce crezi că e bine ! îi răspunse Macarie Strîmbu. Eu atît am vrut să știu !

— Și spovedania ? !

— Spovedania ! ? Hm ! Om mai vedea...

— Bine, Macarie ! Bine ! Eu am să aștept, spuse preotul părăsind încăperea.

Se întunecase și vîntul acela rece se înteţise. Preotul mai privi o dată casa nespoveditului.

— Dumnezeu știe ! murmură el la un moment dat. Dacă a săvîrșit ceva, va muri cu păcatul în suflet. Apoi grăbi pasul. Toate erau neprevăzute. Așa cum era sufletul omului. Așa cum era și drumul. Drumul care șerpuia printre case, care ducea la primărie și la biserică, și chiar dincolo de biserică.

Un vînt rece bătea dinspre dealuri. Și o lună galbenă și sticloasă apăru pe cer, luminînd întinderea nesfîrșită a pămîntului cuprins de neliniști.

Macarie însă era liniștit.

Din nou se auziră zgomote pe sală. Veniseră, în sfîrșit, copiii.

Încet, pe nesimţite, își întoarse din nou fața spre perete.

Cei trei fii ai lui intrară în odaie și, cu priviri posomorîte, căutară spre patul unde tatăl lor stătea nemișcat și fără să scoată o vorbă. O lampă chioară le lumina feţele.

— E mai bine ! îi asigură bătrîna Macarie. Nu-l treziți ! Poate că a aţipit niţel.

Noii-veniţi se aşezară care pe unde putură, de teamă să nu-l trezească pe tatăl lor. Curînd însă se auzi glasul lui :

— Aţi venit ? întrebă el.

Fiii tăceau.

— Am crezut... murmură în cele din urmă unul din ei.

— Ce-aţi crezut, că mă găsiţi mort ? ! izbucni Macarie Strîmbu. Apăi dacă mueam, adăugă el rîzînd, aveam ce să vă las : o capcană de vulpi ! Da, da ! O capcană de vulpi, şi aia neterminată ! Şi se porni din nou pe rîs.

Cei trei fii priveau în jur uimiţi, în timp ce bătrînul rîdea şi repeta mai departe :

— Da, da ! Ce vă uitaţi aşa la mine ? ! Ce, n-aţi mai văzut ! Nu tu plug ! Nu tu cal ! Nu tu pămînt!... O capcană de vulpi ! Ha, ha, ha ! Doar atît !...

Se făcu linişte. Fiii îşi plecară capetele, timp în care Macarie Strîmbu se îndreptă spre fereastră. Privi afară în noapte, apoi murmură încet, ca pentru sine :

— E vicleană vulpea, dar mult mai viclean decît ea este... Macarie Strîmbu ! Să ştiţi !...

Se mai plimbă niţel prin odaie şi în cele din urmă ceru bătrînei să facă lampa mai mare, să vadă mai bine feţele fiilor săi. Observă şi el cît erau de posomorîte. „Probabil din cauza mea ! Sau din a lor !“ gîndi el. Cine ştie ? Oricum, seara şi mai ales noaptea schimbă omul. Făcu din mînă un semn care aducea a lehamite. Se săturase de ei. Vine o vreme cînd te saturi de toate.

— Ei, acum — zise el — duceţi-vă acasă ! S-a făcut atît de tîrziu, şi mă încearcă iarăşi frigul...

Fiii, nedumeriţi, se îndreptară spre uşă. Cel mic însă se opri în prag. Şi Macarie Strîmbu, crezînd că vrea să-i spună ceva despre capcană, i-o tăie scurt :

— Lasă ! Lasă, du-te acum ! Şi apăi, să ştiţi, capcana n-am să v-o dau decît după moartea mea. Cu siguranţă am să v-o las ! Să mă pomeniţi şi voi... Şi apăi e o prostie, nu vă daţi seama ? !

Închise uşa în urma lor şi se întoarse în pat. Îşi sumese mînecile şi îşi privi mîinile. O clipă, apoi, ca şi cum făptuise sau era pe cale să făptuiască ceva urît, şi le vîrî sub pătură.

— Aşa ! murmură el. Şi, cutremurîndu-se, se întoarse din nou cu faţa spre perete.

Între timp, cei trei fii ajunseră la poartă. Vîntul de martie le zbicea feţele. Erau tot atît de nedumeriţi şi de neîncrezători.

— Ai înţeles ceva ? întrebă cel mic.

— Nu prea ! răspunse, apăsat de gînduri, mijlociul.

— Ce mai încoa şi-ncolo, bătrînul a dat în mintea copiilor ! sfîrşi cel mare.

Cîteştrei, ca la un semn, înclinară capetele şi ieşiră din curte. Îşi luară rămas-bun de la mama lor, care îi condusese, făcînd promisiuni că se vor întoarce, să aibă grijă de bătrîn, şi plecară care încotro.

Cînd femeia se întoarse în casă îl găsi pe bătrînul Macarie nemişcat, cu faţa în sus şi cu ochii holbaţi în tavan. Stătu aşa o vreme, apoi o rugă pe bătrîna lui să aprindă lampa şi-i ceru să vină mai aproape.

— Cînd a murit fiul nostru, Grigore ? întrebă el.

Femeia tăcu. Şi omul îi vorbi toată seara despre morţi, şi mai ales despre morţii lor. În ce an au mu-

rit, locul unde se află în cimitir, dacă le-a făcut sau nu toate pomenile. Chipurile celor dispăruți le treceau pe dinainte, luminate o clipă de amintirea lor și în cele din urmă dispăreau în întuneric, ca din nou să revină, chemate de aceeași voce a bătrînului.

Femeia își întorcea capul din cînd în cînd și își ștergea lacrimile. Timp în care Macarie Strîmbu îi spunea :

— Nu fii proastă ! De ce plîngi ? Nu mi s-a întîmplat încă nimic !

Dar, degeaba ! Pentru ea, pomenirea morților era un semn că bărbatul ei se va prăpădi. Trebuia să-l păzească toată noaptea cu lampa aprinsă, gîndea ea, ascultînd poveștile despre morți ale lui. Și chiar așa făcu ; dar, spre ziuă, toropită, adormi.

Încăperea se răcise. Macarie Strîmbu se strecură tiptil din așternut. Deschise ușa și în obraji îl izbi același vînt răcoros de martie. Întîrzie nițel pe sală, ascultînd zvonul îndepărtat al cîmpului. Coborî scara și se îndreptă spre grajd, unde auzi niște sforăituri. Trase zăvorul și înaintea ochilor i se conturară cele două siluete puternice ale cailor săi. Îi scoase afară, și cu mîinile tremurînde îi înhămă la căruță. Făcea totul cu siguranța și încetineala unui somnambul neștiutor de gravitatea faptelor sale. Tot așa cum înhămase caii, luptîndu-se și gemînd din răsputeri, ridică acum plugul de sub șopron și-l așeză în căruță. Simțea însă cum îl părăsesc puterile și, clătinîndu-se, se rezemă de zid. Șuvoaie de transpirație îi curgeau pe chip, dar răcoarea zidului și a lunii care alerga pe cer îi făceau bine.

Urcă în căruță. Caii tremurau ca două umbre. Ridică fața spre cer și se porni un groaznic uruit. Apoi

o coborî, dar uruitul acela se auzea mai departe, nestăvilit. Mai întîi casa lui rămase în urmă, apoi casele celelalte, curţile, grădinile, pînă intră în drumul mare, unde, cu hăţurile în mînă, înaintînd la pas din ce în ce mai sigur pe el, ajunse în poarta cimitirului.

Opri. Sări din căruţă şi privi înfricoşat în jur. I se păru că vede foarte multe chipuri şi că aude mii de glasuri înăbuşite. Trase nerăbdător poarta şi intră înăuntru. Şi acelaşi vînt îl izbi în faţă. Se împiedică şi căzu, şi iarăşi i se năzări că aude glasuri şi că vede chipuri. Se ridică, icnind, şi dădu plugul jos din căruţă. Fierul clănţăni pe pietre. Îl trase pînă în faţa uşii bisericii. Se opri din nou. Îşi şterse sudoarea şi numără douăzeci de paşi de la uşa bisericii pustii. Vru să stea pe loc, dar mai făcu un pas. Mii de braţe nevăzute parcă îl trăgeau înapoi. Cu toate astea, mai înaintă încă unul. „Douăzeci şi doi", murmură el cu vocea sugrumată. Apoi întoarse faţa spre cai. Caii erau în locul unde îi lăsase. Încet, răbdător, se apropie de ei. Le trecu mîna prin coama mirositoare. Îi dezhămă şi îi trase după el. Sforăind şi lovind pămîntul cu copitele, cele două făpturi se urniră cu greutate din loc. Înaintară la pas. Urmară alte sforăituri şi boncălăituri. Îşi mişcau boturile prin aer şi din nările lor se împrăştie un abur, ca fumul din cristelniţe.

O nouă pală de vînt îl lovi în faţă. Caii deveniseră neliniştiţi.

— Ho, smeilor ! se trezi el brusc din muţenie. Dar o tăcere ciudată îi acoperi glasul. Şi alte chipuri şi glasuri îi răspunseră din întuneric. Aduse totuşi caii

lîngă cormană şi-i înhămă. Îşi făcu cruce, strînse braţele pe coarnele plugului şi îndemnă caii. Cele două făpturi se smulseră din loc şi înaintară în beznă. Pămîntul începu să pîrîie şi să trozneascâ ! O brazdă umedă, rece, rămînea în urma sa o dată cu biserica tăcută şi pustie.

Omul cu merticul

Intră în bufet și își lăsă merticul într-un colț. Ce avea de gînd să facă ? se întrebau mușteriii din jur, căci muncile se încheiaseră de mult și, din cîte știau ei, numai în asemenea momente îl folosea el.

Era un om care se aciuase în sat. Se spunea că venise la o rudă. Trăia la marginea cătunului, într-o casă părăsită ; iar oamenii, cu timpul, crezură că acolo locuia ruda. Cine ar fi stat să mai cerceteze, dacă ceva adevăr exista în asta ? Fapt este că omul era singur, muncea pămîntul din jurul casei și oamenii îl acceptaseră. Muncea și pe la alții, cu ziua. De aceea i se mai spunea și Zilierul sau „Omul cu merticul".

Dădu roată cu privirea și murmură :

— Dau de băut !

Dintre toți care se aflau în bufet se desprinseră doi : al lui Creţu și al lui Bojoc — proaspăt împăcați, după ce nu de mult se încăieraseră.

Ceilalți rămaseseră neclintiți, de parcă nu auziseră cuvintele noului venit. De altfel, era destul vacarm în jur ca să se facă auzit.

În bufet se discuta aprins. Zilierul reținu chiar numele lui Marin Tudor care mai flutura pe buzele

oamenilor ; dar nu-i luă în seamă şi se aşeză în apropierea celor doi care îi primiseră invitaţia.

Gîndurile sale, însă, nu erau aici, ci în cu totul altă parte. De aceea, chiar cînd gestionarul trînti o sticlă de ţuică pe masă, el tot era frămîntat de ceea ce avea să facă.

După un pahar-două, i se dezlegase limba :

— Ascultaţi bine ! Eu mă duc la femeia lui Marin Tudor.

— Şi noi ne-am gîndit la asta !.., răspunse unul din cei doi, rînjind.

— Poate credeţi că glumesc..., mai spuse omul.

— Nuuu !... îl încurajară tovarăşii săi de pahar.

În clipa aceea, Zilierul rînji şi el !

— Dar să nu credeţi cumva că n-am s-o fac chiar în seara asta !

Nicu al lui Creţu şi al lui Bojoc clipeau mărunt. Nu le venea să creadă. Ce va ieşi din asta ? O ştiau pe Maria destul de serioasă ; nu se apropia omul, cu una cu două de ea ! Nici majurul Nicula, despre care se ştiau atîtea în sat, în materie de femei, nu reuşise ! Chiar el le mărturisise la un pahar, înjurînd — ca de obicei. De, aşa cum era majurul (beat, desigur !), era de aşteptat să nu iasă nimic. Cică spălase toată noaptea podelele, apoi fugise prin cimitir, în zori ! Aşa că, cei doi amici de pahar deveniră sceptici.

— Dracu ştie ?... începu Nicu al lui Creţu. Mie, totuşi, nu-mi vine să cred !

— Ba, să crezi ! îl avertiză Zilierul. Voi beţi-vă rachiul, iar eu... voi merge la ea ! Basta, am zis ! Bărbaţi sîntem ? Sau... !

Nimic mai simplu ! — gîndeau cei doi.

Nicu al lui Creţu ridică din umeri, în semn că ar vrea s-o vadă şi p-asta ! „Şi apoi, chiar dacă se va duce — gîndea el, cunoscînd încăpăţînarea omului —, cu ce se va alege ? Cu o uşă în nas ! Maria nu ştia multe !... Dar dacă se va întoarce bărbatu-său, atunci pe unde va scoate cămaşa ? !". Numai amintirea lui Marin Tudor, şi l-a făcut să tresară !

Erau întrebări care ar fi întors pe oricare om din drum, dar nu şi pe Omul cu merticul, care se arăta nestrămutat în hotărîrea sa : se va duce, şi pace ! Cît de hotărît era se vedea şi din faptul că vorbea puţin.

Cei doi mai încercară să scoată ceva de la el, dar nu reuşiră în nici un fel. Erau mulţumiţi. Respirau uşuraţi. Aflaseră ceea ce trebuia. De mult gîndeau ei cum să arunce o piatră în curtea lui Marin Tudor.

În clipa aceea, nu se ştie din ce motiv, în bufet s-a petrecut o busculadă în care au fost atraşi şi cei doi prieteni. Unul răsturnase o masă, altul aruncase cu o sticlă. S-a auzit la un moment dat şi un ţipăt. Dar cum pe cît de repede se aprindeau pe atît de repede se stingeau scandalurile, s-a stins şi acesta, ca un foc de paie, şi în mai puţin de un minut bătăuşii s-au retras la locurile lor. Dar au găsit masa goală ; omul dispăruse !

— A plecat ! strigară ei.

Şi au ieşit după el, să vadă în ce parte a luat-o şi dacă se va ţine de cuvînt. L-au văzut dînd colţul. Într-adevăr, se îndrepta spre ţintă !

Omul cu merticul în spinare se opri la poartă, îşi dădu jos povara şi urmări un timp casa şi curtea. Băuse atîta cît să aibă curajul de a-i vorbi Mariei şi să-i facă propunerea. Lăsase bufetul plin de oa-

meni și aruncase pe masa gestionarului banii pentru kilogramul de țuică băută, cu cei doi tovarăși ai săi de ocazie, care l-au sfătuit ce va trebui să facă în cazul cînd va fi refuzat. După părerea lor, va trebui să insiste. Apoi venise aici, dar parcă degeaba ! Cîinele, de la plecarea stăpînului, murise. Se spune că-l otrăvise cineva, iar o altă suflare nu se zărea prin preajmă. Nu era nici sezon de lucru să poți crede că sînt plecați la muncile cîmpului.

Omul cu merticul pătrunse în curte și privi în toate părțile : de la grajd la casă și de acolo în grădină. Pretutindeni domnea o sărăcie lucie. Lipsa bărbatului începuse să se resimtă în ceea ce îi era dat să vadă în jur, dar și în nesiguranța vieților celor care rămăseseră pe urma lui, din ce în ce mai strîmtorate. Se uită o vreme, apoi își înclină capul și, în cele din urmă, se așeză pe o piatră. Trebuia să fie descoperită într-un fel prezența lui acolo.

Omul cu merticul nu se înșelase. De mai multă vreme cele două femei îl urmăreau de la fereastră și se întrebau de unde vine și ce mai caută și ăsta, dar fără să reușească să afle cine este, pînă cînd Mița își aminti. Era Costică al lui Retezatu, un om de la capătul celălalt al satului, căruia îi murise de curînd nevasta. Răsuflară ușurate. Cel puțin nu era străin ! Amintindu-și însă cît rău le făcuseră oamenii din sat, intrară din nou în panică. Dar, poate că era un om de bine ! se amăgeau ele. Cineva trebuia totuși să-l întrebe ce caută și Mița ieși la el și află că nu era Costică al lui Retezatu, ci un om cu totul străin, pe care nu-l mai văzuse vreodată. Aceasta a fost prima ei dezamăgire. A doua, că omul voia să stea de vorbă cu „tînăra". „Tînăra" însă se codea să iasă.

— Dar ce-ai cu ea ? întrebă Mița.

— Nimic, răspunse el. Voiam să stăm puțin de vorbă. Și omul își plecă din nou capul.

Mița trînti ușa, lăsîndu-l pe Omul cu merticul în curte.

— Vrea să vorbească cu tine ! îi spuse Mariei.

Ziua era scurtă, și Omul cu merticul intenționa să discute cu Maria pe lumină, adică înainte de a se lăsa întunericul. Avea destulă cale de mers la întoarcere.

Mița nu mai era curioasă. Toți oamenii care-i călcaseră casa nu-i aduseseră de fapt nici o veste despre fiul ei. Ba, unii îi spuseseră chiar grozăvii ! Spre deosebire de ea, Maria încă mai credea că într-o zi va veni un om să-i dea o veste adevărată. Iar acesta putea fi chiar cel care aștepta afară ! De aceea, atunci cînd află că vrea să stea de vorbă cu ea, avu o tresărire.

Cînd ieși îl văzu pe Omul cu merticul. Stătea mai departe pe piatră cu pălăria trasă pe față și fuma.

— Bună ziua ! îi spuse Maria.

— Bună ziua ! îi răspunse omul, trăgîndu-și pălăria pe ceafă și descoperindu-și fața atît cît s-o vadă femeia.

— Nu avem nimic de lucru ! îi spuse Maria puțin enervată.

Se înșelase din nou. Nu-l găsea pe noul venit capabil de vestea aceea pe care o aștepta.

— Nu pentru ce crezi tu am venit ! murmură omul. Și nici să aduc vreo veste despre soțul tău. Eu am venit să te iau ! Și văzînd mirarea de pe chipul femeii mai adăugă : Așa cred eu !...

Mariei nu-i venea să creadă cum, la atît de puțin timp de la dispariția bărbatului, apăruse și un pre-

tendent la mîna ei. Era cel mai ciudat şi cel mai nou lucru din această întîmplare, cu totul surprinzătoare pentru ea ! Era de-a dreptul revoltată, deşi nu avea nimic împotriva acestui om. Părea chiar un bărbat de treabă, dispus să aştepte în linişte răspunsul ei, gata oricînd de a prelua din mers familia şi gospodăria, cu toate greutăţile şi neajunsurile, şi fără nici un resentiment faţă de dispărut şi faţă de tot ceea ce rămăsese în urma lui : copiii şi Maria însărcinată — fapt de care unele guri rele spuneau că ar fi vinovat majurul Nicula sau un necunoscut care trecuse prin sat. Omul ăsta nu era nici bătrîn şi nici nu arăta rău la înfăţişare. Ba, am putea spune că semăna întrucîtva cu Maria. Pe oricine l-ar fi izbit asemănarea dintre ei !

Aşa stînd lucrurile, Mariei îi venea foarte greu. Stătea în cumpănă, nu pentru că ar fi dorit să întreprindă ceva. Dar deja începuseră suspiciunile ; copiii se jucau în jurul ei (pentru o mai mare siguranţă, pe Omul cu merticul îl invitase în casă) şi unul dintre ei, anume cel mare, o şi întrebase : „Cine este acest om ?“, spre deosebire de cel mic, care se cocoţase pe genunchii pretendentului şi se juca. La întrebarea băiatului, Maria răspunse în şoaptă ; îl invita să meargă la joacă, iar pe cel mic să nu mai deranjeze musafirul. Copilul însă nu-i dădea pace.

— Mamă ! spuse el la un moment dat ; nu-i aşa că nenea o să rămînă la noi ?

Se dădu jos de pe genunchii musafirului şi se porni pe rîs. Avea un rîs puţin strident şi aştepta parcă să fie alergat şi pedepsit pentru prostia spusă. Dar observînd că nu e luat în seamă începu să alerge singur, pînă se împiedică de picioarele musafirului

și căzu în mijlocul odăii. Brusc rîsul lui se transformă în plîns. Totul se petrecuse în atît de scurt timp, încît omul nici nu avusese răgazul să se dumirească. Copilul continua să plîngă, așteptînd să fie ridicat de jos ; și cum cel mai apropiat era el, se aplecă să-l ridice. Se izbi însă de ostilitatea copilului :

— Nu tu ! Nu tu ! se auzea vocea plîngăreţului.

Maria, care se afla în picioare, nu avu altceva de făcut decît să se aplece și să-l ridice de jos. Copilul se cuibări la pieptul ei.

În momentul acela, din camera alăturată se auzi Miţa Tudor pe care o apucase tusea...

•

Între timp, în bufet se făcu o mare zarvă. Cei doi îl urmăriseră pe Zilier și povestiră tot ce se petrecuse pînă atunci.

Cînd a intrat în curte, Nicu al lui Creţu, cel mai apropiat urmăritor al său, strigase :

— A intrat ! Iar al lui Bojoc, la rîndul lui, aflat în cealaltă parte a uliţei, a strigat și el pînă ce știrea ajunse la bufet, de unde o preluă altul care stătea în prag.

Cînd Omul cu merticul a început să discute cu Maria, o altă știre se puse în mișcare cu incredibilă viteză.

În bufet nu mai bea nimeni, mușteriii așteptînd cu-nfrigurare ultimele știri. Fiecare veste a omului din prag trezea o hărmălaie de nedescris. Cînd Maria Tudor îl invită pe musafir în casă începu să vuiască bufetul. Știrea, trecută din gură în gură, dădu ocol localului ca zgomotul unei explozii menită ca dintr-o clipă în alta să cuprindă întreaga adunătură de petre-

căreți. Ceea ce se și întîmplă, zarva atingînd tensiunea maximă. Bețivii fluierau, scoteau chiote și se îmbrînceau mînați parcă de o putere oarbă !

În clipa aceea Nicu al lui Crețu, năucit de succesul cu totul neașteptat al Omului cu merticul, privi în toate părțile și, clătinîndu-se, sări gardul. Băutura nu-i slăbise puterea, îndemînarea, echilibrul, ci, dimpotrivă, îi sporise calitățile fizice. Știa foarte bine ce vrea să facă. Și porni tiptil prin grădină, pînă ajunse în spatele casei lui Marin Tudor. Acolo trebuia să mai sară un gard, dar se opri. O secundă numai, să-și tragă sufletul. Își sprijini fruntea de o ulucă și în momentul acela își aminti că nu are de ce să-i fie teamă : cîinele, singurul care ar fi putut să-l dea de gol, murise. Chiar el l-a omorît, sperînd... ! Rînji, inspiră profund aerul în piept, făcu un salt, și iată-l dincolo ! Mulțumit de reușită, începu să caute ceva în spatele casei pe care să se înalțe pînă la geamul mic ce dădea spre grădină. Nu găsi decît o copaie veche. O sprijini de zid și, urcîndu-se pe ea, văzu lampa agățată de cuiul din perete, aurind întreaga încăpere și imaginea ei în oglindă. Nicu al lui Crețu clipi de cîteva ori, speriat, crezînd că în odaie ard două lămpi ! Ochii i se împăienjeniră brusc, și o vreme i-a venit foarte greu să distingă ceva înăuntru. Lampa cea adevărată, sau sora ei reflectată în oglindă era de vină ? Nu-și dădea seama ! Cînd era pe punctul să renunțe, în raza vizuală i-a apărut mai întîi Maria, apoi copiii și, în cele din urmă, Omul cu merticul, care ședea pe scaun. Numai atunci cînd se înclina îl putea vedea în întregime.

La vederea lui, Nicu al lui Crețu s-a întrebat : „Unde-a pus merticul ? Că niciodată nu s-a despăr-

ţit de el !". Privindu-i însă pe toţi îl cuprinse mirarea : „Numai de Omul cu merticul parcă fusese nevoie ca această casă să fie întreagă şi fericită !" Evident, impresiile acestea îi pluteau prin mintea lui spălată de mai multe pahare. Şi, desigur, şi-ar fi exprimat încîntarea mai departe, dacă obiectul acela vechi nu s-ar fi rupt şi dacă el n-ar fi căzut pe pietrele ce protejau temelia casei. Se prăbuşise ca o minge dezumflată, julindu-şi mîinile şi obrajii. Chiar şi nasul său cîrn, sub care se adăpostea mustaţa mică şi neagră, avusese de suferit.

„Blestemat să fie Omul cu merticul ! Cine dracu' mi l-a scos în cale ? !", zise Nicu al lui Creţu, încercînd să se ridice şi să părăsească locul mai înainte de a fi prins şi făcut de ruşine în tot satul.

Zgomotul produs de el i-a alertat pe toţi ai casei, care se grăbeau să vadă ce se întîmplase. Se rupsese ceva ? Se prăbuşise vreun copac ? Era greu de stabilit.

Nicu al lui Creţu, retras lîngă gard, văzu siluetele celor două femei şi chiar pe Omul cu merticul alergînd cu un felinar în mînă. Trecuseră atît de aproape de el, încît se mira că nu-l zăriseră ! El îi vedea pe toţi. Putea să jure că distingea chiar şi culoarea rochiei Mariei, agitaţia de pe chipul ei, micile tresăriri în contact cu aerul rece şi cu întunericul.

— Nu e nimeni ! conchise ea.

— Ba, să mai căutăm ! Cine ştie ?... răspunse omul, plăcut impresionat şi el de felul cum arăta Maria.

Omul cu merticul mai patrulă de vreo cîteva ori prin spatele casei, trecu iar pe lîngă Nicu al lui Creţu (care, de frică, se urcase într-un prun de lîngă

gard), apoi lovi cu piciorul în temelia casei, dîndu-şi si el seama cît e de burduşită, spunînd :

— Dacă a fost om, a fugit ! Dar eu nu cred...

Omul cu merticul bănuia ce se întîmplase. Totuşi, împreună cu cele două femei se întoarse în casă.

— Veneticul ! strigă în urma lui Nicu al lui Creţu coborînd din prun, înnebunit de teroarea la care fusese supus. Şi, ridicîndu-se, abia reuşi să sară gardul. În drumul său se lovea de cîte-un pom, călca în gropi sau se împiedica de muşuroaie, dezechilibrîndu-se şi scoţînd tot mai des vorbe de ocară la adresa celui pe care el îl socotea vinovat de tot ceea ce i se întîmplase.

Aşa ajunse la al doilea gard, pe care nu-l sări bine, că dădu cu ochii de al lui Bojoc, care aştepta de mai bine de un ceas, fumînd ţigară de la ţigară, cu privirea aţintită spre casă, tresărind la fiecare zgomot, urmărind umbrele care i se păreau lui că fug prin grădină, dar, de pomană ! Tocmai cînd, plictisit, voia să plece acasă, se pomeni cu Nicu al lui Creţu !

— Ei, ce-ai făcut ? îl întrebă el — curios, dar şi speriat de neaşteptata apariţie a prietenului său.

Nicu al lui Creţu se aşeză pe buza şanţului şi îşi rezemă capul de ridicătura de pămînt pe care stătuse al lui Bojoc, cît timp el cotrobăise cu privirile prin spatele casei lui Marin Tudor. Voia să-şi mai tragă sufletul şi să-şi pipăie rănile căpătate de pe urma căzăturii. De altfel, nici nu mai credea că al lui Bojoc o să-l aştepte. Nu se aflase prin împrejurimi cînd sărise gardul şi prima reacţie cînd l-a zărit a fost o enervare la culme, întrebîndu-se de ce se vîră şi ăsta în treburile lui ? ! Aprinse o ţigară şi scuipă în silă. Constată că i se făcuse sete. Ţuica şi emoţiile erau de vină, dar şi omul care nu-l lăsa să respire.

— Am făcut pe dracu' ! spuse el în cele din urmă. Nu vezi ? ! Şi-i arătă faţa şi mîinile.

În clipa aceea, un zîmbet larg se putea vedea pe faţa lui Bojoc, timp în care Nicu al lui Creţu căuta tulburat batista. Rănile începuseră să-l usture.

„Dacă s-a atins şi de un cui ruginit, ceea ce nu era imposibil, are să vadă el pe dracu !", gîndea al lui Bojoc, fericit într-un fel că auzise toate astea chiar din gura lui Nicu al lui Creţu.

Liniştea se lăsase peste case. Ici-colo se mai zărea cîte o lumină şi se mai auzea vocea unui om întîrziat.

Al lui Bojoc, după ce aflase ce s-a întîmplat, deodată, hotărîse că el nu mai are ce căuta la ora aceea acolo, şi plecase.

Nicu al lui Creţu rămase ţintuit locului, dar nu se dădea bătut ! Pîndea momentul cînd Omul cu merticul va ieşi. Dacă va mai ieşi în noaptea asta, gîndea el, urmărind orice mişcare şi ciulind urechile la fiecare zgomot, aşa cum nu de mult făcuse al lui Bojoc cînd îl aşteptase. Ieşea în drum cînd i se părea că vine cineva, apoi se retrăgea în cotlonul lui întunecos.

Între timp trecuse o bătrînă, apoi un copil puţin speriat de apariţia sa şi, în cele din urmă, o brişcă. În brişcă, culmea ! Se aflau un bărbat şi o femeie. Bărbatul îi spunea ceva femeii, iar ea rîdea strident. Nicu al lui Creţu îi auzi vorbind, pînă cînd brişca trasă de un cal negru dădu colţul şi se pierdu în drumul cel mare al satului.

Prin cap îi treceau fel de fel de gînduri. I se păruse că pe capră se aflau Omul cu merticul şi Maria ; ea rîdea sub bolta aceea înstelată, iar Zilierul îi şoptea ceva la ureche, în timp ce el aştepta aici. Curînd se miră chiar el de cîte îi tunau prin minte

atît cu privire la Maria cît și la brișca aceea care parcă, pentru a-l învenina și mai mult, se întoarse înapoi și trecu din nou pe lîngă el ; dar, de data aceasta, pe capră se afla numai bărbatul. Calul mergea liniștit. Omul îl lăsase în voia lui, deși era atît de tîrziu.

Doar de la bufet se auzeau voci și răzbătea o larmă care îl mai liniștea. Dovadă că orele nu erau chiar așa de înaintate.

— Hei, stai un pic ! strigă la un moment dat, gîtuit de emoție, Nicu al lui Crețu. Luat de gînduri, era să-l scape tocmai pe cel așteptat !

Într-adevăr, umbra care se apropia era chiar Omul cu merticul !

— Ce-ai făcut ? îl întrebă el.

— Cu cine ?

— Cum, cu cine ? Cu Maria !

— Mai nimic... A spus să mai aștept, șopti Omul cu merticul. Și se îndepărtă cu Nicu al lui Crețu șchiopătînd după el.

Curînd auziră un strigăt, apoi un zgomot de sticlă spartă. Bețivii, plecați în număr mare de la bufet, loveau geamurile Mariei cu pietre ! Zarva se întețea.

— Poftim, uite ce fac acum ! zise Nicu al lui Crețu. De ce fac asta ? De ce ? ! se văită el.

Omul cu merticul păli.

— Și vrei să zici că nu știai nimic ?

— Nu, zău că nu știam ! se apără el. Dar dacă nu te-ai fi dus tu la ea, nu i s-ar fi întîmplat asta.

În clipa aceea se auzi un strigăt. Era strigătul disperat al Mariei ! Îl recunoscuse ! Se ridicase deasupra larmei. Cerea ajutor !

Omul cu merticul tremura. I se urcase tot sîngele în cap !

— Mă duc ! zise el, și dădu să fugă. Dar cineva îl ținea strîns de mînă. Era tot Nicu al lui Crețu.

— Nu te du ! strigă el. Nu te du, că te omoară și pe tine !

— Dar ce, pe ea au omorît-o ? strigă omul gîtuit de emoție.

— Nu știu !... Nu cred !...

Cu toate acestea, Omul cu merticul se smulse din mîinile lui Nicu al lui Crețu și o apucă spre casa Mariei.

Îi văzu și el pe oamenii aceia beți, dînd cu pietre și foind în toate părțile. Apoi auzi din nou țipetele Mariei. Țipetele acelea parcă îi săgetau inima.

— Nu dați, fraților ! Nu dați, că-i omorîți copiii ! gemea și striga el.

— Și ce importanță are ! zise unul.

— Ba, vom da ! spuse altul. Pînă îi vom omorî pe toți !

— Nu ne vom lăsa pînă nu-l vom scoate și pe ăla din burta stricatei ! Pe noi, ăsta mai ales ne interesează ! adăugă un al treilea. Dar tu cine ești, mă, de-i iei apărarea ? întrebă tot el.

Unul dintre bețivani îl prinse de guler. Altul scăpără chibritul. Sub pîlpîirea flăcării, chipul umed al Omului cu merticul tremura.

— Nu dați, fraților, nu dați ! se auzi din nou glasul său.

— Aha, Veneticul ! făcură ei. Și se porniră pe rîs.

— Păi... noi pe tine te căutam !

Omul cu merticul era de-a dreptul năucit. În glasul ultim îl recunoscu pe al lui Bojoc. Și parcă și Nicu al lui Crețu era pe acolo. Striga și el. Îi zări fața la flacăra chibritului.

Zarva parcă se mai liniştise. Dar se înşela. Era liniştea dinaintea furtunii ! Chipurile acelea negre îşi permiseseră un moment o odihnă binemeritată din punctul lor de vedere. Curînd, însă, momentul acela trecu.

— Hai ! ziseră ei atunci, şi o porniră spre rîu.

O dată cu plecarea lor, zgomotele şi ţipetele se stinseră şi o beznă desăvîrşită se întinse peste tot.

În bezna aceea se treziră treptat toţi cei rămaşi fără apărare după dispariţia lui Marin Tudor. Se învîrteau prin casă, înfricoşaţi şi năuci. Curînd se auzi Maria jelind.

Omul cu merticul îşi îndesă pălăria pe cap. Brusc, i se făcuse frig !

*

Era înconjurat de întreaga ceată şi nu avea cum să fugă fără să fie prins. Rîul însă era departe şi el mai credea că va întîlni în drum vreun om.

Trecu peste nişte pietre şi auzi hurducăielile cetei în urma lui. Erau mult mai mulţi decît bănuise la început.

Cineva scăpăra chibrite la capătul uliţei. Şi gîndi că-l va salva acel om. Dar trecu şi de acel loc, unde zărise luminile şi ceata hurducăi din nou.

Doar orizontul se înroşise niţel ! Asta era adevărat. Nu se înşelase ! Lumina aceea mai licărea încă înaintea ochilor săi.

Apoi văzu o casă luminată. Ochii lui căzură pe lumina aceea. Dar aşa cum se înşelase că la capătul

uliţii se află un om, se înşelă şi de data asta. Şi ieşi din sat.

I se păru acum că drumul se leagănă şi că o dată cu el se leagănă întreaga ceată. Dar drumul se linişti. Stătu niţel în cumpănă şi în curînd auzi rîul. Se răsucea zgomotos în întuneric.

Voi să strige, dar strigătul i se frînse pe oglinda apei din ce în ce mai tulburi...

A doua zi Omul a fost găsit mort pe malul rîului cu merticul lîngă el !...

Fugarul

Gîfîitul omului de la carieră, cît şi precipitarea cu care rostise puţinele cuvinte la plecare îl îngrijorau pe Petrică Bene, dar nu şi pe femeia al cărei nume îi amintea de soţia lui, uitată pentru o vreme într-un sat depărtat.

Noua Marie îl privi o clipă zîmbind întrucîtva misterios, apoi îi făcu semn s-o urmeze.

— Să nu te temi de nimic ! zise ea. Sînt singură...

— Singură ? ! se miră Petrică Bene.

Se îndreptau spre casa ei. O poartă puţin lăsată, cu un zăvor ruginit ; gardurile putrede şi îmbibate de apă, salba de grădini pustiite de toamnă îi dădeau impresia că merge spre un loc umed şi întunecos. Asta îi aminti de o scenă asemănătoare petrecută în timpul războiului care abia se sfîrşise. Gardurile erau tot aşa, vraişte, curtea noroioasă şi plină de bălţi, trezindu-ţi aceeaşi senzaţie de pustiu ; dar femeia era mult mai frumoasă şi o făcea din teamă, pe cînd de data asta el era cel înfricoşat, în timp ce ea mergea înainte fără să-i pese de nimic. Era singură. Culesese şi ea un bărbat necunoscut şi se întorcea acum spre casă, fericită, dar cu o senzaţie de gol în suflet.

Mică și tăcută, la capătul aleii noroioase, ca o tristă fantomă ieșită în cale să le dea bineţe, se vedea în sfîrșit casa ! Semăna cu locuinţa unei bătrîne.

Femeia se opri, de parcă ar fi vrut să-și tragă sufletul. Privi în urmă, așteptînd să-l mai zărească pe omul de la carieră pe alee. Avea același zîmbet întipărit pe chip, iar ochii îi străluceau.

— Acum Vasile a ajuns acasă, zise ea. Apoi urcă scara și descuie ușa. Dar văzînd că omul care o însoţea întîrzie pe sală, îi făcu semn să intre.

Petrică Bene pătrunse înăuntru și primul lucru pe care îl văzu fură bocancii mari și plini de noroi ai femeii.

— Te rog să mă ierți ! se scuză ea și, luînd bocancii, îi ascunse într-un colţ al odăii. Cînd vin de la carieră vreau să scap cît mai repede de ei, continuă Maria, încercînd să ascundă și alte lucruri puse la întîmplare.

Lumina le descoperise feţele și fiecare din ei făcea eforturi ca să treacă cu bine acest moment de acomodare. Cu toate astea, se spionau unul pe altul, neputînd rezista unei tentaţii firești de a se cunoaște. La un moment dat femeia tresări :

— Ce sînt astea ? întrebă ea.

— Nimic... răspunse Petrică Bene, ascunzîndu-și mîinile la spate.

— Te-au schingiuit ? întrebă Maria după un timp.

— Nu !... Nu !... răspunse el.

Femeia îi luă mîna și i-o trase ușor spre ea. După mai multe insistenţe, el își descleștă degetele. I se păru că le descleștase chiar Maria, dar fără să depună efort. Cum de nu le văzuse ea pînă atunci ? Omul acesta suferise, nu glumă ! Degetele lui erau boante, iar cîrpele cu care erau învelite le făceau și mai urîte.

Le mai privi o dată, apoi se ridică și puse un vas cu apă pe foc.

— Trebuie ! Trebuie, neapărat ! spunea ea, în timp ce turna apa într-un lighean.

Petrică Bene își scoase bandajele și își vîrî degetele în apă. Între timp, femeia dispăruse ! Apăru după o vreme cu niște bandaje adevărate în mînă.

— Noi, cei care lucrăm la carieră, avem tot ce ne trebuie, pentru că zilnic se rănește cîte unul; ba cade o piatră, ba alunecă cineva ! Știi, și mie mi s-a-ntîmplat odată ceva. Uite ! Și, ridicîndu-și poalele, îi arătă un semn deasupra genunchiului. Era o pată mică și roșiatică, greu de identificat, pe care Petrică Bene puse mîna.

Femeia își dădu drumul poalelor, și semnul acela aproape imaginar dispăru ca prin minune.

— Săpunul ! zise ea. Și-i întinse săpunul.

Nu avea unde să facă baie, dar, treptat, trebuia să se spele pe tot corpul. Baie exista numai la carieră. Mîine ar fi putut să meargă acolo. Dar după cîte se întîmplaseră, era puțin probabil că ar mai putea trece pe la carieră.

Femeia vorbea cu atîta însufleţire despre baie, încît omul nu observă cînd ea îi întinse prosopul, vîrînd din camera cealaltă o mînă pe ușă :

— Prosopul ! a fost nevoită să strige.

Petrică Bene tresări. Era aproape gol ! Și deși se simțea copleșit de rușine, luă prosopul din mîna femeii.

Atunci, în mintea lui apăru din nou momentul cînd cei trei subalterni ai domnului Blajinu își bătuseră joc de el, voind să-l îmbăieze în rîul acela care curgea vertiginos la vale și cum el, la un moment

dat, de teama lor și a rugilor în care intenționau să-l arunce, fugise ! Nu înțelegea de ce trebuiau să-l îmbăieze, cu toate că acum se gîndea cu o curiozitate sporită la baia de la carieră. Bolovani arși în foc și abur mult erau ceea ce lui i-ar fi trebuit ca nimeni să nu-i vadă goliciunea. De altfel, și acum era extrem de frămîntat. De ce voia și ea să-l îmbăieze ? !

De dincolo auzi o respirație întretăiată. Probabil că era a femeii ; îl urmărea de undeva sau privea prin ușa crăpată. Nu înțelegea de ce voia să-l spele. Niciodată o femeie, nici Maria cea adevărată, nu-l pusese la început și nici după aceea să facă asta ! Dar dacă ea îi ceruse, probabil că era nevoie ; poate că mirosea urît, că „pute" — așa cum spusese Roșcovanul. Dar ce-i păsa lui ? Ce, pămîntul nu miroase ? Și cît de bun e ! Mirosea și el, și pămîntul. Fiecare, în felul său.

Dincolo se auzi din nou o agitație, și vocea femeii :

— Gata ? întreabă ea.

— Gata ! răspunse el.

Luat de gînduri, uitase că terminase cu spălatul. De altfel, atît arătarea semnului, cît și alte lucruri care au urmat Maria le săvîrșise într-un chip atît de firesc, încît Petrică Bene rămase uluit, iar după o vreme începu să se simtă mai bine.

Cînd femeia a descoperit și alte semne rămase pe viață sau numai pentru un timp de la „prietenii" săi, s-a înnegurat din nou. Erau vizibile, ușor de observat, căci dacă ar putea să le vadă și pe celelalte !... gîndi Petrică Bene, de-a dreptul s-ar îngrozi ! Se purta cu el ca o mamă, întristîndu-se de fiecare dată cînd îl privea.

— Te-au rănit și te-au umilit ! repeta ea tot timpul, mîngîindu-i ușor mîinile. Apoi se retrase și se așeză pe un scaun. Își rezemă fruntea în podul palmei, lăsînd să se vadă părul strîns într-un coc destul de neglijent. Stătu o vreme nemișcată. Minutele se scurgeau greu. Încăperea se răcise.

— Un moment ! zise ea în cele din urmă, și dispăru.

Nu trecu mult, și din camera de unde a adus bandajele reapăru o Marie complet schimbată ! Își pusese pe ea tot ce avea mai frumos : rochia de sărbătoare, pantofii cu toc și, pe deasupra, își dăduse drumul părului și-l pieptănase.

*

...Ploaia bătea afară fără încetare și Petrică Bene, trezit parcă dintr-un somn lung, deschise ochii. Privi în jur și revăzu bocancii aceia mari și plini de noroi ai femeii ; se aflau tot în mijlocul odăii și nu știa cine îi adusese înapoi. În timp ce ea stătea cu spatele la el și dormea, i se părea acum cu totul altă ființă ; trăsăturile ei din somn nu semănau aproape deloc cu cele pe care le avea cînd era trează Acum i se părea cu totul străină, cum toate i se păreau străine în jur. O dîră de lumină galbenă și murdară străbătea casa, iar în dîra aceea de lumină descoperea interiorul cu obiectele lui mici și statornice ; fiecare lucru i se înfățișa micșorat în raport cu propria lui mărime. Și în această imagine se vedea pe el, își vedea propria sa condiție — părere întărită și mai mult de cîteva lucruri care arătau de-a dreptul mutilate, cît și de frigul care se lăsase în încăpere. Stătu așa o vreme, plimbîndu-și ochii de pe un lucru pe altul și nu știa cînd îi trecuse prin cap să cerce-

teze casa aceea mică, cu tavanul scund și vălurit, și cu ferestre înguste, asemănătoare unor ochi, care așteptai dintr-o clipă în alta să se stingă, cum de altfel nu știa ce forțe oarbe îl îndemnaseră să deschidă ușa și să urmărească împrejurimile, oprindu-și respirația pentru a-și da seama ce lucruri necunoscute lui ar putea să se mai petreacă în preajmă și să constate că e tăcere și nu se întîmplă nimic care să-l neliniștească ; doar în depărtare se auzeau zgomote și se vedeau lumini ; erau zgomotele și luminile de la carieră.

Mai întîrzie puțin, dar frigul îl alungă în casă, lîngă femeia al cărei trup din nou dogorea. Se încălzea și se răcea ! Observase asta o bună bucată din noapte, după cum i se aprindeau și i se stingeau poftele. O asemenea ciudățenie nu mai cunoscuse niciodată. Uneori își deschidea ochii și privea în tavan. Alteori dormea dusă. Cîteodată murmura vreun cuvînt pe care el nu-l înțelegea ; probabil că i se adresa lui sau unei ființe cu totul necunoscute. De cîteva ori vorbise cu el, își dăduse bine seama. Erau lucruri care îi priveau numai pe ei. Unul însă îl privea numai pe el ! Îl întrebase dacă nu ar vrea să lucreze la carieră... cu ea... amîndoi !

Petrică Bene mormăise ceva, nu-și dădea bine seama că se dăduse jos din pat începînd să se miște prin încăpere. „La carieră", repetă ea atunci întrebarea, de parcă ar fi vrut să se facă mai bine înțeleasă (sau el să înțeleagă mai bine, ceea ce era tot una !). Probabil că de aceea voise să audă zgomotele și să vadă luminile carierei.

Se întinse din nou în pat și adormi. Cînd se trezi, și femeia era trează.

— Ei, ce zici ? Apoi se culcă la loc.

Tot astfel s-a desfăşurat şi a doua parte din noapte, schimbîndu-şi locurile şi mormăind cîte ceva, care cel puţin în aparenţă părea de neînţeles. Cînd ea stătea rezemată într-un cot şi îi vorbea, urmărindu-l în timp ce el era întins, cu ochii închişi ; cînd el, ca la un strigăt, sărea din pat, ca nu peste multă vreme să-şi dea seama că n-a fost nimic şi că femeia doarme ! Între aceste două stări, care alternau, se aşterneau scurte momente de linişte.

După un asemenea moment, Petrică Bene se trezi, şi intră în panică. Femeia nu mai era lîngă el ! O găsi, în sfîrşit, în cealaltă încăpere. Se îmbrăcase din nou în hainele de sărbătoare. Îl privea cu ochii ei trişti şi cu zîmbetul puţin obosit. El se uita la ea, din ce în ce mai tulburat. Maria iară se dezbrăcă.

Umbrele se ridicau din încăpere, iar zorii începură să le descopere feţele, cînd pe sală se auziră nişte zgomote.

Cei doi priviră spre uşă, speriaţi !

*

Un chip de copil mic cît un pumn apăru într-unul din ochiurile ferestrei. Privi o clipă înăuntru, apoi coborî în grabă scările.

Petrică Bene sări din pat şi se retrase într-un colţ al încăperii. Apariţia copilului îl neliniştise peste măsură.

— E nepotul meu, încercă Maria să-l liniştească. Ce l-o fi apucat să vină iarăşi cu noaptea-n cap ? Îşi plecă privirile, apoi adăugă : E singur, săracul !

— Singur ? se miră el.

— Da, singur ! repetă femeia. Tatăl lui a fost luat, şi sora mea a fugit !...

— De ce ? Unde ?

— Nu ştiu !

Petrică Bene tăcu. Acum îşi amintea el bine. Chipul acela al copilului îl mai văzuse undeva. El se oferise să cheme jandarmul, la cîrciumă ! Şi după ce se întorsese întristat că nu-l găsise, se aşezase într-un colţ şi-l urmărise tot timpul. Ce avea cu el ? Ce-i făcuse ? Nu-şi dădea seama. Ochii aceia ai copilului îl tulburaseră toată seara, mai mult chiar decît întîmplarea petrecută acolo. Uitase de el şi acum, pe nepusă masă, reapăruse !

Maria nu se grăbea şi nu dădea semne de nelinişte. Nepotul ei venea adesea la ore neprevăzute şi privea pe geam. Mai ales cînd cineva era la ea. Asta o mai făcuse de nenumărate ori, cînd venea Vasile. Şi copilul tot aşa fugea.

Intre timp el ajunsese la poartă. Acolo era o femeie. Văzîndu-l că plînge, l-a întrebat ce s-a-ntîmplat, iar el i-a răspuns, printre lacrimi, că e un om la mătuşă-sa. Rămase lîngă stîlpul porţii şi continua să plîngă. Ceva nelămurit se petrecea cu el. Nu ştia exact : din pricina străinului, sau pentru că o văzuse pe mătuşă-sa goală ! Şi acum, acel ceva nelămurit se transformase în spaimă şi în ură pentru cei doi.

Femeia se uita la el, fără să cunoască ce se petrecea în sufletul acela fragil, în jurul căruia se strîngeau ceaţa şi neînţelegerea. Îi venea să-l dea dracului şi să-şi vadă de-ale ei. Pornise cu treabă prin sat, dar se reţinu, văzîndu-l pe băiat plîngînd.

— Întoarce-te înapoi, în casă ! îl îndemnă ea.

— Nu, nu mă duc ! zise băiatul. Şi dădu să fugă.

— Ia stai, mă ! Ia stai un pic ! strigă femeia.

Băiatul se opri. Femeia îl privi galeș, întrebîndu-l mieros :

— Și... ce făceau înăuntru ? Hai, spune-mi și mie, ce făceau ei acolo ? Dar văzînd nedumerirea care se citea pe chipul băiatului, adăugă : Mă, noi ne cunoaștem de mult... Aș putea să te chem și pe la mine... Nu fii prost, spune-mi ! Și vîrîndu-și mîna în buzunarul șorțului, scoase un măr și i-l întinse.

Băiatul se uita cînd la măr, cînd la femeie. Urii nutrite pentru cei doi, i se adăuga acum nedumerirea. Cu toate astea, luă mărul. Femeia îl îndemnă să-l mănînce. Susținea că îl păstrase *special* pentru el. Copilul începu să muște din măr, dar amintindu-și ce-i ceruse să povestească, izbucni din nou în plîns.

— Nu ! Nu ! gemea și striga el, cu fața scăldată în lacrimi.

— Mă, dar nebun mai ești ! spuse în cele din urmă femeia. Mănîncă-l tot ! Auzi ? Mai am un coș acasă...

— De mere ? întrebă copilul.

— Da, de mere ! Și pe toate ți le dau ție ! Și-și trecu mîna prin părul lui. Hai, acuma ! zise ea.

— Acuma ?... întrebă nedumerit copilul.

— Da, acuma !

Începuse să picure și femeia strîngea cît mai aproape trupul slab și rece al băiatului.

— Și mai am ceva... continuă ea. Dar nu te neliniști, ai să vezi tu...

*

Petrică Bene tresări ! Pe o policioară așezată între un ochi de geam, care dădea spre grădină, și o cusătură înrămată, ceasul suna de zor.

— Am uitat să-i pun piedica ! se scuză Maria. Nu te neliniști.

Îi povestise lui Petrică Bene mai multe despre copil. Și acuma, după ce se îmbrăcase, își făcea de lucru prin casă. Între timp mai aducea vorba despre sora ei, despre bărbatul care fusese luat din pricina unor pîre și despre casa lor. Curtea, grajdul, grădina, toate erau vraiște. Doar ea, din cînd în cînd, mai trecea pe acolo, dar destul de rar.

Maria însă nu-și lua ochii de la policioara pe care era așezat ceasul.

— El a făcut-o, Vasile, fratele meu ! Și nu numai policioara ! Uite, și asta ! adăugă femeia, arătîndu-i o solniță mare, cu o puzderie de încrustături, aplicată și ea pe celălalt perete, în apropierea sobei. Acolo se mai afla un raft, plin cu fel de fel de obiecte necesare gospodăriei, probabil făcut tot de Vasile. Printre ele se puteau distinge o pilă, un ibric și un mănunchi de lumînări. De mai multă vreme, pe deasupra lor se plimbau mîinile Mariei.

— Cuțitul ! șopti ea. Unde-oi fi pus cuțitul ? Privi prin încăpere.

Cuțitul se afla în mîna lui Petrică Bene.

Maria zîmbi.

— Oh, întotdeauna uit unde-mi pun lucrurile !

Voia să pună masa și avea nevoie de cuțit, ca să taie pîinea. Cuțitul însă era bont și luînd pila din raft, el începu să-l ascută. Strînse cuțitul în mîna stîngă, îl sprijini de tăblia patului, apoi luă pila cu dreapta și începu s-o treacă peste lamă.

— Ți-e frică ? îl întrebă Maria.

— De cine ? A, nu !...

— Ți-am spus, copilul...

Petrică Bene a vrut să-i spună că trebuia să se ducă după el, dar nu știa de ce n-o făcuse. Dacă e așa cum a spus Maria, atunci totul e în regulă. Era încă devreme, iar Rotofei jandarmul, după cîte îl încredințase tot ea, plecase. Și apoi, nu-i era chiar așa de ușor să se despartă de Maria.

Se aplecă din nou deasupra cuțitului și, curînd, de sub pilă apăru ascuțișul lui strălucitor. Apoi i-l întinse Mariei, care-l privi cu atenție.

— Ptiu ! se miră ea. Acum poți să tai și oameni cu el, nu numai pîine ! După un timp, îl întrebă : Ai putea tăia un om ?

Petrică Bene tresări din nou.

— Pe cine ?

— Un om !... Nu știu, zic și eu așa...

— Nu știu... Nu cred... Pentru unii e ușor, dar pentru mine...

Maria îl privea drept în ochi.

— Uite, cuțitul ăsta mi l-a adus tot el ! Și același zîmbet i-a apărut pe față. Mai urmări cîteva clipe cuțitul, apoi ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, începu să taie pîine cu el.

Cît timp a durat masa, nici unul nu a scos o vorbă. Amîndoi se gîndeau la omul de la carieră. Maria îl asigurase că va trebui să vină curînd.

Petrică Bene era neliniștit ! Timpul trecuse pe nesimțite... Se ridică de la masă și se spălă pe mîini. Căută cu privirea în jur, dar pe pereți nu zări nici o icoană. Își făcu totuși semnul crucii.

„Oare pe cine vrea Maria să tai ? Ce-o fi toată povestea asta cu cuțitul ? Și de ce amintește atît de des de omul de la carieră ?“ — se întreba el.

Gîndurile îi fură brusc întrerupte de un strigăt al femeii. Găsise o țigară pe pervazul ferestrei !

„Oare tot de la Vasile era și asta ?“

Intuise bine. Era tot de la el ! Îi căzuse din pachet și ea o pusese pe fereastră.

— O iei ? îl întrebă Maria.

Petrică Bene o luă, și dînd roată încăperii se gîndi : „Oare ce-o mai fi de-al lui pe-aici ?“.

— E cam udă, adăugă femeia.

— Este ! confirmă fugarul. Dar nu înțeleg un lucru.

— Ce anume ?

Răspunsul femeii veni tîrziu, timp în care ceasul mai sunase o dată, prelung, strident !

Omul tresări din nou, iar femeia îl asigură că ceasul e cam stricat. Sună și cînd nu trebuie !

— Nu înțeleg, reluă el, la cine te gîndeai ?

— Cînd ?

— Cînd m-ai întrebat dacă pot tăia un om !... Că trebuie să te fi gîndit la cineva !

Femeia scoase un oh, sau un ah ! Acum se dumirise.

— La cine să mă gîndesc !... La nimeni ! spuse ea într-un tîrziu.

— Cum, la nimeni ? !

— Chiar așa ! La nimeni !

— Nu știam...

— Ce nu știai ?

— Că nu te-ai gîndit la nimeni...

Minutele treceau greu și Petrică Bene se plimba dintr-o parte în alta a odăii. Își aminti în cele din urmă de țigara pe care i-o dăduse Maria, o aprinse și începu să tragă cu sete din ea. Și un miros pătrunzător de tutun se răspîndi în încăpere.

*

Fugarul străbătu cu paşi mari uliţa, pînă ajunse la marginea satului, dar neştiind în ce parte s-o apuce, se îndepărtă niţel de şosea şi rămase în aşteptare. Era destul de agitat. Tot ce i se întîmplase îl tulburase peste măsură. În urechi îi mai sunau vorbele Mariei şi parcă o mai vedea înaintea ochilor.

Dar nu trecu nici un minut şi auzi un zgomot ! Din tufişul din apropiere apăru chipul mic şi chinuit al copilului care-l urmărise tot timpul.

— Te-am prins ! îl somă el.

— M-ai prins ? repetă uluit Petrică Bene.

— Da ! strigă copilul. Vorbele lui erau repezi, aproape stridente, iar ochii îi scînteiau.

— Să nu faci nici o mişcare, mai adăugă, că altfel te lovesc cu piatra !

Petrică Bene zîmbi. „Un copil ! Ce poate să-mi facă ?“, gîndi el şi făcu un pas înainte. O piatră însă îi zbîrnîi pe la ureche.

— Ţi-am spus-o ! se auzi din nou glasul copilului. A doua oară n-am să ţi-o mai spun.

Petrică Bene se opri. Era de-a dreptul încurcat. Cum se putea ca un om în toată firea să fie ţintuit locului de un mucos ? Şi uite că se putea ! Iar în jur nu exista nimic, vreun băţ sau vreo piatră cu care să-l ameninţe şi el. Pentru a-l imobiliza ar fi trebuit să înfrunte ploaia de pietre. Să fugă ar fi fost ruşinos.

— Şi ce ţi-am făcut eu ? încercă el să încheie pact cu mucosul.

— Nimic ! răspunse acesta.

— Atunci, ce ai cu mine ? întrebă Petrică Bene enervat. Nu-ţi dai seama că eu sînt mai mare decît tine ?

Copilul zîmbi.

— Nu mi-e frică !

— Bine, să zicem că nu ţi-e frică, fu nevoit fugarul să accepte argumentul micului său agresor, dar tot nu mi-ai spus ce ai cu mine ?

— Vreau să te predau !

— Să mă predai ? ! se miră Petrică Bene. Şi tu ?

— Dar cine mai vrea să te predea ?

— Vasile şi Maria !

Un nou zîmbet înflori pe chipul copilului. Probabil că era fericit, că mai voiau şi alţii să-l predea.

— Şi ce cîştigi din asta ? îl întrebă Petrică Bene.

— Te predau în locul tatălui meu !

Acum Petrică Ciobanu înţelese tot tîlcul acestei întîmplări.

— Şi tu crezi că se poate ? mai întrebă el.

— Cred ! Dar de ce te mişti ? Ţi-am spus doar să nu te mişti !

— N-are importanţă că mă mişc sau nu. Important este că nu se poate !

— Ba da ! Se poate ! Se poate ! se auzi strigătul isteric al copilului şi în clipa aceea, de furie, slobozi o altă piatră care trecu la cîţiva centimetri de urechea lui Petrică Bene.

— Dar tu vrei să mă loveşti cu adevărat ! zise acesta. Nu glumeşti ! Ţi-am spus doar că nu se poate. Chiar dacă m-aş duce eu singur şi le-aş spune. Este imposibil ! Atunci, de ce insişti ?

— Aș vrea să-ți fac o rană ! zise după un timp copilul.

— O rană ? ! se miră fugarul.

— Da, o rană cît de mică !

— Dar am destule ! Și-i arătă degetele bandajate de Maria.

Copilul nu dădu răspuns. Părea încurcat. Curînd chipul lui se lumină.

— Da, dar eu nu ți-am făcut nici una ! zise el, strîngînd piatra în mînă. Și-apoi te-am prins, și vreau să te predau. Așa vreau eu ! Și în clipa aceea slobozi o altă piatră.

Petrică Bene se feri. Piatra, de data asta, fu aruncată drept la țintă !

— Dar de ce te miști ? ! strigă el. Nu ți-am spus să nu te miști ? !

Petrică Bene se întristă. Jocul se sfîrșise. Tot ce se întîmpla era întru totul serios.

Copilul scoase o altă piatră din buzunar.

— Cum să nu mă mișc, cînd tu vrei să mă lovești ? Să-mi faci o rană „cît de mică", dar să-mi faci ! mai făcu el o încercare.

Copilul zîmbi. Părea mai relaxat.

— Dacă nu te miști, nici eu n-am să mai dau.

Între timp copilul se așezase lîngă tufiș, însă gata oricînd să se ridice în picioare, la orice mișcare a ostatecului său.

Trecură cîteva minute.

— Ei, acum ce facem ? întrebă Petrică Bene.

— Nimic ! zise copilul. Așteptăm ! Trebuie să treacă unul de-ai noștri din sat pe-aici. Poate trec doi sau mai mulți, că ești destul de mare și unul singur nu e de-ajuns. Da', după cîte văd — adăugă el

rîzînd —, eşti mai fricos decît mi-aş fi închipuit. Ptiu ! îşi manifestă el mai departe dispreţul faţă de ostatec. Ce-au avut ăia cu mata de te-au închis ? Că nu eşti în stare să faci nimănui rău. Nu eşti în stare de nimic ! Nu faci nici măcar cît o ceapă degerată.

— Păi, aia e, că nici eu nu ştiu ce le-am făcut ! zise Petrică Bene lăsîndu-se definitiv pradă jocului. Dar taică-tău ce a făcut de-a fost luat ?

— Hm ! Tata ? făcu copilul. Tata a făcut el ce-a făcut. În orice caz nu se compară cu dumneata !

— Dar ce a făcut ?

— S-a dat cu ăilalţi ! Adică a făcut politică de-aia proastă...

— De unde ştii asta ?

— Ştiu eu ! zise el. Cel puţin aşa se spune...

— Dar cine a spus ?

— Rotofei şi un om care a trecut pe aici prin sat şi te căuta pe dumneata. Lui ar trebui să te predau. Ce te-au mai căutat ! Se dădeau de ceasul morţii ! Dar ai dispărut. Şi Rotofei a dispărut ! Unde să dau de el ? Cu siguranţă că i-ar fi dat drumul lui tata. Dar nu te-am prins cînd trebuia ! Totul se întîmplă cu mult mai tîrziu în lumea asta ! sfîrşi copilul, cu tristeţe în glas. Şi din nou chipul lui se crispă.

— Mă rog, mă rog ! făcu Petrică Bene. S-ar putea... Asta o cred ei. Dar tu, tu ce crezi ?

— Eu ? întrebă copilul. Eu cred că n-a făcut nimic... Dar de ce mă întrebi asta ? adăugă el. Vrei să cîştigi timp ? Nu, nu se poate ! Nu-ţi merge cu mine ! Ţi-am spus că te predau, şi pace !

Chipul i se crispase din nou, iar glasul i se înăsprise.

— Nu ţi-e teamă de mine ? reluă Petrică Bene.

— Nu !

— Nici de Maria ?

— Nici de ea !

— Atunci, de cine ţi-e ţie teamă ?

Copilul tăcu. Privi ţintă într-un punct fix.

— Mi-e frică de un cîine ! recunoscu el. Dar asta nu te priveşte pe dumneata ! Şi începu din nou să rîdă.

Petrică Bene se înfurie.

— Ştii că aş putea să-ţi dau două palme ? Eu m-am jucat cu tine, dar acum nu vreau să mă mai joc !

— Auzi, joc ! rîse din nou ironic copilul. Eu îi spun că-l predau, şi el nu mă crede ! Bună treabă, n-am ce zice ! Dar ce, crezi că eu am vorbit de pomană pînă acum ? ! Vino şi loveşte-mă, dacă-ţi dă mîna ! Şi făcînd un pas, întinse obrazul mic şi palid. Stătu aşa vreo cîteva clipe, cu ochii aţintiţi în ochii lui Petrică Bene, apoi zise :

— Vezi că nu dai ? Ţi-e frică ! Asta e ! Nu de pomană am zis eu că nu faci nici cît o ceapă degerată ! Şi, pe deasupra, mai eşti şi fricos ! Mamă, Doamne ! Şi îşi reluă poziţia aceea de paznic, de la început.

„Cu ăsta nu merge, — îşi zise Petrică Bene — poţi să-l iei oricum, că el ştia una şi bună !". Şi privind de-a lungul şoselei, văzu un om înaintînd.

— Uite ! zise fericit copilul. Unul deja a sosit ! După el vor veni şi alţii. N-avea teamă, că în curînd vor fi aici destui !

Fugarul dădu semne de agitaţie.

— Ţi-am spus să nu te mişti ! strigă la el copilul. Stai aşa, ai să vezi ! Nici nu-ţi trece prin cap ce-o să ţi se întîmple !... O să fii lovit ! Da, lovit ! îi pre-

vestea el lui Petrică Bene. O să fii plin de răni !... Da ! Da !...

— Taci ! strigă Petrică Bene.

— ...Și vei spune totul ! Da ! Da ! Totul ! Dar nici așa nu te vor ierta ! O să fii dus...

— Taci ! strigă încă o dată Petrică Bene. N-auzi ? Taci ! Taci ! Taci o dată, încetează !

Dar copilul nu înceta. Descoperea noi și noi chinuri prin care urma să treacă Petrică Bene.

— Acum o să fie aici tot satul. Chiar și domnul Subu și toți ceilalți ! Ce, crezi că au plecat ? Nu ! Stau prin apropiere și abia așteaptă să te prindă ! Cu tine nu e de glumit ! Tata — oftă el — o să se întoarcă ! Da, da ! O să se întoarcă !

— Nu ți-am spus că nu se poate ? se auzi vocea jalnică a lui Petrică Bene. Nu ți-am spus că e imposibil ? ! De ce ? De ce ! ? striga el, ducîndu-și mîinile la urechi să nu mai audă.

Dar tot ceea ce-i spunea micul agresor îi răzbătea mai departe în urechi, și un vuiet cumplit îi cuprinsese capul. Iar chipul copilului îi juca pe dinainte într-un mod cu totul diabolic ; mișcarea buzelor lui îi transmitea ceva insuportabil, mortal !

Curînd se văzu statura lui Vasile pe mijlocul șoselei, iar chipul copilului se întristă. Uriașul înainta cu pași mari și ceva îi flutura sub braț. Era lodenul ! Străbătuse tot satul cu el în mînă, înfruntînd murmurul și chicotelile oamenilor, și acum se îndrepta spre locul unde se afla Petrică Bene, chinuit de copil.

Copilul ieși înaintea omului de la carieră și Petrică Bene, brusc, se liniști. Trăise una dintre cele mai cumplite întîmplări prin care trecuse vreodată.

— Ce e ? Ce s-a întîmplat ? întrebă uriaşul.

— Nimic ! Nimic !... zise copilul. L-am ţinut !... L-am păstrat !... Trebuia !... Era nevoie !

Uriaşul tăcu. Abia îşi mai trăgea sufletul. Dar văzînd chipul răvăşit al lui Petrică Bene, îi făcu un semn copilului :

— Pleacă de-aici ! zise el. N-auzi ? ! Pleacă de-aici !

Copilul înclină capul. Faţa i se umezise — semn că-i dăduseră lacrimile.

— Mă duc ! zise el. Apoi începu să îngîne : Cu toţii sînteţi vinovaţi ! Da, da ! Cu toţii !...

Şi dispăru.

Un om singur

Localul era plin. De la mese oamenii își trimeteau saluturi sau discutau aprins privindu-se față în față, susținînd cele mai banale sau, dimpotrivă, cele mai năstrușnice lucruri de care acasă nu aveau timp. Cîte unul sau mai mulți deodată cădeau pe gînduri, eliminați parcă dintr-o cursă căreia nu-i puteau face față. Un murmur se țesea în jur, neprevăzut și neliniștitor.

Printre ei putea fi văzut un tînăr. Venise la local neînsoțit de nimeni și, ca orice om singur, se așezase la o masă mai retrasă. Scăpase cu cîteva ore mai devreme de la slujbă și de acolo, din colțul său, urmărea cu o curiozitate nefirească pe cei din preajmă. Părea că murmurul și mișcarea aceea îl agită și pe el, căci rîdea și își turna în pahar foindu-se continuu pe scaun, fără să-și găsească locul. Ba, la un moment dat, de acolo, din colțul său, intervenise într-o discuție ; dar, fără nici un rezultat : vocea sa, puțin pițigăiată, s-a pierdut în mulțimea aceea de glasuri. Nu fusese auzit. Și chiar dacă ar fi fost, nu l-ar fi băgat nimeni în seamă.

Deodată, privirea lui fu atrasă de un bărbat aflat la o masă situată în partea opusă a localului. Bărbatul acela corpolent, cu părul grizonat și cu profil

de nibelung, de-a dreptul îl fascinase. Își întorsese fața luminată de un zîmbet spre el și-l urmărea cu atenție, de parcă n-ar fi vrut să-i scape nici unul din gesturile lui și, totodată, să-i audă vorbele — deși, oricît s-ar fi străduit, din pricina larmei n-ar fi fost posibil. Și, cu toate că își dădea și el seama cît de departe este masa unde liniștit și seniorial stătea bărbatul acela, nu renunța să-l privească. La un moment dat s-a ridicat în picioare ca să-i atragă atenția. Dar, de pomană ! Bărbatul continua să stea mai departe liniștit, încît singuraticul de la masă începu să creadă că o făcea special, ca să-l incite pe el.

Între timp valuri de oameni intrau și ieșeau, se perindau pe la mese, făceau cunoștință și discutau ca și cum se știau de cînd lumea. Numai el nu avea cu cine să vorbească, deși ochii îi scăpărau în căutarea unei cunoștințe, fie ea și întîmplătoare. Odată i se păruse că un om se oprise în prag și îi zîmbea. Zîmbi și el. Și tocmai cînd se hotărîse să-i iasă în întîmpinare, noul venit trecu pe lîngă el și se opri cu cîteva mese mai încolo, unde, de fapt, se afla cel pe care îl căuta. Și din nou privirile lui fură atrase de bărbatul cu profil de nibelung. Era tot acolo, tot atît de măsurat în gesturi și în vorbe. Părul lui bogat răspîndea o lumină ciudată în jur. Din cînd în cînd făcea cîte un gest enigmatic, în timp ce prietenii săi de pahar i se agitau în preajmă. Ce n-ar fi dat să se afle și el printre ei !

Subit îl apucă o ciudă groaznică, cu toate că nu-și putea explica de ce, și apucînd paharul din care băuse foarte puțin se ridică în picioare. Stătu o clipă rezemat de zid, nemișcat, cu un zîmbet tainic pe față, apoi, luîndu-și inima în dinți, porni prin local și se

opri lîngă masa unde se afla bărbatul cu profil de nibelung.

— Îmi daţi voie ? spuse el cu un glas abia şoptit.

— Mă rog !... Mă rog !... încuviinţă omul.

— Mă numesc Alexandru.

— Nu era nevoie... Dar, dacă ţineţi, pe mine mă cheamă Zisu.

— Zisu ? !

— Da ! Dar de ce vă miraţi ?

— E un nume foarte frumos ! recunoscu Alexandru, cu admiraţie. Se poticni o clipă, apoi reluă : Ştiţi, v-am văzut de la masa aceea...

— Mulţi oameni se văd de la masa aceea !... replică Zisu, puţin ironic.

— Da ! Dar cu dumneavoastră e altceva... Dumneavoastră sînteţi...

— Cum sînt ?

— Un om cu totul deosebit !

Discuţia lîncezi o vreme. Zisu stătu de vorbă cu cei doi tovarăşi ai săi — unul, mai tînăr, îmbrăcat corect, într-un costum închis care părea a fi de sărbătoare ; altul, mai vîrstnic şi atît de dezordonat în vestimentaţie şi în gesturi, încît făcea o impresie niţel deocheată, mai ales că folosea adesea cuvinte vulgare.

Alexandru tăcea, dar nu se simţea de prisos. Răsucea paharul cu care venise la masă între degetul mare şi arătător, măsurîndu-i pe cei trei oameni cu un zîmbet naiv, gata oricînd, dintr-un moment în altul, să intervină într-o conversaţie al cărei subiect, din păcate, nu-l cunoştea. Ardea de nerăbdare să intre sau să se alăture discuţiei, adică să fie cu adevărat al patrulea. Pentru asta, însă, trebuia să vină cel puţin cu o pildă în sprijinul conversaţiei. Dar îi

era imposibil ! Mai vîrstnicul sechestrase conversaţia ! Nici măcar Zisu nu mai putea să spună nimic, scurtele lui intervenţii reducîndu-se la afirmaţii sau la simple aprobări din cap. Dar, cum toate pe lume au un sfîrşit, mai vîrstnicul căzu şi el pradă oboselii şi tăcu, verva stingîndu-i-se într-un rîs obscen.

— Ştiţi, interveni în clipa aceea Alexandru, noi am putea să ne simţim bine ! Am putea să mai şi bem !...

Şi ochii lui plini de o veselie nefirească s-au oprit pe chipul omului cu profil de nibelung. Pe faţa lui nu citi nici un semn de aprobare. Mai vîrstnicul continua să tacă, cu acelaşi rîs întipărit pe buze, iar cel îmbrăcat corect să bălmăjească ceva, de parcă lui îi venise rîndul să vorbească.

— Dumneavoastră desigur — se poticni din nou Alexandru — puteţi să continuaţi... Eu nu vă deranjez cu nimic... De altfel, voiam să vă spun şi eu ceva... Dar nu acum ! făcu el un semn. Mai întîi... Mai întîi dumneavoastră !

Şi iarăşi privi spre Zisu cu aceeaşi nespusă şi mută admiraţie.

Fumul amestecat cu mirosul greu de carne friptă plutea prin încăpere. Becurile licăreau în lustrele devenite aproape imaginare, răspîndind o lumină excitantă şi obositoare în localul unde oamenii continuau să se mişte într-un veşnic du-te-vino.

La un moment dat vacarmul se mai potoli şi în uşa localului apărură un bărbat şi o femeie. Cei doi măsurară încăperea de parcă ar fi vrut să caute pe cineva şi, cînd Zisu le întîlni privirea, tresări. Oamenii întîrziară mai mult timp în prag, dar el nu le ieşi în întîmpinare. Murmură doar : „Au venit !“ şi „au plecat !“ — în momentul cînd perechea chiar că

nu se mai zărea în cadrul uşii. Cu toate astea, culoarea feţei i se schimbase brusc ! Se foi o clipă pe scaunul unde părea că încremenise, dar nu se ridică, aşa cum dăduse impresia. Şi, aşezîndu-se mai bine, se adînci în gînduri. Curînd, o cută argintie de sudoare îi cuprinse fruntea.

Alexandru, care îl urmărea mai departe, aşa cum de altfel o făcuse tot timpul, nu observă asta ; văzuse doar masivitatea plăcută a omului, fapt care îi spori şi mai mult admiraţia. Şi, foindu-se la rîndul lui pe scaun, ca şi cum ar fi vrut să surprindă ceva pe chipul celui adîncit în gînduri, se ridică în cele din urmă şi porni prin local.

Nu peste mult timp printre mese apăru un ospătar cu chipul roşu. Se apropie de Zisu şi-l întrebă dacă doreşte ceva.

— Nu, nimic ! făcu omul cu profil de nibelung.

— Ba· da ! insistă Alexandru. Ştiţi, ...trebuie ! adăugă el, aplecîndu-se spre urechea lui Zisu. Dau eu !

— Dumneata ? !

— Da !

— Hm !... acceptă Zisu.

Alexandru, dînd ocol mesei, îşi reluă locul pe scaun. Nu se aşeză bine, că simţi nevoia să mai spună ceva. Mai ales că ceilalţi doi de mai multă vreme se cufundaseră într-o tăcere deplină.

— Ştiţi, e atît de bine aici ! debită el o nouă nerozie, cu aceeaşi veselie pe chip şi cu aceiaşi ochi jucăuşi. Vin rar, dar parcă niciodată n-a fost ca acum !

— Discutam despre cai, despre concursul de joi, spuse Zisu, cu aerul că aşa îl lua în seamă. Tăcu o vreme, apoi adăugă : Vreţi să-mi faceţi un mic serviciu ?

Alexandru încuviință. „Oricîte !“ voia să spună privirea lui.

— Rugați-l pe ospătar să aducă un pahar cu apă. Simplă. Sticla o dau eu...

Alexandru porni prin local în căutarea ospătarului. Și, găsindu-l, îi spuse să aducă un pahar cu apă la masă.

— Cui ? Artistului ? întrebă omul cu chipul roșu. Și văzînd nedumerirea de pe fața clientului său, adăugă : Omul de la masa la care te-ai așezat ! Dumneata nu-l cunoști decît de cîteva minute. Eu îl cunosc de douăzeci de ani ! Ehei, nu-l cunoști ! Nu-l știi !...

— E artist ? ! întrebă mirat Alexandru.

— Nu ! Așa i se spune... Fiecăruia de aici i se spune într-un fel. Mie, de pildă, mi se spune Roșu. Nea Roșu ! repetă el. Și celui de acolo, din partea dreaptă a Artistului — și degetul lui îl indică pe mai vîrstnic — Studentul ; iar celui de lîngă el, Robert. Probabil că dumitale, reluă omul, nu ți se spune în nici un fel, pentru că ești nou aici.

Între timp, ospătarul luase de pe tejghea un pahar cu picior înalt și, după ce îl clăti bine îl umplu cu apă, se strecură cu agilitate printre mese și îl așeză dinaintea celui însetat. Dar nu-i spusese „Artistule“, ci doar :

— Poftim, nea Zisule !

Cînd Alexandru se întoarse la masă, acesta bea cu înghițituri mici din paharul aburit. Îl goli pe jumătate și îl așeză în fața noului venit.

— Poate ți-e sete și dumitale !

Alexandru îl luă și-l bău pe nerăsuflate.

— Ei, acum mai venim de-acasă ! E un început bun : am băut amîndoi un pahar cu apă !

Robert privea într-un punct nedefinit, pierdut. Doar Studentul îi urmărea cu o căutătură răutăcioasă.

— Aţi băut un pahar cu apă ! Şi ce-i cu asta ? zise el.

— Lasă-l ! spuse Zisu. Şi cu tine am băut la început un pahar cu apă. La Vergu ! Îţi aminteşti ?

— Şi cu mine ! se auzi şi vocea lui Robert. Aşa faci tu !

Alexandru privea fericit chipurile celor trei. Nu prea înţelegea ce însemna pentru comesenii lui paharul cu apă, dar lucru ăsta îi plăcuse foarte mult. Se foi pe scaun, cu intenţia de a mai aduce unul. Poate că Zisu voia să mai bea şi cu Robert sau cu Studentul, cu care mai băuse la Vergu.

— Lasă asta ! zise omul cu părul alb şi des. Dacă vrei să-mi mai faci, într-adevăr, un serviciu, mergi pînă în hol şi vezi ce mai e pe acolo...

— Perechea aia ? strigă aproape Alexandru.

— Vezi că eşti deştept ?

— Dumneata ! Dumneata, nea Zisule — se aprinse şi mai tare Alexandru. Eşti singurul om deştept de aici !

Întoarse faţa şi surprinse în ochii Studentului aceeaşi căutătură rea. Robert părea acum şi mai pierdut în gînduri. Lipsa de aprobare a celor doi nu reteză însă entuziasmul lui Alexandru şi, sigur pe el, cu paşi mari, se apropie de uşă, o crăpă niţel şi privi în hol. Într-o lumină chioară văzu chipul bărbatului care apăruse cu cîtva timp în urmă în prag, apoi pe cel al femeii. Era încadrată de încă doi bărbaţi : unul înalt, îmbrăcat într-un costum care ţipa pe el, celălalt, în pulover. Cu toţii fumau şi se plimbau frămîntaţi dintr-o parte în alta.

Alexandru îi urmărea impacientat. Prezența oamenilor aceia în hol nu mirosea a bine. Era chiar un semn rău ! Portarul vîrît într-un colț părea să întărească această impresie. Probabil că de teamă se retrăsese el acolo.

În clipa aceea un om străbătu holul și se opri în fața staturii ghemuite a portarului.

— Ce așteaptă oamenii ăștia aici ? întrebă el.

— Pe Zisu ! Zic că au ceva de vorbit cu el.

— A cîștigat ? întrebă omul, curios.

— Nu știu ! Poate a pierdut...

Curînd un freamăt se stîrni în tot localul și Alexandru închise ușa încet. „Vor să-l bată pe Zisu ! Ce-au cu el ?“ se întrebă tînărul. Întoarse capul și privi spre locul unde Artistul stătea impasibil, așezat cu spatele spre oamenii aceia care îl așteptau. De aici i se puteau vedea statura lui voluminoasă, podoaba părului alb-vinețiu. În apropierea lui, Robert și Studentul — aflați în aceeași poziție. Vestea circula prin tot localul, dar probabil că nu ajunsese pînă la ei. Alexandru îi urmări cîteva clipe, apoi privirile lui căzură pe chipul ospătarului, care se agita cu totul nefiresc într-un colț. Fața sa, de vechi băutor de șprițuri, părea acum o pată roșie-închisă.

Cînd Alexandru ajunse la masă, cei trei încă nu auziseră ce se murmura în toată sala. Era palid. Se așeză pe scaun.

— Ei, mai sînt acolo ? întrebă Zisu.

— Mai sînt ! abia mai putu șopti Alexandru.

— Și ce vor ?

— Nu știu... Te așteaptă pe mata !...

— Pe mine ? ! Hm !

Tăcu. O altă dungă de sudoare îi apăru pe frunte. Părea însă că nu-l mișcă nimic. Își scoase batista și

își tamponă fruntea. Dunga aceea argintie de sudoare dispăru, dar alta îi luă locul.

În preajmă se așternuse liniștea. Doar cei doi tovarăși se foiau pe scaune și-i căutau privirea.

— Zisule, du-te ! spuse în cele din urmă Studentul.

— Noi vom încerca să ieșim pe unde putem, adăugă Robert.

— Unde să se ducă ? interveni Alexandru, revoltat. Îl trimiteți în ghearele lor ? !

Zisu îl prinse din nou de braț. Dar de data asta nu-i mai spuse nimic. Curînd începu să murmure un cîntec.

— Așa, Zisule ! Așa ! se auzi un glas din apropiere.

Se făcuse liniște. Mai înainte, de teamă ; acum, din pricina cîntecului murmurat.

Ospătarul, atras ca de un magnet, se îndreptă spre masă.

Cei doi tovarăși ascultau cu capetele plecate.

Doar Alexandru surîdea și se agită fără preget.

— Să nu te duci ! Auzi ? Să nu te duci, nea Zisule ! Nu-i asculta ! îl îndemna el tot timpul, aruncînd priviri speriate în jur.

— Cum să nu se ducă ? ! zise Robert, ridicîndu-și fruntea. Vrei să-i iasă vorbe ?... Să nu-l mai iubească nimeni ? !

— Dar sînt mulți ! motivă Alexandru.

— Păi, tocmai d-aia ! spuse cu o voce dogită Studentul. Tu nu înțelegi...

Alexandru privi în jur cu aceiași ochi speriați și i se păru că lumina nu mai cădea ca la început, ci se rupea în franjuri așternîndu-se pe chipurile noilor lui tovarăși, ceea ce-i dădea o senzație de amețeală și de greață. Atunci își dădu seama că nu era obiș-

nuit să bea şi că, pe deasupra, nici nu mîncase ! Din pricina asta, deodată, îl cuprinse frigul.

Curînd cîntecul se frînse şi peste sală se lăsă o altfel de tăcere. Zisu trase aer în piept şi spuse :

— Pe mine mă iertaţi puţin !

Se ridică în picioare şi, legănîndu-se, trecu printre mese. Se îndrepta spre uşă !

Ca la un semn, Robert şi Studentul se ridicară şi ei în picioare şi dispărură.

Alexandru întoarse capul şi mai surprinse o privire a lui Zisu, înainte ca acesta să închidă uşa şi să iasă în coridor. Apoi, tremurînd din toate mădularele, îşi îngropă faţa în pumni.

*

Era tîrziu, cînd Alexandru auzi un tîrşîit în apropierea sa. Deschise ochii cu greutate şi privi în jur. O femeie dădea cu mătura şi murmura ceva la adresa lui.

Luminile în local erau stinse. Doar undeva, în fundul sălii se zărea lumină şi se auzeau nişte voci. Treptat, îşi dădu seama de tot ce se întîmplase. Îşi aminti de cei trei oameni şi de faptul că din cauza emoţiei băuse toată sticla pe care o dăduse Zisu. Se ridică şi porni spre locul acela şi înăuntru îl văzu pe Zisu, întreg şi nevătămat, stînd la o masă împreună cu Studentul şi cu Robert, cei doi tovarăşi ai săi, şi cu toată liota văzută de el în hol. Iar în preajma lor, aceeaşi statură familiară a ospătarului cu chipul roşu. Cu toţii pluteau în aerul greoi al începutului de noapte. Pe feţele lor nu se putea vedea însă nici un semn că li s-ar fi întîmplat ceva.

Alexandru surise mulțumit și vru să intre înăuntru. Dar omul cu chipul roșu, zărindu-l la geam, îi ieși în întîmpinare. Și, împingîndu-l, îi spuse :

— Lasă-ne în pace, pirpiriule ! Ce te vîri în sufletele noastre ? !

— Vreau să beau un pahar de apă cu nea Zisu.

— Un pahar de apă ? ! se miră ospătarul. Auzi ce-mi cere el mie la ora asta !

— Ei, nu știi mata ce vreau să zic ?... Vorba vine...

Încercă să intre înăuntru, dar omul îi bară calea.

Renunță și ieși din local, patrulînd prin față pînă cînd apărură oamenii în frunte cu Zisu. De cum îi văzu, le veni în întîmpinare. Dar erau așa de amețiți, încît nici nu voiau să știe cine era cel care se alăturase grupului lor.

Alexandru îi urmă un timp, apoi deodată, își schimbă direcția și o apucă spre casă. Începu să murmure. Se simțea din ce în ce mai singur !...

Răcoarea nopții se înteți se !...

Sauna

Cînd Teodor Gafton coborî pe peron fu de-a dreptul uimit ! În faţa gării aşteptau un număr impresionant de trăsuri cu portierele larg deschise, gata de a transporta oaspeţii spre marea clădire a Ocolului Silvic. Cu toate că distanţa era destul de mică, circa două-trei sute de metri, oaspeţii, după o noapte de drum, cu feţe somnolente, se grăbeau să ocupe un loc în trăsuri.

Pretutindeni îi întîmpinau oameni îmbrăcaţi în haine de sărbătoare, cu feţe proaspăt rase şi zîmbitoare. Era un moment de-a dreptul solemn, înălţător, care semăna într-un fel cu o sărbătoare naţională sau cu venirea păsărilor din ţările calde.

Teodor Gafton vru să plece, dar unul dintre cei cu chipuri surîzătoare îl prinse de braţ :

— Poftiţi la trăsură, doar sînteţi invitat !

Omul ezită o clipă, dar în cele din urmă urcă şi el într-o trăsură. Lîngă el se instală un individ gras, cu pometii obrajilor uşor umeziţi şi de o veselie aproape molipsitoare. Se foi o clipă, strîngînd în braţe o servietă enormă, apoi îşi aţinti privirile înainte.

— Pentru un drum atît de scurt nu era nevoie de trăsură ! murmură Teodor Gafton, mai mult flatat decît nemulţumit. Dar omul cu servietă nu-l luă în

seamă. Acum își ștergea obrajii cu o batistă mare, roșie, în urma căreia sudoarea dispărea o clipă, ca să apară din nou, mai abundentă.

Timp în care în trăsură urcă o fată cu fața măslinie, puțin nevrozată, desigur invitată și ea.

— Sănătate ! spuse noua venită.

Și omul cu servietă tresări.

— Sănătate ! îngînă el, cu aceeași veselie molipsitoare pe chip.

Caii porniră și nu după mult timp trăsura opri lîncă Ocolul Silvic. Acolo era o și mai mare forfotă. Una după alta veneau trăsurile din care coborau oaspeții somnolenți, văzuți pe peron, iar în fața clădirii gazdele vorbărețe își primeau musafirii. Portarul nu făcea altceva decît să deschidă ușile sau să stea în poziție de drepți lîngă stîlpii de la intrare. Un zumzet de glasuri omenești se auzea pretutindeni.

Omul cu obrajii umeziți coborî primul, apoi fata cu fața măslinie și, în cele din urmă, Teodor Gafton.

Bătea un vînt ușor. Un soare puternic lovea în ferestrele caselor, însetat, parcă să vadă ce se petrece înăuntru. Oamenii treceau indiferenți pe străzi.

— Sînteți invitat ? întrebă fata cu fața măslinie.

— Da ! răspunse Teodor Gafton.

— Mă bucură !...

Și o apucă aproape în fugă pe scări.

Între timp apăreau noi oaspeți. Coborau din trăsuri și dădeau buzna în hol. De acolo, pe scara de lemn în spirală urcau spre marea sală a Ocolului Silvic. Teodor Gafton avu încă o clipă de ezitare. Nu-i plăceau aglomerările. Dacă ar fi avut o rudă, ar fi tras la ea și alta ar fi fost situația. Dar orașul îi era complet străin.

Se plimbă o vreme prin faţa clădirii şi în cele din urmă urcă şi el. Oricum, trebuia să facă act de prezenţă. După aceea va vedea el ce va face. Treptele i se părură nesfîrşite. În mîna dreaptă ţinea servieta în care, pe lîngă lucrurile absolut necesare într-o călătorie, îşi pusese şi cîteva cărţi. Astfel urcă scara, constatînd că totul era minunat înăuntru, deşi tavanele erau prea joase şi coridoarele prea înguste. Curăţenia însă şi ordinea domneau pretutindeni.

Sala cea mare o găsi uşor, după murmurul noilor veniţi. Deschise uşa cu oarecare timiditate, vru să se aşeze, dar nu mai era nici un loc. Mulţi dintre ei erau în picioare, aşa că nu avea altceva de făcut decît să stea şi el tot în picioare. Se rezemă de perete.

În clipa aceea murmurul încetă. Înconjurat de cîţiva, un bărbat chel şi cu faţa plină de vinişoare roşii îşi făcu apariţia. Invitaţii începură să bată din palme cu însufleţire. Era ceasul 9 sau 9½. Teodor Gafton nu ştia. O înflăcărare uşoară îl cuprinse şi pe el. Bărbatul acela le adresă un cordial bun-sosit în oraş, apoi le vorbi despre program şi în cele din urmă părăsi masa şi se pierdu şi el în mulţimea invitaţilor. Teodor Gafton îl zări înconjurat de noii veniţi, schimbînd din cînd în cînd locul, rîzînd şi discutînd cu voce tare, într-un colţ mai îndepărtat al sălii sau chiar în apropierea lui. Dar nu asta îl interesa pe el. Un altul de la masa din faţă îi atrăsese atenţia. Stătuse în dreapta vorbitorului şi îi întîlnise de vreo cîteva ori privirile. Şi acum îl căuta în mulţime, dar nu-l zărea nicăieri. Era un om de înălţime potrivită, mult mai tînăr decît vorbitorul. Faţa lui avea forme regulate şi era încadrată de un păr negru şi ondulat. I se păruse chiar frumos ! O apariţie destul de rară în asemenea momente — gîndea el. Unde oare dispăruse ?

Curînd trebuia să plece la masă și Teodor Gafton se pomeni cu fata cu chip măsliniu lîngă el.

— Trebuie să mergem așa cum am venit și trebuie să-l găsim și pe celălalt participant, zise ea.

— Da, de acord ! Dar unde să dăm de el în mulțimea asta ? murmură Teodor Gafton.

— Nimic mai simplu ! Dumneata o iei pe acolo și eu pe aici...

Cei doi se revăzură jos, la intrare, dar fără să dea de omul cu servieta. Îl găsiră în cele din urmă în preajma bărbatului frumos care stătuse la masa aceea în sală. Teodor Gafton tresări. Cel cu „servietă" le făcu cunoștință cu el :

— Halturescu ! se recomandă omul, strîngîndu-le mîinile, după care le ură și el bun-venit. Întrebă cum au călătorit, ce mai e prin Capitală etc. etc. Îi asigură că se vor simți bine în orașul lor, apoi, cerîndu-și scuze, dispăru.

Teodor Gafton nu-l mai zări în ziua aceea. O nouă ezitare puse stăpînire pe el și-și petrecu toată după-amiaza cît se poate de anost. În schimb, seara participase la o petrecere în restaurantul hotelului. Nu coborîse bine din cameră, și-și dădu seama că fata cu fața măslinie îl aștepta în hol, susținînd că și acolo vor trebui să meargă împreună. Dar, ca și data trecută, fură nevoiți să-l caute pe noul lor coleg. Nu-l găsiră și Teodor Gafton a fost luat pe nesimțite de un grup de oaspeți gălăgioși. În spatele lor îl zărise pe Halturescu, dar, pînă să se dumirească, acesta dispăruse. A petrecut cu oamenii aceia toată seara, iar noaptea nu reuși să se odihnească decît foarte puțin.

Se trezi dis-de-dimineață, luă micul dejun și se îndreptă spre centrul orașului. Simțea nevoia să-l vadă pe Halturescu. O vagă simpatie îl lega de acest

om. Curînd își dădu seama că nimerise chiar în biroul său. Pe masă aburea o ceașcă de cafea. Deci îl aștepta.

— Teodor Gafton ! se recomandă el.

— Ei, lăsați acum... Doar ne-am cunoscut ieri, și aseară... Mai bine-zis azi-noapte... Ați văzut ? !... Trebuie să te ferești de asemenea oameni... Dar nu știu ce vi s-a întîmplat... Ați dispărut la un moment dat.

— Nimic ! Absolut nimic ! îngînă Teodor Gafton.

— Îmi pare rău ! Sînt sigur că nu v-a plăcut ! Tăcu un timp, apoi reluă : Dar să vă fac eu o zi... O zi cum n-ați avut niciodată în viața dumneavoastră !

— Și de ce mă rog ? ! întrebă uimit Teodor Gafton.

— De ce ? Pentru că îmi sînteți simpatic ! Și-apoi, de ce n-aș recunoaște ? Îmi place și mie să fac cîte-o escapadă cu oameni inteligenți. Înțelegeți, nu cu oricine...

Teodor Gafton sorbea din cafea și privea din cînd în cînd în ochii omului. Afară era soare. Din nou o zi frumoasă, deși aerul încă mai pișca.

— Mîine, la șapte ! zise în cele din urmă Halturescu.

— Nu e prea devreme ? ! Știți...

— Nu ! E tocmai bine !...

Ziua aceasta trecu și ea cu micile îndeletniciri de invitat. Teodor Gafton îi revăzu pe omul cu servietă și pe fata cu fața măslinie și făcu noi cunoștințe. Iar seara se reîntoarse la hotel cu sentimentul că se risipise. În zori însă își aminti de Halturescu și porni spre el.

Omul, după cum îi promisese, îl aștepta. Ca și data trecută, bău cafea în biroul lui. Razele soarelui se strecurau prin fereastră cu lumina lor primăvăratecă, făcînd culorile covorului să tremure, renăscînd totul

în jur. Era o zi frumoasă, neașteptat de frumoasă. Și totuși Teodor Gafton era agitat.

— Domnule Halturescu, credeți că e bine ce facem ? Credeți că...

Dar în loc de răspuns, Halturescu îl chemă la fereastră și-i arătă mașina. Se afla undeva, parcată în spatele clădirii, gata de drum. La vederea ei, Teodor Gafton tresări. Era o mașină americană nouă-nouță. Cel puțin așa i se părea lui. La volan se putea vedea șoferul instalat confortabil ; îi aștepta. Cei doi bărbați se priviră o clipă semnificativ și în momentul acela lui Teodor Gafton i se păru că soarele răsărit de după culmea din apropiere înroșise fereastra. Își duse ceașca la gură, bău ultimele înghițituri de cafea și plecară.

*

Peste un sfert de oră mașina părăsea orașul și în curînd lui Teodor Gafton i se desfășură dinainte imensitatea peisajului primăvăratec, cu imaginea golașă a munților din zare. La început, această priveliște cu lumina ei orbitoare îi produse o stare de amețeală. Dar pe cînd înainta și roțile mașinii cucereau cîmpia, ambianța devenea din ce în ce mai confortabilă. Omul de lîngă el se mișca, dînd și el semne de nerăbdare.

— Amintiți-vă, domnule Gafton ! Amintiți-vă, vă rog !... Poate ne-am cunoscut undeva... Este imposibil să nu vă fi văzut cel puțin o dată !...

— Tot ce-i posibil... Și mie îmi păreți o figură destul de cunoscută.

Teodor Gafton nu mințea, și nici măcar Halturescu, care continua să se foiască. O ușoară roșeață i se ivise

în obrajii pe care se putea citi o voioşie reţinută. Scăpase în ziua aceea de treburi şi putea înnoda o conversaţie în tihnă. În ceea ce priveşte interlocutorul, spre deosebire de alte dăţi, şi-l alesese singur. Era sigur pe el şi, deci, degajat în mişcări, de parcă voia să spună : „Fiţi liniştit, vă voi arăta totul ! Aveţi niţică răbdare !“.

Şoferul opri pe malul unei ape şi Halturescu ţîşni din maşină. Teodor Gafton îl văzu îndreptîndu-se spre o baracă, în faţa căreia îl aşteptau trei oameni. Stătu de vorbă cu ei preţ de cîteva minute, apoi se îndreptă spre maşină şi trase portiera.

— Peşte ! zise el.

Şi în clipa aceea Teodor Gafton văzu un individ în cizme de cauciuc cu un sac în spate. Aşează sacul în portbagaj, se retrase cîţiva paşi şi rămase în aşteptare. Nervoasă, maşina porni la drum, timp în care cei trei oameni din faţa barăcii, cu chipuri vesele, făceau cu mîna.

— Peşte ! repetă cu o voce şuierătoare Halturescu. Din păcate nu este prea de soi ! Dar, oricum...

— Nu trebuia... îngînă Teodor Gafton.

Halturescu reluă :

— Domnule Teodor Gafton, odată ce-aţi acceptat să mă însoţiţi, eu hotărăsc ce trebuie şi ce nu trebuie ! Aşa că, vă rog să nu vă osteniţi ! Cer iertare, dar...

Faţa lui Halturescu devenise brusc copilăroasă, iar gesturile lui extrem de naturale şi de nevinovate. Gluma reţinută, umorul bine condus, vorba în doi peri — toate erau semne sigure că-şi simpatiza şi chiar îşi îndrăgise însoţitorul.

Teodor Gafton, la rîndul său, gîndea că dacă aşa crede Halturescu că e bine, nu vede ce ar putea să

aibă împotrivă. Astfel că trecu destul de ușor de la peștele din portbagaj la alte lucruri mai plăcute și mai interesante.

Conversația lor se înfiripa, amestecîndu-se uneori în vorbă și șoferul, un om de o amabilitate dusă pînă la slugărnicie.

Tot înaintînd, mașina străbătu porțiunea de cîmpie și o apucă spre munți. Aerul deveni din ce în ce mai rece. Nori imaculați stăteau încremeniți deasupra arborilor încă goi. Doar în depărtare brazii colorau peisajul cu verdele lor.

Sub pretext că vrea să-i arate lui Teodor Gafton un izvor care cădea dintr-o stîncă, „o minune a naturii !“ — cum zicea el —, Halturescu porunci șoferului să oprească.

Șoferul trase mașina lîngă o potecă. Pe poteca aceea Halturescu, împreună cu Teodor Gafton, urmați îndeaproape de șofer, ajunseră într-o poieniță. Sufla un vînt rece. Răcoarea se resimțea. Aici, pe înălțimi, soarele nu mai avea tărie.

Șoferul îi făcu semn lui Teodor Gafton :

— Să ne încălzim nițel ! Și îi întinse o sticlă.

Teodor Gafton luă sticla, îi scoase dopul și trase o dușcă, apoi o trecu în mîna lui Hartulescu și, din a acestuia, în cea a șoferului. Mai trase încă una, dar izvorul nu se zărea nicăieri ! „Probabil că se află mult mai departe“, gîndi Teodor Gafton. Un clipocit ușor îi atrase însă atenția. În apropierea sa, un fir de apă se prelingea printre stînci. Izvorul era deci plînsul acela tăcut și monoton, licărirea sau, mai bine-zis, scînteierea aceea rece în soarele ca un disc pierdut în depărtările cerului. Miraculoasă clipă ! Tristă și înălțătoare în același timp. Teodor Gafton întoarse fața

spre Hartulescu, dar acesta nici nu-l luă în seamă. Semăna cu un regizor care-şi aşteaptă actorii în vederea începerii unui spectacol misterios, în aer liber. Plictisit însă de atîta aşteptare, bătu din palme. Şi, dintr-o dată, din boschetele din jur şi de după dîmburi îşi făcură apariţia cîţiva oameni cu tăvi pline de mîncare şi de băutură.

Iată un spectacol unic, la care Teodor Gafton nu se gîndise niciodată ! Şi, pentru ca acest spectacol să fie desăvîrşit, un om dintre noile şi misterioasele lor gazde în aer liber aprinse un foc, limbile lui roşii şi vesele străpungînd aerul rece, primăvăratec.

Năucit de-a binelea, pe jumătate speriat, pe jumătate uimit, oaspetele nu avu altceva de făcut decît să se apropie ca să înceapă un chef în toată regula, chef patronat — cum era şi firesc — de Halturescu, brusc înveselit de carnea care sfîrîia în tăvile puse deasupra focului şi de vinul care începuse să coloreze paharele. Retras pe un dîmb din apropiere, după ce mîncase şi băuse cu poftă, Teodor Gafton gîndea că Halturescu, într-adevăr, era la înălţime ; un prînz în munţi, la o oră încă matinală, într-un mod cu totul neaşteptat şi original întrecea orice ! Ultimele pahare le băură împreună, lipiţi aproape unul de altul, veseli şi cu feţele înroşite şi de plăcere şi de aerul tare al muntelui, discutînd şi chicotind, apoi se îndreptară spre maşină, timp în care gazdele lor dispărură îndărătul dîmburilor.

Iată că minunata floare a ospeţelor, gîndea Teodor Gafton în clipa în care urca în maşină, luînd loc pe scaunul moale şi odihnitor din spatele şoferului, iată deci că floarea ospeţelor n-a pierit, cum credea el sau alţii, în negura timpului. Ea mai creşte încă pe cres-

tele înalte și luminate ale munților, precum odinioară. I se dezlegase limba, avea chef de vorbă, dar nu îndrăzni să vorbească și își rezemă trupul moale de spetează scaunului.

Același lucru îl făcu și Halturescu, și în curînd se învăluiră într-o tihnă și căldură plăcută.

Închiseră ochii și peisajul se ascunse privirii lor o vreme, pînă cînd simțiră coborîșul într-o depresiune. Deodată se treziră, și în momentul acela mașina opri pe nesimțite în spatele altor automobile. Îi aștepta altă masă, de data asta pe malul unei ape, lîngă o moară veche. Clădirea era protejată de malurile înalte, aici iarba era verde, iar la noile lor gazde Teodor Gafton ghici graiul dulce și tărăgănat al oamenilor de aici, de la poalele munților.

— Bine ați venit pe la noi ! îi întîmpină un bărbat lat în spate, în timp ce deasupra mesei așezate direct pe iarbă mai trebăluia o femeie — nevasta lui sau vreo funcționară de la primărie ; cei din jurul ei, în număr de patru, îi spuneau doamnă.

Munteanca era îmbrăcată simplu, cu o fustă de stofă țesută în casă și cu un pulover gros de lînă, iar pe cap avea o basma înflorată, trecută pe sub bărbie și înnodată la spate. De sub basma îi ieșeau la iveală obrajii îmbujorați. Rîdea tot timpul la Halturescu, dar mai ales la Teodor Gafton, și tot îi îndemna să guste din bucate și să bea din țuica veche de trei ani, păstrată în butoiaș din lemn de dud. Ceilalți din preajmă îi țineau isonul, îndemnîndu-i și ei, dar cu voci mult mai scăzute, pe cei doi oaspeți.

Masa era de-a dreptul pantagruelică, iar bunăvoința proaspetelor gazde n-avea egal. Cu toate acestea, ospățul nu dură prea mult. Primul care dădu

semne de nerăbdare fu chiar Teodor Gafton care, încă aflat sub influenţa petrecerii din munţi, se îndreptă spre maşină şoptind : „Una caldă, una rece !...". Şi, într-adevăr, gîndul lui se referea nu numai la faptul că friptura de acolo fusese fierbinte, pe cînd cea de aici, rece, ci şi la Halturescu. E-hei, cu asemenea bucate, servite pe malul unei ape, nu va reuşi să-i facă cea mai frumoasă zi din viaţa lui, aşa cum îi promisese ! Şi intră în maşină.

Halturescu se rupse mai greu de tovarăşii săi de pe malul apei, şi se aşeză şi el lîngă invitat. Dădea, însă, din nou semne de neliniște :

— Domnule Teodor Gafton, zise el la un moment dat ; vă rog să-mi spuneţi !... Am mai avea încă cinci opriri pînă la ţinta finală !

— Şi, deci, cinci mese ? ! se miră Teodor Gafton.

— Exact ! făcu Halturescu.

Teodor Gafton gemu. Nu mai voia să mănînce, dar nici să-şi supere prietenul. De aceea, cînd auzi de atîtea mese se întristă, dar îi scăpărară ochii la tentaţia de „ţintă finală". Cu cele cinci ospeţe se afla într-o reală dificultate. Îi veni în ajutor tot Halturescu.

— Atunci, le contramandăm !

— Şi prietenii ? !...

— Care prieteni ? !

— Prietenii dumneavoastră. Cei care ne aşteaptă !...

— Aha, da !... murmură Halturescu. Vor aştepta! Apoi, după un timp, adăugă : Vor aştepta ce vor aştepta, şi pînă la urmă îşi vor da ei seama, şi vor pleca !

— Şi bucatele ? întrebă Teodor Gafton.

Halturescu zîmbi :

— Bucatele ? ! Dar ce importanţă au bucatele ? !

Teodor Gafton nu știa nici el de ce simți nevoia să-i mărturisească adevăratei sale gazde că se simte bine.

— Plăcerea este de partea mea ! îi spuse la rîndul său Halturescu. Dar, vedeți cu dumneavoastră, nu cu oricine... Și-i mărturisi lui Teodor Gafton despre singurătatea de care uneori este cuprins. Era inginer. Îi plăceau literatura și arta, filmul și muzica, adică tot ceea ce înnobilează și înalță sufletul omului, dar nu avea cu cine discuta. Colegii lui, deși buni în „meserie", aveau un nivel redus. Practic, nu-i interesa decît munca. Ba, unii dintre ei erau proști de-a binelea. Cu dumneavoastră, însă, — sfîrși el — este cu totul altceva... Aduceți și un aer cu totul nou...

Teodor Gafton îl privi întristat. Nutrea un sentiment de sinceritate pentru omul care își dezlegase sufletul în fața lui. „Într-adevăr — gîndea el —, viața provincială te poate ucide, dacă nu ai cît de cît un suport ; și mai ales dacă *nu-l cauți !*". Și, evident, omul acesta îl căuta. Cu adevărat !

— Și mai e încă ceva ! reluă Halturescu, pus pe confesiuni. Aici, lumea este extrem de *mică !*... Nu poți să... strănuți, că te știe toată strada. Aici, totul se știe !... Mă înțelegeți ? Mai ales acum cînd războiul bate la ușă și vrem nu vrem trebuie să-l facem... Și... Chipul i se înroșise. Ochii îi erau umezi. Dar nu voia să se întristeze prea mult, și nici însoțitorului să-i strice, cumva, buna dispoziție. De aceea trecu la lucruri mai vesele. Ochii îi scăpărară și, ca un minunat actor, povesti fel de fel de întîmplări hazlii.

Un val de rîs, de veselie și de bună-dispoziție izbucni din spatele mașinii, unde cei doi tovarăși stă-

teau față-n față, repetînd — pe rînd sau amîndoi o dată — „foarte bine ! foarte bine !". Și șoferul rîdea pe înfundate, strîngînd cu putere, în mîinile-i vînjoase și pătate, volanul, în timp ce Halturescu șoptea cu vocea lui plăcută :

— Înțelegeți ! Înțelegeți ? !...

Teodor Gafton rîdea mai departe. Cum să nu înțeleagă de glumă parcă voia să spună fața lui, înclinată pe spate și scuturată de rîs. Curînd însă se liniștiră. Teodor Gafton începu să moțăie, Halturescu să se gîndească la ale lui, iar șoferul să-și urmeze drumul nestingherit.

*

Mașina înainta printre munți, minunații munți ai țării, rătăcind ca o pată neagră în jurul coloșilor de piatră, pierzîndu-se în văi întunecoase și ieșind la lumină pe cîte un platou unde soarele își întețea căldura lui binefăcătoare. Cei doi tovarăși dormeau ușor, sprijiniți unul de altul, fără să se stînjenească. Pe chipurile lor se așternuse o liniște plăcută. Ici-colo, cîte-o pată de sudoare ieșea la iveală sub razele strălucitoare ale primăverii. Călătoria lor în munți devenea din ce în ce mai frumoasă și se comportau ca niște adevărați turiști, departe de necazuri și de grijile zilnice. În scurtele intervale de timp, cînd se trezeau din pricina vreunei hurducături a mașinii, ba chiar din somn sau pur și simplu din vis, se întrebau dacă nu s-au cunoscut într-adevăr undeva, în timpul studenției sau în cine știe ce împrejurare, căci prea apropiați își păreau, unul — altuia.

Dar, treptat, discul soarelui scăpătă după munți și după dealuri, natura cufundîndu-se într-o umbră

adîncă. Se înserase și Teodor Gafton se gîndi la „ținta finală". Fordul înainta printre arborii goi, care brusc se întunecaseră — dovadă că în zona aceea ploua. În jur se puteau vedea case și în depărtare luminile hotelului „Victoria".

Se trezi și Halturescu, care, din nou, începu să dea semne de nerbădare. „Ținta finală" se apropia văzînd cu ochii ; bolta cerească cernea o ploaie măruntă. Peisajul devenise, într-o oarecare măsură, romantic. Puteai crede că dincolo de toate acestea se ucide, este ucis cineva, deși nu era vorbă decît de o clădire : sus — hotel, jos — restaurant. Dar tocmai în sălile acelea, unele pline de liniște și mister, altele de zgomote și voie bună i se părea că se întîmpla asta !

Halturescu se schimbase brusc ! Era impresionat de noua situație, sau numai se prefăcea, obișnuit cu asemenea locuri și momente. Șoferul tăcea conspirativ.

Mașina opri și în fața portierei apăru un om în haine negre. Era patronul complexului. În spatele lui se vedea personalul.

„O adevărată procesiune", gîndea Teodor Gafton, înaintînd printre coloanele de chelneri pînă la un lift. Cutia miraculoasă se puse în mișcare, în zîmbetul unei tinere liftiere, încadrată între doi ospătari, cu nasuri acviline, care îi conduse, pe Halturescu și pe Teodor Gafton — între timp șoferul se făcuse nevăzut — într-un apartament în întregime alb. Acolo se afla patronul. Nu se știa cum procedase, dar ajunsese înaintea lor ! Masa era pusă : aperitive — icre de morun și whisky !

Teodor Gafton privea în jur, uluit. Halturescu iradia de fericire. S-a dat pe gît un rînd de whisky,

au savurat cîte-un sendvich cu icre negre — încet, în liniște.

Din cînd în cînd se auzea cîte un rîs, disperat, indiscret, care contrasta cu atmosfera aceea de oarecare preţiozitate. Patronul încerca, într-un mod forțat, să o facă interesantă. La un moment dat Halturescu se aplecă la urechea lui șoptindu-i ceva.

— Sauna ? ! Daaa ! Cum să nu ? răspunse cu voce tare „magnatul" marelui complex hotelier. Pentru un prieten, la orice oră !

— Bine, dar...

Și Halturescu se aplecă din nou la urechea gazdei, care, roșind, își întoarse fața și dădu aproape imperceptibil din cap. Apoi se ridică de la masă și dispăru în camera alăturată. Halturescu, după cîteva clipe de ezitare, îl urmă.

„Oare ce se mai pune la cale ? !" se întrebă musafirul.

În clipa aceea o fată intră pe ușă.

— Slipul dumneavoastră ! zise ea.

Teodor Gafton o privi încurcat.

— Bine, dar...

— Dragul meu, se auzi vocea lui Halturescu, apărut din camera alăturată ; după o călătorie atît de obositoare, o saună va fi o-ncîntare !

— Domnișoară ! Domnișoară ! se adresă el fetei care adusese slipul. Explicați-i, vă rog !...

Noua venită tocmai se pregătea să-i explice cît de încîntătoare este sauna, cînd Teodor Gafton răspunse :

— Nici măcar n-am spus că nu sînt de acord ! se apără el.

Halturescu tăcu.

— Așa e bine ! adăugă el, în timp ce coborau. O saună este tot ce-și poate dori un om ! Echilibrează circulația, înlătură toxinele... Nu trec o dată pe aici, să nu fac o saună ! Să-mi refuz o asemenea plăcere ar fi de-a dreptul o crimă !

— Bine, dar eu nu m-am opus... se apără mai departe Teodor Gafton.

— V-ați opus, nu v-ați opus, acum nu mai are importanță !

În mintea invitatului apăru fata care-i adusese slipul — cu senzualitatea ei discretă, cu vocea ei atît de simplă și de firească, cu zîmbetul ei provocator, la vederea căreia tresărise. Își amintea de asemenea și de felul în care îi întinsese slipul, obiectul acela intim, pe care el îl ținea acum în mînă ca pe-un lucru lipsit de însemnătate. Îi reveni în memorie și apartamentul alb, locul unde se petrecuse întîlnirea cu ea și lucrurile începură să se învălmășească în capul său și să-i provoace o senzație plăcută de gol, asemănătoare cu starea unui bolnav care după o ședere îndelungată în pat, în sfîrșit, atinge pămîntul. Voia să-i spună ceva lui Halturescu, dar pămîntul continua să se învîrtească ! Era și rezultatul băuturii și oboselii, deși Teodor Gafton putea să jure că nu este obosit.

Terminaseră de coborît scările și simți o oarecare ușurare. Dinainte i se desfășura o terasă imensă, o terasă în întregime șamotată. De cum păși pe ea simți umezeala și văzu silueta indiferentă a lui Halturescu, stînd sub lumina orbitoare a unui bec. Îl aștepta. Ploua încă și stropii mici roiau ca niște fluturi. Halturescu era descheiat la haină și avea

fața umezită. Cum îl zări, îi făcu un semn de parcă atunci s-ar fi întîlnit pentru prima dată. Dintr-un coridor, cu chipul pe jumătate luminat, directorul le făcea și el semne. Avea probabil intrările și ieșirile lui secrete, deoarece întotdeauna ajungea la țintă înaintea lor. Cei doi tovarăși ezitară niței și, în cele din urmă, intrară și ei în coridor. Directorul trase ușa și, pentru un moment, zgomotul imperceptibil al ploii, cît și imaginea arborilor goi dispărură. Se auzeau doar cadența pașilor și rîsul lui Halturescu, înviorat de aerul de pe terasă.

*

Coridorul părea și el o cale de acces, tot secretă ; un mic tunel care dădea spre încăperile misterioase ale complexului hotelier, unde nu aveau voie să pătrundă decît foarte puțini oameni, printre care se aflau și ei. Prieteni mai ales, și cei din anturajul patronului. Se zăriră cabinele. Erau chiar la capătul coridorului.

— Mai întîi, zise Halturescu din ușa cabinei, facem un bazin. Apa rece ne va trezi și vom relua totul de la început...

Teodor Gafton se înveseli. Cu toate astea, stătu o clipă locului. Gîndul apropiatei goliciuni îl descumpănise. În cele din urmă intră și el în cabină. Își dezbrăcă hainele, le agăță în cuier, cu grijă, își puse slipul și cînd reapăru gol, puțin stingherit de noua sa postură, îl văzu pe Halturescu înotînd cu îndemînarea și rapiditatea unui campion. Omul își mișca brațele într-un ritm nebunesc, spărgînd apa cu pieptul. La vederea lui Gafton scoase un strigăt de bucurie.

— Haideți ! Săriți, e splendidă ! Zău că-i splendidă !... Apoi începu să bolborosească și să facă tumbe ca un copil !

Patronul, în picioare, rezemat de balustrada bazinului, îl urmărea pe Halturescu la rîndul lui fericit. Părea un manager care-și urmărește campionul la un antrenament de seară. Cu bărbia sprijinită în mîini, cu piciorul drept ușor fandat, își bălăbănea trupul vrînd parcă să imite mișcările celui din apă.

— Haideți, încercați și dumneavoastră ! îl îndemnă el, pe un ton aproape părintesc.

Dar Teodor Gafton parcă încremenise la marginea bazinului, în timp ce Halturescu nu mai contenea să strige :

— E splendidă ! Zău că e splendidă ! Și nici nu e rece ! E tocmai bună !...

— E bună ? se auzi în cele din urmă glasul uscat al lui Teodor Gafton.

Patronul pufni în rîs.

— Păi cum să nu fie ? Dumneavoastră ce credeți ! Haideți ! îl îndemnă el din nou. Aruncați-vă dintr-o dată ! N-o mai atingeți așa, că vă pișcă...

În clipa aceea Teodor Gafton se împiedică și căzu în apă. Trupul lui dispăru cîteva secunde, apoi se ridică la suprafață. Lipsa de experiență era evidentă, atît în mișcarea dezordonată a mîinilor, cît și în rapiditatea cu care gura lui căuta aerul. Trase aer adînc în piept scoțînd un geamăt, ca un om aflat în apropierea morții, apoi se cufundă din nou. În momentul cufundării văzu fața surîzătoare a lui Halturescu și chipul puțin îngîndurat al patronului. Expresia lui voia parcă să spună că nu prea miroase a bine cu tînărul său înotător, dar zărind trupul acestuia ieșind

iarăşi la suprafaţă, că o pasăre care după un lung picaj îşi reia zborul, zîmbi. Nu se pricepea el prea bine să înoate, gîndi patronul marelui hotel, dar nu era nici chiar atît de ageamiu încît să nu se descurce. Îşi rezemă din nou faţa în mîini şi urmări îngîndurat suprafaţa agitată a bazinului. Cei aproape şaizeci de ani, trăiţi în bună parte prin complexe comerciale şi hoteliere, i se puteau citi cu uşurinţă pe chip. Balustrada de care stătea rezemat mai departe, cu ochii încercănaţi şi cu zîmbetul căzut, semăna cu o barieră pe care o punea vîrsta între el şi cei doi „tineri“ care se zbenguiau în apă. Privea luciul verzui cu totul adîncit în gînduri. La un moment dat i se păru că Halturescu se afla în apropierea lui, cu mîna dreaptă agăţată de un stîlp al bazinului şi că îl urmărea îndelung, cu atenţie, în alt moment, că se îndepărtase atît de mult, încît abia îi mai zărea capul. Doar pe tovarăşul său nu-l mai zărea deloc şi scoase un ţipăt uşor. Deschise ochii şi în clipa aceea îşi dădu seama că aţipise. I se întîmpla des în ultimul timp, mai ales seara, să cadă brusc cîteva secunde în somn. Atunci, tot atît de brusc i se curma firul gîndurilor. Dar cînd se trezea simţea nevoia să le reia şi, pentru a-şi confirma sieşi că se trezise cu adevărat, începea să vorbească ! Primul căruia i se adresă de data asta fu musafirul :

— Ei, ce v-am spus eu ? Au trecut pe aici, de atîtea ori, şi domnul Halturescu şi mulţi alţii, dar nu s-au plîns de nimic...

Teodor Gafton îşi şterse cu palmele faţa şiroind de apă şi zîmbi. Începuse să se familiarizeze cu piscina. Acum o vedea şi el cît de nouă şi de frumoasă este, iar apa atît de limpede, încît se putea vedea străfundul verzui al bazinului, în care se răsfrîngeau

luminile din plafon. Gresia albă şi de un verde-pal crea impresia unei adevărate feerii, iar cea albastră, din care era făcut brîul bazinului, dădea senzaţia de curăţenie. Însă fu nevoit să părăsească bazinul. Halturescu îl chema la saună. Înotaseră destul, nu mai puteau întîrzia în apă fără să se expună oboselii, iar ei veniseră aici să se refacă după o zi plină.

În timp ce se îndreptau spre saună, patronul dispăru. Pentru el spectacolul se terminase. Îngînase ceva, cum ar fi : „Rămîneţi cu bine, copii !“, apoi se făcu nevăzut în coridorul acela întunecos.

— E un om de nădejde ! spuse Halturescu. Este de bun-simţ — ştie cît să stea. Adică, vreau să spun că nu te plictiseşte cu prezenţa şi mai ales e tăcut ca un mormînt. Dacă l-ar întreba cineva ce am făcut eu aici, ar răspunde fără ezitare că am lucrat pînă noaptea tîrziu...

— Dar despre mine ? întrebă Teodor Gafton rîzînd.

— Despre dumneavoastră ? !... Ar spune la fel !

Musafirul tăcu.

— Dar haideţi înăuntru ! îl îndemnă Halturescu. Timpul e preţios.

„Într-adevăr, e preţios ! gîndi invitatul ; avem la dispoziţie doar o singură zi !...“. Şi intră în saună, unde un val de căldură îl lovi în faţă. Dinainte se desfăşurau nişte trepte, de parcă sauna ar fi fost aşezată pe un deal. Un bec lîncezea în plafonul scund. Trase aerul acela fierbinte în plămîni, urcă cîteva trepte şi se aşeză. Din toate părţile venea căldura. Îl toropea. Se întinse leneş, cu faţa în jos, într-o uitare de sine asemănătoare morţii. Părea că se cufundă definitiv în întuneric, că pereţii se strîng

gata să-l strivească. Inima îi bătea puternic, să se spargă ! Dar vise dulci îi dădeau tîrcoale. Plutea parcă într-o atmosferă înălţătoare. Fiecare nerv îi era supus unei plăceri violente. Prînzul din munţi şi cel de pe malul apei, cît şi cele cinci la care din proprie iniţiativă renunţase dar pe care le bănuia la fel de bogate, i se păreau atît de îndepărtate şi de palide ! Nimic nu rivaliza cu această bucurie fără egal a trupului.

Teodor Gafton gemea, murmura cuvinte fără şir, cînd simţi pe spate o uşoară atingere. Cineva îi făcea masaj ! Nu se înşela. Se gîndi la Halturescu, dar imediat îşi aminti că acesta intrase primul în saună, dar în altă cabină. Încet, cu grijă, îşi întoarse capul şi prin valurile de aburi şi de căldură care nu mai conteneau, zări o mînă cu adevărat gingaşă. Era a femeii care-i adusese slipul. Primise ordin sau, mai degrabă, venise ea din proprie iniţiativă să-i facă masaj ? Dar o saună fără masaj e un nonsens. Cine ar fi trecut în clipa aceea pe acolo ar fi auzit mustrările lui Teodor Gafton. Nu-i plăcea să fie deranjat în aceste momente, chiar dacă prezenţa fetei în saună ar fi fost, fie, doar rezultatul unui ordin. Fata stătea lipită de zid. Nu mai înţelegea nimic...

— Bine, fie ! Poţi să rămîi aici ! decise în cele din urmă el. Apoi, după un timp : Vom sta aici ca doi prieteni... Minunat ! Nu ?... Mă numesc Teodor Gafton şi sînt invitat ! mai adăugă el.

— Invitat ! se miră fata.

— Invitat ! Ce ţi se pare rău în asta ? !

— Nu !... nu mi s-a părut nimic rău, dar...

— Dar, ce ? ! reluă Teodor Gafton, din zbor, vorba fetei. Şi, dîndu-şi seama că devenise prea crispat şi

că întîlnirea lor se petrecea într-o saună, își îndulci vocea : Adică... voiam să spun că nu sînt de prin locurile astea. Poate că era nevoie să-i mărturisească și ce fel de invitat era, dar i se păru inutil. Observase însă că felul în care se prezentase masezei, pentru că nu putea să fie altceva, făcuse o impresie dintre cele mai bune. Îndeobște, gîndi el, masorii sînt bărbați și, în cele mai multe din cazuri, orbi. Niciodată nu-i fusese dat să întîlnească o maseză, trebui să recunoască el. Dar, mai știi ?...

— Nu mi s-a părut nimic rău, dar nu știam dacă este cabina dumneavoastră sau a domnului Halturescu... reluă, în sfîrșit, noua venită.

Teodor Gaftan se întristă.

— Trebuia să mergeți la el ?

— A, nuuu ! făcu fata. Tocmai că aici trebuia să vin...

— Dacă trebuia să mergeți la el, poftiți, e în cabina cealaltă ! Cel puțin așa cred ! adăugă el puțin enervat.

— Nu ! Nu ! Lăsați, știu eu... știu eu ce am de făcut !...

Lumina becului cădea pe chipul fetei care, treptat, se acoperi de broboane strălucitoare de apă. Părul mare și negru era strîns în creștetul capului într-un fel de coc și contrasta cu pielea ei trandafirie. Ochii îi păreau extrem de măriți, de rimelul care începuse să i se ia. Își trecea din cînd în cînd mîna peste față și își scotea la iveală îmbujorarea ușoară a obrajilor. Teodor Gafton îi urmări un timp fiecare mișcare și, în cele din urmă, moleșeala puse din nou stăpînire pe el. Vedea ca prin ceață, iar lumina înșelătoare a becului începu să-i joace iarăși pe dinainte...

Curînd fata părăsi sauna. Teodor Gafton îi auzi o vreme lipăitul zglobiu al tălpilor pe gresia albăstruie. Şi în saună se aşternu liniştea. Uşoare remuşcări îi dădeau tîrcoale. Ce căuta el aici ? I se părea că se scursese un timp considerabil.

Ieşi din saună. Privi în toate părţile. În preajmă nu era nimeni. Doar deasupra luciului apei verzui îl zări pe patronul marelui complex hotelier. Plutea cu gura deschisă şi ochii holbaţi. Iar în jur domnea o atmosferă sumbră.

Teodor Gafton se îmbrăcă în pripă. Mai privi un moment cadavrul care se legăna în voie, apoi o apucă pe coridorul acela lung şi întunecos la capătul căruia se zărea o umbră. Porni pe urmele umbrei care nu putea fi a altcuiva decît a lui Halturescu. Ajunse pe terasă, dar terasa era pustie. Stropii mici de ploaie jucau în razele orbitoare ale aceluiaşi bec care o lumina stîrnind în preajmă reflexe tulburi...

Cuprins

LOCUL DE ÎNTÎLNIRE 5
CALUL 28
CĂLĂTORUL CLANDESTIN 54
DEBARCADERUL 61
DEALURILE SINEFTEI 70
CAPCANĂ PENTRU VULPI 87
OMUL CU MERTICUL 99 99
FUGARUL 114
UN OM SINGUR 133
SAUNA 144